

Mukəddəs Kitab

Təwrat 11-kisim

«Padixaḥlar «1» »

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Təvrat 11- və 12-қisim

«Padixahlar «1» və «2» »

Kirix söz

(«1- və 2-қisim»оја)

Kitabning məksiti — Hudaning əhdidə mutlək turidioanlığını ayan қilix

Uxbu kitabning бətilridə Hudaning Əz həlқigə bolоjan sadіqlіkі, əhdidiki barlıq wədilridə mutlək turidioanlıkі roхən ayan қilinidu. Bu sadіqlіkі təwəndiki jəhətlərdə kərūnidu: —

(a) Uning ular Əzigə itaət қilојanda, ularni mol bərikətlіxi bilən;

(ə) Əzidin yüz ərigəndə, ularning bexioја қəдəmmuқəдəм tərbiyə јazalirini qūхūrūxi bilən;

(p) Ular towa қilојanda, rəhim-xəpқətni kərsitixi və gunahlırini kəqūrūm қilixi bilən.

«Padixahlar»ni pūtūn Muқəddəs Kitab (Təvrat-inјil)ning baxқа қisimliri bilən birləxtūrūp oқuојinimizda yuқiriki bu uқ jəhəttin yənə bir jəhət kərūnidu: —

(b) Hudaning toluқ nijati bolmisa, insanning tūp tarihi əhləq və rohiy jəhəttiki məoqlubiyətkə (gərqə ular hətta Hudaning Əz қanuni və pəyoғəmbərlərnin yolyoruқlırioја muysəssər bolsimu), əhləq və rohiy jəhəttiki gunahlarоја pəydinpəy qəkūp ketidiojan yənilixkə mangidu. Bundəq tarihlər, xundəqlə pūtкūl insaniyətning Nijatkarоја bolоjan mutlək mohtajlıқimu «Padixahlar» dегən қisimda roхən kərūnidu.

«Padixahlar» dегən kitab «Samuil»ning dawamidur. Yuқirida dегinimizdək, «Padixahlar» dегən kitab «Samuil» dегən tarihqə ohsəx, Hudaning pūtкūl insaniyətkə қaratқan nijətlіk pilanini ilgiri sūrūx jəryanining қismən hatirisidin ibarəttur. Bu jəryan Қutқuzоquqi Məsihning dunyoја kelixini mənzil қilоjan.

Bu tarihlər hatiriləgən məzgil təhminən miladiyədin ilgiriki 975-660-yillərdin ibarət. Muhim wəқələr Dawut padixahning aləmdin ətuxi, Sulayman padixahning səltənitining uluој bəxlіnixi və keyinki qūхkūnlіxixi, Israilning ikki padixahlıqқа, yəni «Yəhuda» (jənubiy padixahlıq, ikki қəbilə) və «Israil» (ximaliy padixahlıq, on қəbilə)gə bəlūnūxi, andin ikki padixahlıqlərnin ayrim tarihliri hatirilīnidu; tariх ahir bərip Israilning Asuriyə imperiyəsigə sūrgūn boluxi və Yəhudaning Babil imperiyəsigə sūrgūn boluxi bilən tūgəydu. Bu wəқələr yüz bərgən məzgil 400 yil bolојаqқа, ularni hatiriləgən katiplər birnəqqə bolоjan bolsa kərək (tarihiy jədwəlnimu kərūng).

Bu tarihlərnə yazоjan namsiz jūr'ətlіk katiplər nəmixқə ularni pūtкən? Huda Israil арқilіk Əzining qəksiz bəht-bərikiti, bolupmu Dawut pəyoғəmbərnin əwladi bolоjan Məsih арқilіk nijətlіk xapəiti pūtкūl dunyoја kelidu, dегən wədilərnə қilоjanidi. Bizdə həqқəndəq guman yоқki, bu katiplər Hudaning bu wədilirini qing tutқan kixilər idi. Xunga ular Israilda yüz bərgən wəқələrnin həmmisini, hətta səlbiy jəhəttiki wəқələrgimu wəziyətni aləmxumul nijətlə қarəp ilgirilətiwatidu dəp ixinip, ularоја daim zor қizіqіx bilən nəzər salətti. Ular bu wəқələrnə xu

« Padixahlar «1» »

ixənqə hatirilaydu; gərqə ular əzliri uxbu wəkələrdə Hudaning nijat muddia-məksətlirining kandaq yol bilən aloja basturulojanlikini kəralmigən bolsimu, keyinki dəwrlər buni kəraləydu, degən ixənq bilən tarihlarni topliojan («Mat.» 13:17ni kəring). Xuningdək ular Hudaning Musa pəyoqəmbər arkilik Israil bilən tüzgən əhdisining tolimu sadiklik bilən əməlgə axurulojanini enik kərgüqilər idi. Əhdə boyiqə Israil kərgən qəlibilər, məqlubiyətlər, duq kəlğan sinaklar wə kiyinqiliklər dəl ularning Hudaqə boləjan wəpaliki yəki wəpasizlikini əks əttürgən. Bu katiplar bu ixlarni obdan qūxəndi wə Hudaning Rohining wəhiyi wə kərsətmisi bilən bizgə mədət-ilham bolsun dəp, uxbu tarihlarni yazəjan. «Kəxumqə səz»imzdə biz bu «Hudaning əhdisi wə Israilning tarihi» degən tema üstidə yənə azraq tohtilimiz.

Nemixkə yukirida bu adəmlərni «jür'ətlik» deduk? Okurmənlər əzi okuəjan baxkə «dələt tarihli» toqruluk oyilsila, andin bu nuqtini qūxinidu. Biz soraymizki, bundak hatirilər məzkur dələttiki «səlbəy tarih» (həqūmdarların əhləksizlik, jəngdə boləjan məqlubiyətlər, qiriklixix məsililiri, əl-yurtning əz gunəhliri)ni əz iqigə alamdu? Ular dərwəkə bir hil — «Həlkimizning xan-xərəplik tarihnamiliri» degəndə qəlibilər, muwəppəkiyə wə pəzilətlək baturluk bilən toldurulojan əməsmu? Uların yazəjini həqikətmu? Barlik əkil igisi bu həqikət əməs, dəp bilidu. İnsanning təbiiti birinqidin, əz əl-yurtidiki muwəppəkiyətsizlikləni wə gunəhləni yepix, ikkinqidin, hər bir dəwrdiki hər bir türkūm həqūmdarların əzining «ordisidiki tarihqilər»din pəkət huxamət-yalakqilikni tələp kildu; kəp wəqitlərdə azəjinə tənqid səzining kəriluxi bilən tarihni yazəquqlarning kallisi ketidu. Ləkin Muxəddəs Kitabiki tarihqilər pütünləy buning əksidur. Dərwəkə ularning əz əl-yurti wə əl-yurtning padixah-həqūmranliri toqruluk hatirilənlirining kəp kismini «səlbəy tarih» degili bolidu. Bu pakit Muxəddəs Kitabning Hudaning ilhami wə wəhiyi bilən yezilojan dunyada birdinbir kitab ikənlikigə addiy əmma küllük ispatdur.

Əmdi bu katiplar kimlər? Ular namsiz tarihqilardur. Həlbuki, ularning bizgə əzimizningki boləjan «nijət tarihi»ning muxu hatirisini sadiklik bilən həqikiy hatiriləp təminligini uqūn ularəja mənəgüllük kərdarmiz. Hudaqə ming təxəkkür!

Gərqə kəp «Muxəddəs Kitab» nushilirida «Padixahlar» daim ikki kitab kəlip («Padixahlar (1)» wə «Padixahlar (2)») nəxir kəlinsimu, əməliyəttə «Padixahlar» əslidə ibrəniy tilidə birlə kitab idi. Ləkin biz ularni yənə «Padixahlar (birinqi kəsim)» wə «Padixahlar (ikkinqi kəsim)» dəp atiduk. İhqam bolsun uqūn «Padixahlar (1)» wə «padixahlar (2)» dəp ataymiz. Bu kərix səz «Padixahlar (1)» wə «Padixahlar (2)»gə ortaktur.

Məzmun: —

«Padixahlar — birinchi qismi»

- 1-2 bab — Dawutning ölumi
- 3-10 bab — Sulaymanning uluq sältəniti
- 11-bab — Sulaymanning qüxkünlixixi
- 12-14 bab — Rəhoboam və Yəroboam — Israil ikki padixahlıqqa bölünidu
- 15-16 bab — Yəhudada Abiya və Ssa, Israilda Baaxə və Omri padixah bolidu
- 17-19 bab — İliyas pəyoğəmbərning tarihi — uning asmandin ot qüxürüxi
- 20-22 bab — Ahabning muwəppəkiyiti, rəzilliki, ölumi

«Padixahlar — İkkinchi qismi»

- 1-2 bab — İliyas pəyoğəmbərning asmanoğa kətürülüxi
- 3-7 bab — Elixə pəyoğəmbər yaratқан nuroqun mejjizilər
- 8-10 bab — Həzaəl və Yəhuning Israilni jazalax üqün məsih kəlinixi
- 11-16 bab — Israil və Yəhudaning birnəqqə padixahliri
- 17-bab — Israildiki on kəbilə sürgün boluxi
- 18-20 bab — Həzəkiyaning uluq sältəniti
- 21-23 bab — Manassəhning rəzil sältəniti, Yosiyaning adil sältəniti
- 24-25 bab — Yerusalemining wəyran kəlinixi, Yəhudaning Babilonğa sürgün boluxi

Padixahlar «1»

Dawut padixah oqli Sulaymanni ez ornioja təhtkə olturoquzidu

1¹ Dawut padixah heli yaxinip qalojanidi; uni yotkan-ədiyal bilən yapsimu, u issimaytti. ² Hizmətkarliri uningoja: — Ojojam padixah əzliri üqün, aldilirida turidiojan bir pak kız tapkuzayli; u padixahtin həwər elip, silining kuqaklirida yatsun; xuning bilən ojojam padixah issiyla — dedi.

³ Ular pütkül Israil zeminini kezip güzəl bir kızni izdəp yürüp, ahiri Xunamlik Abixagni tepip padixahning aldioja elip kəldi. ⁴ Kız intayin güzəl idi; u padixahtin həwər elip uning hizmitidə bolatti, əmma padixah uningoja yeqinqilik kilmaytti.

⁵ Əmma Həggitning oqli Adoniya mərtiwisini kətürməkqi bolup: «Mən padixah bolimən» dedi. U əzigə jəng hərwiliri bilən atlıklarni wə aldida yüridiojan əllik əskərnə təyyar kildi. ⁶ (uning atisi həqqaqan: «Nemixka bundak kilsən?» dəp, uningoja tənbiş-tərbiyə beripmu bəkmiojanidi həm u nəhayiti kelixkən yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuoqjanidi). ⁷ U Zəruiyaning oqli Yoab wə kahin Abiyatar bilən məslihət kilişip turdi. Ular bolsa Adoniyaəja əgixip uningoja yardım berətti. ⁸ Ləkin kahin Zadok wə Yəhoyadaning oqli Binaya, Natan pəyojəmbər, Ximəy, Rəy wə Dawutning ez palwanliri Adoniyaəja əgəxmidi.

⁹ Adoniya koy, kala wə bordiojan torpaklarni Ən-Rogəlning yenidiki Zohələt degən taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini, yəni padixahning oqulliri bilən padixahning hizmitidə boləjan həmmə Yəhudalarni qakirdi. ¹⁰ Ləkin Natan pəyojəmbər, Binaya, palwanlar wə ez inisi Sulaymanni u qakirmidi.

¹¹ Natan bolsa Sulaymanning anisi Bat-Xebaəja: — «Anglimidingmu? Həggitning oqli Adoniya padixah boldi, ləkin ojojimiz Dawut uningdin həwərsiz. ¹² Əmdi mana, ez jening wə oqlung Sulaymanning jenini kutkuzuxka mening sanga bir məslihət beriximkə ijazət bərgəysən. ¹³ Dawut padixahning aldioja berip uningoja: — Ojojam padixah əzliri kəsəm kilip ez kəminilirigə wadə kilip: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» degən əməsmidilə? Xundak turukluk nemixka Adoniya padixah bolidu? — degin. ¹⁴ Mana, padixah bilən səzlixip turojiningda, mənmu sening kəyningdin kirip səzüngni ispatlaymən, — dedi.

¹⁵ Bat-Xeba iqkiri öygə padixahning kəxioja kirdi (padixah tolimu kərip kətkənidi, Xunamlik Abixag padixahning hizmitidə boluwatatti). ¹⁶ Bat-Xeba padixahka engixip təzim kildi. Padixah: — Nəmə təliping bar? — dəp soridi.

¹⁷ U uningoja: — I ojojam, sili Pərwərdigar Hudaliri bilən ez dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» dəp kəsəm kiojanidila. ¹⁸ Əmdi mana, Adoniya padixah boldi! Ləkin i ojojam padixah, silining uningdin həwərliri yok. ¹⁹ U kəp ka-

1:3 «Xunamlik Abixag» — yəni «Xunəmlik Abixag».

1:4 «padixah uningoja yeqinqilik kilmaytti» — ibraniy tilida «padixah uni tonumaytti» degən ibarə bilən ipadilini.

1:5 «Həggitning oqli Adoniya» — Adoniya Dawutning oqulliridin biri. Həggit Dawutning ayalliridin biri idi («2Sam.» 3:4) «əz aldida yüridiojan... əskərlər» — demək, ular əzlirining hususiy muhəpizətqiliri idi.

1:5 2Sam. 15:1

1:6 «uning atisi ... uningoja, yəni Adoniyaəja tənbiş-tərbiyə beripmu bəkmiojanidi həm u ... kelixkən yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuoqjanidi» — Abxalom Dawutning yənə bir ayali Maakahtin tuoqlojan oqli idi. Adoniya Dawutning tətinqi oqli bolup, xu qaojda bəlkim Dawutning oqulliri arisida «qongi» həsablınatti. (2:15ni kəring). Adoniya bəlkim atisi tərpidin ərkə qong kiliqjanliki həm əzining kelixkənlikidin xundak məqrurlinip kətkən ohxaydu.

1:6 1Tar. 3:2

1:7 1Pad. 2:22, 28

1:9 «Ən-Rogəl» — buning mənisi bəlkim «Rogəlning buliği» yəni «Pak kızning buliği».

1:9 Yə. 15:7; 18:16

lilarni, bordak torpaqlar bilan qoylarni soydurup, padixahning hamma oqullirini, Abiyatar kahinni va qoxunning sardari Yoabni qaqirdi. Lekin kulliri Sulaymanni u qaqirmidi. ²⁰ Emdi, i oqjam padixah, putkul Israilning kexliri siliga tikilmakta, ular oqjam padixahning oxliridin keyin taktlirida kimning olturidioqanliki toqrisida ularoqa hawar berixlirini kutixiwatidu; ²¹ bir qararoqa kalmisila, oqjam padixah ox ata-bowiliri bilan billa uhlaxka kaktandin keyin, man bilan oqlum Sulayman gunahkar sanilip qalarmizmikin, — dedi.

²² Mana, u tehi padixah bilan sexlixip turojinida Natan payoqambarmu kirip keldi. ²³ Ular padixahqa: — Natan payoqambor keldi, dap hawar bard. U padixahning aldioqa kiripla, yuzini yerga yekip turup padixahqa tazim kildi.

²⁴ Natan: — I oqjam padixah, sili Adoniya mandin keyin padixah bolup mening taktimdax olturidu, dap eytkanidilimu? ²⁵ Qunki u bugun quxup, kop buka, bordioqan torpaqlar bilan qoylarni soydurup, padixahning hamma oqullirini, qoxunning sardarlarini, Abiyatar kahinni qaqirdi; wa mana, ular uning aldidax yap-iqip: «Yaxisun padixah Adoniya!» — dap toxlaxmakta. ²⁶ Lekin kulliri bolqan meni, Zadok kahinni, Yehoyadaning oqli Binayani va kulliri bolqan Sulaymanni u qaqirmidi. ²⁷ Oqjam padixah kimning oxliridin keyin oqjam padixahning taktida olturidioqanlikini ox kullirioqa ukturmay u ixni buyrudilimu? — dedi.

²⁸ Dawut padixah: — Bat-Xebani aldimoxa kixqiringlar, dedi. U padixahning aldioqa kirip, uning aldidax turdi. ²⁹ Padixah bolsa: — Jenimni hamma kiyinqiliktin kutquzoqan Pərwərdigarning hayati bilan kexam kilimanki, ³⁰ man axlida Israilning Hudasi Pərwərdigar bilan sanga kexam kilip: «Sening oqlung Sulayman mandin keyin padixah bolup ornumdax mening taktimdax olturidu» dap eytkinimdax, bugunki kundax man bu ixni qokum wujudkax qixirimən, — dedi.

³¹ Wa Bat-Xeba yuzini yerga yekip turup padixahqa tazim kilip: — Oqjam Dawut padixah abediy yaxisun! — dedi.

³² Dawut padixah: — Zadok kahinni, Natan payoqamborni, Yehoyadaning oqli Binayani aldimoxa qaxiringlar, dedi. Ular padixahning aldioqa keldi.

³³ Padixah ularoqa: — Oqjanglarning hizmatkarlarini oxunglaroqa qoxup, Sulaymanni ox keqirimga mindurup, Gihonoqa elip beringlar; ³⁴ u yerdax Zadok kahin bilan Natan payoqambor uni Israilning ustiga padixah boluxkax mesh kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun! dap toxlanglar.

³⁵ Andin u taktimdax olturuxkax bu yerga kalgəndax, uningoxa axixip menginglar; u mening ornumdax padixah bolidu; qunki man uni Israil bilan Yehudaning ustiga padixah boluxkax tayinlidim, — dedi.

³⁶ Yehoyadaning oqli Binaya padixahqa jawab berip: — Amin! Oqjam padixahning Hudasi Pərwərdigarmu xundax buyrusun! ³⁷ Pərwərdigar oqjam padixah bilan billa bolqandax, Sulayman bilan billa bolup, uning taktini oqjam Dawut padixahningkidin tehimu uluq kilqay! — dedi.

³⁸ Zadok kahin, Natan payoqambor, Yehoyadaning oqli Binaya va Kəratiyalar bilan Pəlatiyalar quxup, Sulaymanni Dawut padixahning keqirioqa mindurup, Gihonoqa elip bard. ³⁹ Zadok kahin ibadət qediridin may bilan toloqan bir mungguzni elip, Sulaymanni mesh kildi. Andin ular kanay qaldi. Həlkning həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dap toxlaxti.

⁴⁰ Həlkning həmmisi uning kaynidin axixip, sunay qelip zor xadlik bilan yer yeriləqudax

1:34 «Zadok kahin bilan Natan payoqambor uni Israilning ustiga padixah boluxkax mesh kilsun» — «mesh kilix»: — Hudaning yolyorukxi bilan Israiloxa yengi bir padixah bekitix uqun uning bexioqa kahin yaki payoqambor təripidin zaytun meyi suruluxi kerək idi. Muxu murasim «mesh kilix» yaki «meshləx» deyilgan. Xu murasimdin keyin muxu padixah «Hudaning mesh kiləqini» dap atilip, həküm süruxkax Hudaning hokukioqa iga, dap qarilatti. Kahinlar wa baxi waqitlarda payoqambornimu ox wəzipisiga bekitix uqun «mesh kilinix» murasimi etkuzulətti.

1:38 «Kəratiyalar bilan Pəlatiyalar» — bular bolsa Dawutning hususiy muhapizətkiliridin idi («2Sam.» 8:18ni kəring). Kəratiyalar axlida Kret arilidin kəlgən boluxi mumkin idi.

1:39 1Sam. 20:24

« Padixahlar «1» »

təntənə kılıxti.⁴¹ Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm boləjan mehmanlar oqizaliniq qikkanda, xuni anglidi. Yoab kanay awazini angliqanda: — Nemixka xəhərdə xunqə kiyqas-sürən seli-nidu? — dəp soridi.⁴² U tehi səzini tügətməyła, mana Abiyatar kaħinning oqlı Yonatan kəldi. Adoniya uningə: — Kirgin, kəysər adəmsən, qoqum bizgə hux həwər elip kəlding, — dedi.

⁴³ Yonatan Adoniyaqə jawab berip: — Undək əməs! Oqojimiz Dawut padixah Sulaymanni padixah kildil!⁴⁴ Wə padixah əzi uningə Zadok kaħinni, Natan pəyoqəmbərni, Yəhoyadaning oqlı Binayani wə Kərətiylər bilən Pəlatiylərni həmrəh kilip əwitip, uni padixahning keqiriqə mindürdi;⁴⁵ andin Zadok kaħin bilən Natan pəyoqəmbər uni padixah boluxka Gihonda məsih kildi. Ular u yərdin qikip xadlıq kilip, pütkül xəhərni kiyqas-sürən bilən lərzigə saldi. Siz anglawatkan sada dəl xudur.⁴⁶ Uning üstigə Sulayman hazır padixahlıq təhtidə olturuwatidu.⁴⁷ Yənə kelip padixahning xizmətkarlırı kelip oqojimiz Dawut padixahka: «Hudaliri Sulaymanning namini siliningkidin əwzəl kilip, təhtini siliningkidin uluq kiləy!» dəp bəht tiləp mubərəkləxkə kelixti. Padixah əzi yatqan orunda səjdə kildi⁴⁸ wə padixah: — «Bügün mening təhtimgə olturoquqi birsini təyinligən, öz kəzliməgə xuni kərgüzgən Israilning Hudasi Pərwərdigar mubərəklənsun!» — dedi — dedi.

⁴⁹ Xuni anglap Adoniyanning barlıq mehmanlırı həduqup, ornidin kopup hərbi öz yoliqə kətti.

⁵⁰ Adoniya bolsa Sulaymandin kərkup, ornidin kopup, ibadət qediriqə berip kurbangahning münggüzlrini tutti.

⁵¹ Sulaymanoqə xundək həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahın kərkidu; qünki mana, u kurbangahning münggüzlrini tutup turup: — «Sulayman padixah bugün manga xuni kəsəm kilsunki, u öz kulini kiliq bilən əltürməslikkə wədə kiləy» dedi», — deyildi.

⁵² Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu. Lekin uningdə rəzillik tepilsə, əlidu, dedi.

⁵³ Sulayman padixah adəm əwitip uni kurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixahning aldida engixip təzim kildi. Sulayman uningə: — Öz əyünggə kətkin, — dedi.

Dawut Sulaymanoqə ahirkı nəsihətni kılıdu

2¹ Dawutning əlidiqan wəkti yeqinlaxkanda, oqlı Sulaymanoqə tapilap mundaq dedi: —
² «Əmdi yər yüzidikilərninğ həmmisi baridiqan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək boləjini!³ Sən barlıq kiliwatkan ixliringdə həmdə barlıq niyət kiləjan ixliringdə rawaj tepixing üqün Musaqə qüxürülğən kanunda pütülgəndək, Pərwərdigar Hudayingning yollirida mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümliri wə agah-guwahliklirida qing turup, Uning tapxurukini qing tutqin..⁴ Xundək kiləjanda Pərwərdigar manga: «Əgər əwladliring öz yoliqə kəngül bəlüp, Mening aldimda pütün kəlbi wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwladindin Israilning təhtidə olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp eytkən səzigə əməl kildu..⁵ Əmma Zəruyaning oqlı Yoabning manga kiləjinini, yəni uning əzi kəndək kilip Israilning koxunnadi ikki sərdarni, yəni Neriyaning oqlı Abnar bilən Yətarəning oqlı Amasani urup əltürüp, tinq məzgildə jəngdə təkülgəndək kən təküp, beligə baqlıqan kəmərgə wə putiqə kiygən kəxigə jəngdə təkülgəndək kən qeqip, daq kiləjanlıkını bilisən..⁶ Sən uni danalıqıngəja

1:40 «Həlkning həmmisi ... sunay qelip zor xadlıq bilən yər yeriləduək təntənə kılıxti» — ibraniy tilida: «Həlkning həmmisi ... sunay qelip zor xadlıq bilən təntənə kılıxip yəni yeriwətti». Mumkinlikli barki, yər dərwəqə awazlar bilən yerilip kətkənidi. Məsihning kelixidimu qong yər tawrax bolidu («Zək.» 14:5, «Wəh.» 6:12, 16:18).

1:50 «Adoniya ... Sulaymandin kərkup, ... ibadət qediriqə berip kurbangahning münggüzlrini tutti» — xu qaoqlarda «kurbangahning münggüzlrini tutux» padixahın himayə tiləxni bildürəxning ipadisi idi.

2:3 «barlıq niyət kiləjan ixliringdə...» — ibraniy tilida: «sən kəyərgə burulsang,...» değan səzər bilən ipadilini.

2:3 Kan. 17:18; 29:9; Yə. 1:7

2:4 2Sam. 7:12; Zəb. 132:12

2:5 2Sam. 3:27; 20:10

« Padixahlar «1» »

muwapik bir tərəp kılıp, uning aq bexining gergə salamət qüxüxigə yol qoymioqaysən..

⁷ Lekin Gileadlik Barzillayning oqullirioqə meħribanlik kərsitip, dastihiningdin nan yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin kaqkənimda, ular yenimoqə kelip manga xundak kəloqan..

⁸ Wə mana Baħurimdin kəlgən Binyamin kəbilisidin Geraning oqlı Ximəy yeningda turidu. U mən Maħanaimoqə baridioqanda, əxəddiy lənət bilən meni kəroqidi. Keyin u İordan dəryasioqə berip mening aldimoqə kəlgəndə, mən Pərwərdigarning nami bilən uningoqə: «Seni kiliq bilən əltürməymən» dəp kəsəm kildim.. ⁹ Əmma həzir uni gunahsız dəp sanimioqin. Əzüng dana kixi boləqəndin keyin uningoqə qəndak kəlixni biləsən; hərħalda uning aq bexini kənitip gergə qüxürgin..

¹⁰ Dawut əz ata-bowliri bilən bir yərdə uhlidi. U «Dawutning xəħiri» degən jayda dəpnə kəilindi..

¹¹ Dawutning İsrailoqə səltənət kəloqan waqti kərik yil idi; u Həbronda yəttə yil səltənət kəlip, Yerusalemda ottuz üq yil səltənət kəildi..

Sulaymanning orni mustəħkəmlinidu

¹² Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdi; uning səltəniti heli mustəħkəmləndi.. ¹³ Əmma Həggitning oqlı Adoniya Sulaymanning anisi Bat-Xebaning kəxioqə bardi. U uningdin: — Tinqlik məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundak, tinqlik məksitidə, dedi.

¹⁴ U yənə: — Səngə bir səzüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni eytkin, dedi.

¹⁵ U: — Biləsənki, padixahlik əslidə meningki idi, wə pütün İsrail meni padixah bolidu dəp, manga kəraytti. Lekin padixahlik məndin ketip, inimning ilkiqə ətti; qünki Pərwərdigarning iradis bilən u uningki boldi.. ¹⁶ Əmdi səngə bir iltimasim bar. Meni yandurmioqin, dedi. U: — Eytkin, dedi.

¹⁷ U: — Səndin ətünimən, Sulayman padixahqə mən üqün eytkinki — qünki u səngə yak deməydu! — U Xunamlik Abixagni manga hotunlukqə bərsun, dedi.

¹⁸ Bat-Xeba: — Maqul; sən üqün padixahqə səz kəlay, dedi.

¹⁹ Bat-Xeba Adoniya üqün səz kəloqlı Sulayman padixahning aldioqə bardi. Padixah kəpup aldioqə berip, anisioqə təzim kəildi. Andin təhtigə berip olturup padixahning anisioqə bir təhtni kəltürdi. Xuning bilən u uning ong yenida olturup, uningoqə: — ²⁰ Səngə kiqikkinə bir iltimasim bar. Meni yandurmioqin, dedi. Padixah uningoqə: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurmaymən, dedi.

²¹ U: — Akang Adoniyaqə Xunamlik Abixagni hotunlukqə bərgüzgin, dedi.

²² Sulayman padixah jawab berip anisioqə: — Nemixkə Adoniya üqün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam boləqənikən, uning üqün, Abiyatar kaħin üqün wə Zəruianing oqlı Yoab üqün padixahliknimu sorimamsən! — dedi..

2:6 «uning aq bexining gergə salamət qüxüxigə yol qoymioqaysən» — muxu yərdə «ger» «təhtisara» degənni bildüridu.

2:7 2Sam. 17:27; 19:31

2:8 2Sam. 16:5; 19:19

2:9 «...hərħalda uning aq bexini kənitip gergə qüxürgin» — muxu yərdə «ger» «təhtisara» degənni bildüridu. «Zəruianing oqlı Yoab.. Binyamin kəbilisidin Geraning oqlı Ximəy» — bu ikki adəmning Sulaymanoqə duxmən bolidioqanlikioqə Dawut padixahning kəzi yətti. Əslidə u ularni jazalaxqə toqrə kələtti; biraq əzi əojır gunah sadir kəloqanlikı tüpəylidin («2Sam.» 11-bab) hijaləttə kəlip, qoli bu ixlaroqə həq barmaytti.

2:10 «Dawut əz ata-bowliri bilən bir yərdə uhlidi» — muxundak ibarilər üstidə «Yaritilix» tiki «qoxumqə səz» imizdə tohtilimiz. ««Dawutning xəħiri» degən jay» — «Dawutning xəħiri»: — Zionni, yəni Yerusalemdiki egiz dənggə jaylaxqan, Dawut kuroqan kəl'əni kərsitidu.

2:10 Ros. 2:29; 13:36

2:11 1Tar. 29:27

2:12 1Tar. 29:23; 2Tar. 1:1

2:15 1Tar. 22:9; 28:5

2:22 «Nemixkə Adoniya üqün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam boləqənikən, uning üqün, ... padixahliknimu sorimamsən!» — mumkinlik bərk, Adoniya atisining kenizikini əmrigə əlsa, həlk uni atisioqə barawərkən, xungə padixah boluxqə layik dəp kəraytti. Sulaymanning kəzliri bu ixkə yətti.

« Padixahlar «1» »

²³ Sulayman padixah Pərwərdigar bilən kəsəm kılıp mundak dedi: — Adoniya xu səzni kıləjini üqün əlmisə, Huda meni ursun yaki uningdin artuq jazalisun! ²⁴ Mening ornumni mustəhkəm kıləjan, atamning təhtidə olturozujan, Əz wədisi boyiqə manga bir əyni kurojan Pərwərdigarning həyatı bilən kəsəm kıləmənkı, Adoniya bügün ölümgə məhkum kılınıdu, dedi..

²⁵ Xuning bilən Sulayman padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani bu ixka əwətti; u uni qepip əltürdi.

²⁶ Padixah Abiyatar kahinoja: — Mang, Anatottiki əz etizlikəjoja barəjin. Sən ölümgə layıksən, ləkin sən Rəb Pərwərdigarning əhdə sandukini atam Dawutning aldidə kətürgənlikəng tūpəylidin, wə atamning tartқан həmmə azab-okubətliridə uningəja həmdərd boləjining üqün, mən hazır seni ölümgə məhkum kıləmaymən, dedi..

²⁷ Andin Sulayman Abiyatarnı Pərwərdigarəja kahin boluxtin juda kılıp həydidi. Xuning bilən Pərwərdigarning Əlining jəməti toqruluk Xiləhdə eytkən səzi əməlgə axuruldi..

²⁸ Buning həwiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab Abxaləmoja əgəxmigən bolsimu, Adoniyaəja əgəxənidi) Yoab Pərwərdigarning qədriəja qəqip kurbangahning münggüzlrini tutti.. ²⁹ Sulayman padixahka: «Mana, Yoab Pərwərdigarning qədriəja qəqip berip, kurbangahning yenidə turidu» degən həwər yətküzüldi. Sulayman Yəhoyadaning oqlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni əltürəwətkin, dedi.

³⁰ Binaya Pərwərdigarning qədriəja berip uningəja: — «Padixah seni buyakka qıksun!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yərdə əlimən, dedi. Binaya padixahning yenioja qaytip uningəja həwər berip: — Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab bərdi, dedi.

³¹ Padixah uningəja: — U əzi degəndək kılıp, uni qepip əltürgin wə uni dəpnə kıləjin. Xuning bilən Yoab təkkən nəhək kan məndin wə atamning jəmətidin kətürölüp kətkəy. ³² Xundak kılıp atam Dawut bihəwər əhwalda u əzidin adil wə esil ikki adəmnı, yəni İsrailning qoxunining sərdari nərning oqlı Abnər bilən Yəhudaning qoxunining sərdari Yətərning oqlı Amasani kılıqləjini üqün, Pərwərdigar u təkkən kənni əz bexioja yanduridu. ³³ Ularning kəni Yoabning bexi wə nəslining bexioja mənggü yanəjay; ləkin Dawut, uning nəslı, jəməti wə təhtigə əbədil'əbədgıqə Pərwərdigardin tinq-hatırjəmlı boləjay, dedi.

³⁴ Yəhoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip, ölümgə məhkum kıldı. Andin u qəldiki əz əyidə dəpnə kılindi.

³⁵ Padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani uning ornioja qoxunning sərdari kıldı; padixah Abiyatarning ornioja Zadəkni kahin kılıp təyinlidi.

³⁶ Andin keyin padixah Ximəyni qakirip uningəja: — Yerusalemdə əzünggə bir əy selip u yərdə olturojin. Baxka həq yərgə qıkma. ³⁷ Əgər sən qikip Kidron jiləjısidin ətsəng, xuni enik bilip koyki, xu kündə sən xəksiz əlisən. Səning kəning əz bexingəja qüxidu, dedi.

³⁸ Ximəy padixahka: — Olojamning səzi bərhəktur. Olojam padixah eytkəndək kulliri xundak kılidu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun wəktıqıqə Yerusalemdə turdi.

³⁹ Üq yildin keyin xundak boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi qəqip Maakahning oqlı, Gatning padixahı Akıxning xəxioja bardi. Ximəyge: — Mana kulliring Gat xəhıridə turidu, degən həwər yətküzüldi. ⁴⁰ Ximəy exikini tokup kullirini izdigili Gatka, Akıxning yenioja bardi. Andin u yenip əz kullirini Gattin elip kəldi.

2:24 «Pərwərdigar... Əz wədisi boyiqə manga bir əyni kurojan...» — «əy» muxu yərdə Sulaymandin bolidiojan xəhəna sulalini kərsətidu.

2:24 2Sam. 7:12, 13

2:26 1Sam. 22:20-23; 2Sam. 15:24

2:27 «Pərwərdigarning Əlining jəməti toqruluk Xiləhdə eytkən səzi əməlgə axuruldi» — bu səz «1Sam.» 2:27-36də wə 3:11-14də hatiriləngən.

2:27 1Sam. 2:31-36

2:28 1Pad. 1:50

2:35 1Sam. 2:35

« Padixahlar «1» »

⁴¹ Sulaymanoqa: — Ximəy Yerusalemdin Gatka berip kəldi, dəp həwər yətküzildi. ⁴² Padixah Ximəyni qakirtip uningoqa: — Mən seni Pərwərdigar bilən kəsəm kildurup: — Xuni enik bilip qoyki, sən kaysi küni qikip birər yərgə barəjan bolsang, sən xu künidə xəksiz əlisən, dəp agahlandıurup eytmioqanmidim? Özüngmu, mən anglioqan söz bərhək, degənidinqoqu? ⁴³ Xundak boləjanikən, nemixka əzüng Pərwərdigar aldida kəloqan kəsimingni buzup, mən sanga buyruqan buyrukumnimu tutmiding? — dedi.

⁴⁴ Padixah Ximəygə yənə: Sən atam Dawutka kəloqan həmmə rəzillikni obdan bilisən, u kənglünggə ayandur. Mana Pərwərdigar rəzillikingni öz bəxingoqa yanduridu. ⁴⁵ Ləkin Sulayman padixah bolsa bərikətlinip, Dawutning təhti Pərwərdigarning aldida əbədil'əbədə mustəhkəm kəlinidu, dedi.

⁴⁶ Andin padixahning buyruki bilən Yəhəyadaning oqli Binaya qikip uni qəpip əltürdi. Padixahlik bolsa Sulaymanning qolida mustəhkəm kəlinidi..

Pərwərdigar Sulaymanoqa danalığ beridu

2Tar. 1:1-12

3 ¹ Sulayman Misirning padixahi Pirəwn bilən ittipak tüzüp Pirəwnning kəzini hotunlukka aldi. Öz ordisi, Pərwərdigarning əyi wə Yerusalemnin qərisidiki sepilni yasap pütküzgüqilik u uni «Dawutning xəhiri»gə apirip turəquzdi..

² Xu wəqitlarda Pərwərdigarning nami üqün bir ibadəthana yasalmioqini üqün həlk «yukiri jaylar»da kurbanliklərini kəlattı..

³ Sulayman Pərwədigarni səyüp, atisi Dawutning bəlgilənliridə mangatti. Pəkət «yukiri jaylar»da kurbanlik kəlip huxbuy yakatti..

⁴ Padixah kurbanlik kəloqili Gibeonqa bardı; qünki u yər «uluq yukiri jay» idi. Sulayman u yərdiki qurbangahda bir ming kəydürmə kurbanlik sundi. ⁵ Pərwərdigar Gibeonda Sulaymanoqa kəqisi qüxidə kəründi. Huda uningoqa: — Məning sanga nemə bəriximni layik tapsang, xuni ti-ligin, dedi..

⁶ Sulayman jawabən mundaq dedi: — Kulung atam Dawut Səning aldingda həkikət, həkəkaniylik wə kənglining səmimiyligi bilən mangoqanliqi bilən Sən uningoqa zor məhribanliqni kərsətkəniding; wə Sən xu zor məhribanliqni dawam kəlip, bügünki kündikidək öz təhtidə olturoqili uningoqa bir oqul bərding. ⁷ Əmdi i Pərwərdigar Hudayim, kulungni atam Dawutning ornida padixah kilding. Əmma mən pəkət bir gədək bala halas, qikix-kirixnimu bilməymən..

⁸ Öz kulung Sən tallioqan həlking, kəplükidin sanap bolmaydioqan həsabsiz uluq bir həlk arisida

2:44 2Sam. 16:5, 6, 7

2:46 2Tar. 1:1

3:1 1Pad. 7:8

3:2 «həlk «yukiri jaylar»da kurbanliklərini kəlattı» — «yukiri jaylar»: — Təwrattiki «Kən.» 12:5-14də wə baxka munasiwətlilik yərlərdə, Huda Israillaroqa: — Birsı manga atap kurbanlik kəlsa, pəkət «Əzüm tallioqan jay»da kurbanlik kəlsun, dəp tapilaydu. Israilling tarihida Huda muxundaq kurbanlik kəlidioqan birnəqqə jayni bəkitkənidi (bir wəqitda pəkət birlə jayni bəkitatti). Bırak Israillar bəlkim öz kəlaylikini kəzlap (wə bəlkim butpərsələrnin ix-hərikətlərini dorap) Hudanin əmrini nəziridin səkit kəlip taoq qokkəliiri kətarlik yukiri jaylarda Hudaqa ibadət kəlip kurbanlik kəlattı. Buning xundak bir hətiri bar idi, ular ətrapidiki butpərsələrnin təsirini qəbul kəlip, xu yərdə hərhil butlarəjimə qokunup, hətta butpərsələrgə əgixip «insan kurbanlik»larnimu kəlixə mumkin wə dərwəkə kəp wəqitlarda xundak kəlattı (məsilən, «Əz.» 16:21, 20:26ni kərləng).

3:2 Kən. 12:5

3:3 «Sulayman Pərwədigarni səyüp, atisi Dawutning bəlgilənliridə mangatti; pəkət «yukiri jaylar»da ... huxbuy yakatti» — «Dawutning bəlgilənlirisi»: — xübhəşizki, Musa pəyoqəmbərgə qüxürüləng barlik bəlgilimilərnə öz iqigə aloqan. Ularning iqidə, kurbanlik kəlix «yukiri jaylar»da əməs, bəlkə Pərwərdigar bəkitkən jaydila boluxi kərak, dəp bəkitiləng («Kən.» 12:10-14).

3:4 2Tar. 1:3

3:5 1Pad. 9:2

3:7 2Tar. 2:7

« Padixahlar «1» »

turidu.⁹ Xunga Öz kulongoqa hálkingning üstidə héküm kílíxka yahxi-yamanni pərək etidioqan oyoqak bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluq hálking üstigə héküm kílalisun? — dedi.

¹⁰ Sulaymanning xuni tilikini Rəbni hux kildi.

¹¹ Huda uningoa: — Sən xuni tiligining üqün — Ya өзүңg üqün uzun ömür tiliməy, ya өзүңg üqün delət-baylıq tiliməy, ya düxmənliringning janlirini tiliməy, bəlki tooqra héküm kılqılı oyoqak boluxka өзүңg üqün əkil-parasətni tiligining üqün,¹² mana, sözüñg boyıqə xundak kıldim. Mana sanga xundak dana wə yorutulqan kəlbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydioqini bolmioqan, səndin keyinmu sanga ohxaydioqini bolmaydu.¹³ Mən sən tilimigən nərsinimu, yəni delət-baylıq wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlıq künliringdə padixahların arisida sanga ohxax bolidioqini qıkmaydu.¹⁴ Əgər atang Dawut mangoqandək Mening yollirimda mengip, bəlgilimilirim wə əmlirimni tutsang künliringni uzartimən, dedi.

¹⁵ Sulayman oyoqanoqanda, mana bu bir qıx idi. U Yerusalemoqa kelip Pərwərdigarning əhdə sanduqning aldioqə kelip, ərə turup köydürmə qurbanlıqlarni kılıp, təxəkkür qurbanlıqlirini etküzüp, həmmə hizmətkarlırioqə ziyapət kılıp bərdi.

Sulaymanning danalıqı ayan bolidu

¹⁶ Xuningdin keyin ikki pəhixə ayal padixahning kəxioqə kelip uning aldida turdi.

¹⁷ Birinqi ayal: — I oqjam! Mən wə bu hotun bir öydə olturimiz; u mən bilən öydə turojınida bir balini tuqıdum.¹⁸ Mən balini tuqup üq kündin keyin u hotunmu bir bala tuqdı. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; öydə bizdin baxka heq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən öydə iduk,¹⁹ Xu keqিদə bu hotunning balisi əldi; qünki u balisini besip öltürüp qoyqanidi.²⁰ U yerim keqিদə qopup dedəkliri uhlap qaloqanda, yenimdin oqlumni elip öz kuqıqioqə selip, özining əlgən oqlını mening kuqıqimoqə selip koyuqtu.²¹ Ətisi qopup balamni emitəy desəm manə lük turidu. Ləkin ətigəndə qarısam, u mən tuqқан bala əməs idi, dedi.

²² İkkinqi ayal: — Yaq, undak əməs. Tirik qaloqini mening oqlum, əlgini sening oqlung, dedi. Ləkin birinqi ayal: — Yaq, əlgini sening oqlung, tirik qaloqini mening oqlum, dedi. Ular xu hələttə padixahning aldida talixip turatti.

²³ Padixah: — Biri: «Tirik qaloqini mening oqlum, əlgini sening oqlung» dəydu. Əmma yənə biri: «Yaq, əlgini sening oqlung, tirik qaloqini mening oqlum» dəydu, dedi.

²⁴ Padixah: Manga bir kiliq elip kelinglar, dedi. Ular kiliqni padixahka elip kəlgəndə²⁵ padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqə kılıp yerimini birigə, yənə bir yerimni ikkinqisigə beringlar, dedi.

²⁶ U wəqıtta tirik balining anisi öz balisioqə iqini aqrıtip padixahka: — Ah oqjam! Tirik balini uningoa bərsilə, hərgiz uni öltürmigəylə! — dəp yalwurdı. Ləkin ikkinqisi: — Uni nə meningki nə seningki kılmay, otturidin kesinglar, dedi.

²⁷ Padixah jawabən: — Tirik balini uningoa beringlar, uni heq öltürmənglar; qünki bu balining anisi xudur, dedi.

²⁸ Pütkül İsrail padixahning kılqan hékümi tooqrisida anglidi wə ular padixahın kərkti, qünki ular Hudaning adil hékümlərnə qikırix danalıqning uningda barlıqını kərđi.

3:8 2Tar. 1:9

3:11 2Tar. 1:11

3:12 Top. 1:16

3:13 Mat. 6:33; Əf. 3:20

Sulaymanning əməldarliri wə hizmətkarliri

4¹ Sulayman padixah pütkül Israiloşa padixah boldi.
² Uning qong əməldarliri munular: — Zadokning oqli Azariya kahin idi; ³ Xixaning oqulliri Elihorəf wə Ahiyah katiplar idi; Ahiludning oqli Yəhoxafat diwanbegi idi; ⁴ Yəhoyadaning oqli Binaya qoxunning bax sərdari idi. Zadok bilən Abiyatar kahinlar idi; ⁵ Natanning oqli Azariya nazarət begi, Natanning yənə bir oqli Zabud həm kahin wə padixahning məslihətqisi idi.
⁶ Ahixar ordining oqojidari, Abdaning oqli Adoniram baj-alwan begi idi.
⁷ Pütkül Israil zeminida Sulayman padixahning əzi üçün wə ordidikiliri üçün yemək-icmæk təminləydiqan, on ikki nazarətqi təyinlənğanidi; ularning hərbi yilda bir aydin yemək-icmæk təminləxkə məs'ul idi. ⁸ Uların ismi təwəndə hatirilənğan: Əfrim təolıq rayoniqə Bən-Hur; ⁹ Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hənanqə Bən-Dəkər; ¹⁰ Arubotkə Bən-Həsəd; u yənə Sokoh wə Həfər dēgən barlıq yurtkimu məs'ul idi; ¹¹ yənə Nafat-Doroşa Bən-Abinadab (u Sulaymanning kizi Tafatni hotunluqkə alqan); ¹² Taanak, Məgiddo wə Yizrəəlning təwənkı tərıpıdiki Zərətanning yenida bolqan pütkül Bəyt-Xanoşa, xundakla Bəyt-Xandin tartıp Abəl-məholahqıqə, Jokneamdın etküqə bolqan zeminlarqə Ahiludning oqli Baana; ¹³ Ramot-Gileadkə Bən-Gəbər; u yənə Gilead yurtiqə jaylaxqan, Manassəhning oqli Yairoşa təwə bolqan kəntlər wə həm Baxandiki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldaklıq kowukliri bolqan atmıx qong xəhərgimu məs'ul idi.
¹⁴ Məhanaimqə İddoning oqli Ahınadab; ¹⁵ Naftalıqə Ahimaaz (u Sulaymanning kizi Basimatni hotunluqkə alqanıdı). ¹⁶ Axir wə Alotkə Huxayning oqli Baana; ¹⁷ Issakarqə Paruahning oqli Yəhoxafat; ¹⁸ Binyamin zeminiqə Elaning oqli Ximəy; ¹⁹ Gilead zeminiqə (əslidə Amoriylarning padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oqli Gəbər. U xu yurtkə birdinbir nazarətqi idi.

Sulaymanning döliti wə xəhriti

²⁰ Yəhuda bilən Israilning adəmliri dengiz sahilidiki kumdək nurojun idi. Ular yəp-ıqıp, huxallıq kılatti. ²¹ Wə Sulayman bolsa Əfrat dəryasidin tartıp Filistiyələrin zeminiqə wə Misirning qəgralirioqə bolqan həmmə padixahlıqlarning üstidə səltənət kılatti. Ular ulpan kəltürüp Sulaymanning pütün ömridə uning hizmitidə bolatti. ²² Sulaymanning ordisioqə ketidiqan künlük təminat üçün ottuz kor taskiqan aq un, atmıx kor qara un, ²³ on bordiqan uy, yaylaqtin kəltürölən yigirmə uy, yüz qoy ketətti; buningdin baxqə buqılar, jərənələr, kiyiklər wə bordiqan tohular lazim idi. ²⁴ Qünki u Tifsahdin tartıp Gəzaqıqə, Əfrat dəryasining bu tərıpıdiki həmmə yurtların üstidə, yəni Əfrat dəryasining bu tərıpıdiki barlıq padixahların üstidə həküm sürətti; uning tət ətrapi tinq idi. ²⁵ Sulaymanning pütkül künliridə Dəndin tartıp Bəər-Xəbaqıqə Yəhuda bilən Israil adəmlirining hərbi öz üzüm teli wə öz ənjür dərihining tegidə aman-esən olurratti.
²⁶ Sulaymanning jəng hərwilirining atliri üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi...
²⁷ Məzkur nazarətiqlərin hərbi özigə bekitilən ayda Sulayman padixahkə wə uning dastihiniqə kəlgənlərin həmmisining yemək-icmæklerini kəməytməy təminləytti. ²⁸ Həlkə bolsa hərbi özigə bekitilən norma boyiqə at-keqirlar üçün arpa bilən samanlarni nazarətiqilər bar yərgə elip kələtti.

4:6 1Pad. 12:18

4:10 «Sokoh» — yaki «Soko».

4:22 «ottuz kor» — bir kor on litr, 30 kor 300 litr.

4:25 Law. 26:5

4:26 «tət ming athanisi» — kəp kona kəqürmilərdə «kiriş ming athanisi» deyilidu. Ləkin biz bu sannı kəqürgüqilərin hatalıq dəp karaymız. «2Tar.» 9:25də wə bu tekstning bəzi grek təjiriliridə «tət ming» deyilidu. «on ikki ming qəwəndizi» — yaki «on ikki ming eti».

4:26 1Pad. 10:26; 2Tar. 1:14; 9:25

²⁹ Huda Sulayman o'g'a dengiz sahilidiki kumda dandalik, intayin mol pəm-parasət ata kilip, uning kəlbini kəng kilip zor yorutti..³⁰ Xuning bilən Sulaymanning dandaliki barlik xərktikilərnin dandalikidin wə Misirdiki barlik dandaliktin axti..³¹ Qünki u barlik adəmlərdin, jümlidin əzrahlik Etan bilən Maholning o'qulliri Həman, Kalkol wə Darda degənlərdin dana idi; wə uning xəhriti ətrapidiki həmmə əllər arisida yeyildi..³² U eytkən pənd-nəsihət üç ming idi; uning xəir-küyli bir ming bəx idi..³³ U Liwandiki kedir dərihidin tartip tamda əsidioqan lepəkgülgicə dərah-giyahlarınin həmmisini bayan kilip hatiriləgənidi; u yənə mal wə haywanlar, kuxlar, haxarət-əmiligüqilər wə beliklər toqrisida bayan kilip hatiriləgənidi..³⁴ Sulaymanning dandalikini angliqili kixilər barlik əllərdin kələtti, xundakla uning dandaliki toqruluk həwər tapqan yər yüzidiki həmmə padixahlardin kixilər kəlməktə idi.

Ibadəthanini kuruxka materiyallarni toplax

2Tar. 2:1-17

5¹ Turning padixahi Hiram Sulaymanni atisining orni o'g'a padixah boluxka məsih kilinoqan dəp anglap, əz hizmətkarlarini uning kəxi o'g'a əwətti; qünki Hiram Dawutni izqil səygüqi idi..

² Sulayman Hiram o'g'a adəm əwitip mundaq uqurni yətküzdi: —

³ «Əzüng bilisənki, atam Dawutning duxmənlirini Pərwərdigar uning puti astioqə kəyoquqə, u ətrapida hər tərəptə jəng kilənləriki tūpəylidin Pərwərdigar Hudasing nami o'g'a bir ibadəthana yasialmidi..⁴ Əmdi hazır Pərwərdigar Hudayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; heqbir duxminim yok, heqbir bala-kəza yok..⁵ Mana, Pərwərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornung o'g'a əz təhtingə olturoquz o'g'a o'qlung bolsa, u mening namioqə bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidə, mən Pərwərdigar Hudayimning nami o'g'a bir ibadəthana yasay dəp niyət kildim..⁶ Əmdi mən üçün adəmliringə Liwandin kedir dərahlarini kesinglar, dəp yarlik quxür-gin; mening hizmətkarlarim sening hizmətkarling o'g'a həmdəmdə bolidu. Sening bekitkining boyiqə hizmətkarling o'g'a berilidioqan ix həkkinə sanga tələymən; qünki əzüngə ayanki, dərah kesixtə arimizda heqkim Zidondikilərdəq usta əməs».

⁷ Hiram Sulaymanning səzini angliqanda intayin huxal bolup: — Bügün bu uluq həlk üstigə həküm sürüxkə Dawutka xundak dana bir o'qul bərgən Pərwərdigaroqə təxəkkür eytilsun! — dedi..⁸ Hiram Sulayman o'g'a adəm əwitip: — Sən manga kəyoqan tələpləringni anglap kəbul kildim. Mən sening kedir yəoiqi wə arqə yəoiqi toqruluk arzu kilənləringning həmmisini ada kilimən..⁹ Mening hizmətkarlarim xularni Liwandin dengiz o'g'a apiridu; mən ularni sal kilip baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularni yəxküzimən. Xuning bilən sən ularni tapxuruwelip, elip ketisən. Buning həsəbioqə sən tələplərim boyiqə ordidikilərim üçün yemək-iqmə təminləgəysən, — dedi.

¹⁰ Xundak kilip, Hiram Sulayman o'g'a barlik təlipi boyiqə kedir yəoiqliri wə arqə yəoiqlirini bərdi..¹¹ Sulayman Hiram o'g'a ordidikiləringning yemək-iqmikigə yigirmə ming kor bu o'g'a wə yigirmə bat sap zəytun meyni əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hiram o'g'a xundak bərtətti..

¹² Pərwərdigar Sulayman o'g'a wədə kiləndəq uning o'g'a dandalik bərgənidi. Hiram bilən Sulaymanning arisida inaklik bolup, ikkisi əhdə tüzüxti..

¹³ Sulayman padixah pütün Israildin haxaroqə ixləmqilərnə bekitti, ularning sani ottuz ming idi..¹⁴ U bularni nəwət bilən hər ayda on mingdin Liwan o'g'a əwəttətti; xundak kilip, ular bir ay

4:29 «uning kəlbini kəng kilip zor yorutti» — yaki «uning kəksi-kərnini bəq kəng kildi».

5:1 2Sam. 5:11; 1Tar. 14:1

5:3 1Tar. 28:3

5:5 2Sam. 7:13; 1Tar. 22:10; 2Tar. 1:18

5:11 «yigirmə bat» — bir «bat» təxminən 27 litr, 20 bat 540 litr.

5:12 1Pad. 3:12

« Padixahlar «1» »

Liwanda tursa, ikki ay eyidə turdi. Adoniram haxarqilaning üstidə turatti. ¹⁵ Sulaymanning yetmiş ming hammili, taqlarda ixləydioğan səksən ming taxqisi bar idi. ¹⁶ Uningdin baxқа Sulaymanning mənəpdarliridin ix üstigə qoyuloğan üq ming üq yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqilərnı baxquratti.

¹⁷ Padixah yarlıq qıxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixқа yonuloğan, qong wə kımmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. ¹⁸ Wə Sulaymanning tamqiliri bilən Hıramning tamqiliri wə Gəballıqlar koxulup taxlarnı oyup, öyni yasax üqün yaoqarq həm taxlarnı təyyarlap qoydi..

Mukəddəs ibadəthanining kuruluxi

2Tar. 3:1-14

6¹ Israillar Misirdin qıkkəndin keyinki tət yüz səksininqi yili, Sulaymanning Israilning üstidiki səltnitining tətinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərwədigarning öyni yasaxқа baxlıdi..

² Sulayman padixah Pərwədigaroğa yasioğan ibadəthanining uzunluqi atmix göz, kəngliki yigirmə göz wə egizliki ottuz göz idi. ³ Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aldidiki aywanning uzunluqi ibadəthanining kəngliki bilən barawər bolup, yigirmə göz idi. Ibadəthanining aldidiki aywanning kəngliki on göz idi..

⁴ U ibadəthanioğa rojəklik derizə-pənjirilərnı ornatti. ⁵ Ibadəthana temioğa, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temioğa yandax üq kəwətlik bir imarətnı saldı wə uning iqigə hujrilarnı yasıdi..

⁶ Taxqiriki imarətning təwənkı kəwitininq kəngliki bəx göz, ottura kəwitininq kəngliki altə göz, üqinqi kəwitininq kəngliki yəttə göz idi. Qünki ibadəthanining taxqi temida limlarnı ornatqan təxüklər bolmasliqi üqün u tamoğa təkqə qıqıriloğanıdi..

⁷ Ibadəthana pütünləy təyyar qılıp elip kelingən taxlardan bina qılinoğanıdi. Xundəq qıloğanda, uni yasioğan wəqıtta nə bolқа nə palta nə baxқа təmür əswablarning awazi u yərdə heq anganmaytti.

⁸ Təwənkı kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong tərəpidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətkə andin ottura kəwəttin üqinqi kəwətkə qıqattı..

⁹ Xundəq qılıp Sulayman ibadəthanini yasap püttürdi. Ibadəthanining üstigə har-limlarnı beki-tip, uni kedir tahtaylar bilən kaplıdi. ¹⁰ U ibadəthanioğa yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdin qıldı. Xu imarətning kəwətliri ibadəthanioğa kedir limliri arqılıq tutuxuqluk idi.

5:18 «Gəballıqlar» — yaki «Biblosluqlar», yaki «gırwəklərnı kəsküqilər».

6:1 2Tar. 3:2; Ros. 7:47

6:2 «Ibadəthanining uzunluqi...» — ıbranıy tilida «öyning uzunluqi...». «Pərwədigaroğa yasioğan ibadəthanining uzunluqi atmix göz...» — Mukəddəs Kitabta ixlitilgən «göz»ni bəlkim bir «jəynək» deyixkə toorqə kelidu — Yəni adəmning jəynikidin barmaklirining uqioqıqə bologən arilik (tahminən 45 santimetr) idi.

6:3 Yh. 10:23; Ros. 3:11; 5:12

6:4 «U ibadəthanioğa rojəklik derizə-pənjirilərnı ornatti» — baxқа birnəqqə hil təjrimilər uqrxı mumkin bolojını bilən hərğalda bu səzlər derizilərnı kərsitidu.

6:5 «Ibadəthana temioğa, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temioğa...» — muxu yərdə «kalamhana» «əng mukəddəs jay»ning baxқа birhil ismidur. 6:16ni wə izahatını kəring. «Kalamhana» deyilixining səwəbi, «əng mukəddəs jay» iqidə «əhdə sanduqi» bar idi, «əhdə sanduqi» iqidə Hudaning Israil bilən tüzgən əhdinamisi saqlıqlıq idi.

6:6 «...ibadəthanining taxqi temida limlarnı ornatqan təxüklər bolmasliqi üqün u tamoğa təkqə qıqıriloğanıdi» — limning yəne bir uqi «taxqi imarətning taxqi temioğa bekitilixi üqün xu tərəptə təxük təxilgən bolsa kərək. «Ibadəthana shemisi»ni kəring.

6:8 «Təwənkı kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong tərəpidə idi» — biz muxu yərdə («təwənkı kəwət» dəgən səzlər bilən) kona grek tilidiki təjrimigə əgəxtuk, «ibadəthanining ong tərəpi» ibadəthanining jənubiy tərəpidur.

Sulayman kurgan ibadethana — bu sūret yan temi qikiriwetilip, iqi enik kersitilgen sūret

Sulayman padixah miladyedin ilgiriki 960-yılı «Pərwərdigarning ayı»nı Yerusalımda Moriya teeqiga kuruxka baxıldı («Padixahlar (1)» 6:1, «Tarih-tazkira (2)» 3:1-2). Yetta yildin keyin u uni pükizdi («Padixahlar (1)» 6:38). Ibadethanining ezining uzunluqi (qerisidiki uq kawetlik hujraları hesabıligında) 60 gaz, kangilki 20 gaz, egizlik 30 gaz (bir gaz = 460mm). Ibadethanining hoyıslı atrapıqqa qong pasıl tam qertılgen.

Ibadethanıdiki «mukəddəs jay»ning uzunluqi 40 gaz, kangilki 20 gaz («Padixahlar (1)» 6:15, 17-18, «Tarih-tazkira (2)» 3:5-7nimu kəring). Iqida altun «huxbuzgah», «təkdım nan» koyulıdigan altun xıra wə on altun qıraqdın (baxı xımal teripige, baxı janub teripige) koyulıqan («Padixahlar (1)» 7:48-49, «Tarih-tazkira (2)» 4:7).

Xımal tərəptiki kawak tüwrük «Yakın» dəp, janub tərəptiki kawak tüwrük «Boaz» dəp atıldı («Padixahlar (1)» 7:21, «Tarih-tazkira (2)» 3:17).

«Mukəddəs jay»ning aldidiki aywanıning uzunluqi 20 gaz, kangilki 10 gaz idi («Padixahlar (1)» 6:3, «Tarih-tazkira (2)» 3:4).

«Dengiz» dəp atılqan yoaqan das, egizlik 5 gaz, diametri 10 gaz bolup, uningə ikki ming bat (44000 litr) su sıqattı. Das on ikki buka xətki üstida turquzulqan; bular uqın-üqün bolup, tət tərəpə yüzılqan («Padixahlar (1)» 7:23-26, «Tarih-tazkira (2)» 4:2-5).

Arqa yaaqıqdın yasılqan, qıraylık nəkısləngən xox kanatlık, ikki isuk aywan wə «mukəddəs jay»nı ayıp turıdu. Ular altun bilən kapılqan («Padixahlar (1)» 6:33-35).

Keydırma kurbanlıklar etküzıldigən mē kurbangah-ning uzunluqi 20 gaz, kangilki 20 gaz, egizlik 10 gaz («Tarih-tazkira (2)» 4:1).

On «yuyux desı» mısın yasılqan; keydırma kurbanlıqar qılıldıqan buyum-əswalırınin hamısı ularıdu yuyulıtı («Padixahlar (1)» 7:27-38, «Tarih-tazkira (2)» 4:6).

Mukəddəs jay bilən kalamhana (əng mukəddəs jay)ning oturısıqqa zaytun yaaqıqdın etılqan, qıraylık nəkısləngən kux ixiklar orunlastırılqan. Ular altun bilən kapılqan («Padixahlar (1)» 6:31-32).

Ibadethanining temıqqa yandax uq kawetlik bir kuruluq yasılqan. Təwənk kəwıltnin kangilki 6 gaz, otura kəwıltnin kangilki 6 gaz, üqinq kəwıltnin kangilki 7 gaz idi; hər bir kawetle hujralı yasılqan (bir gaz = 460mm) («Padixahlar (1)» 6:5-6, 8, 10).

Ibadethanining əng iqidiki ey («əng mukəddəs jay»)ning uzunluqi 20 gaz, kangilki 20 gaz, egizlik 20 gaz («Padixahlar (1)» 6:15-29, «Tarih-tazkira (2)» 3:8-14). İkki yoaqan kərbə wəhdə sanduqıning ikki teripide turıdu; hər birining egizlik 10 gaz, hər birining bir kənltnin uqın yəwə bir kənltnin uqıqqa 10 gaz («Padixahlar (1)» 6:23-28). Əhdə sanduqı ikki kərbənin oturısıda koyıldı («Padixahlar (1)» 11:1-8, «Tarih-tazkira (2)» 5:2, 14nimu kəring).

¹¹ Pərwərdigarning sözi Sulaymanoğa kelip mundak deyildiki: —

¹² «Sən Manga yasawatqan bu ibadethanıoğa kəlsək, əgər sən bəlgilimilirimdə mengip, həkumlirimə riayə kılıp, barlıq əmrліrimni tutup ularıda mangsang, Mən atang Dawutka sən toqruluk eytqan sözümgə əməl kılımən; ¹³ Mən Israillarning arısıda makan kılıp öz həlkim Israilni əsla taxlımaymən».

¹⁴ Sulayman ibadethanını yasap püttürdi. ¹⁵ Ibadethanining tamlırınıng iğ tərıpını u kedir tahtaylırı bilən yasap, ibadethanining tegidin tartıp torusning limlırıoıqə yaoqaq bilən kəplidi; wə arqa tahtaylırı bilən ibadethanıoğa pol yatquzdi.

¹⁶ U ibadethanining arqa temidin yigirmə gəz əlqəp ara tam yasap, iğkiriki hanını ɣasıl kıldı; u tegidin tartıp torus limlırıoıqə kedir tahtaylırı bilən kəplidi. Bu əng iğkiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng mukəddəs jay» idi..

¹⁷ Uning aldidiki əy, yəni mukəddəs hanınıng uzunluğı kırık gəz idi. ¹⁸ Ibadethanining iğki tamlırıoğa kəpək wə qeqəknıng nushılırı nəkix kılınqanıdı. Ibadethana pütünləy kedir tahtaylar bilən kəpəlanqanıdı. Həq tax kərünməytti.

¹⁹ Pərwərdigarning əhdə sanduqını u yərdə koyux üqün, u ibadethanining iğkiridiki kalamhanını yasıdı. ²⁰ Kalamhanının uzunluğı yigirmə gəz, toqrısı yigirmə gəz, egizlik yigirmə gəz idi; u uni sap altundın kəplidi, xundakla uning aldidiki kedir yaoqalıq kurbangahnımu xundak

6:12 2Sam. 7:13; 1Pad. 2:4; 9:4; 1Tar. 22:10, 19

6:16 «Bu əng iğkiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng mukəddəs jay» idi» — «əng mukəddəs jay»ning «kalamhana» dəp atılınıng səwəbi, uningda Huda Musa pəyoğəmbərgə tapxuroqan «əhdə tax tahtılırı» (Hudaning kalamı) «əhdə sanduqı» iğidə turattı; wə uning üstigə bəlkim bəzi waktıda, bax kəhın xu «əng mukəddəs jay»oğa kırıgənda, Hudanın bəxərlərı ularoğa kəlixı mumkınıdı.

kaplidi..²¹ Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən kaplidi; u iqki kalamhanining aldini altun zənjirlər bilən tosididi; kalamhanini altun bilən kaplidi..²² Xu tərəkiddə u pütkül ibadəthanini, yəni pütkül ibadəthanining iqini altun bilən toluk kapliqanidi. Kalamhaniqə təəlluk boləjan kurbangahnimu pütünləy altun bilən kapliqanidi.

²³ Kalamhaniqə u zəytun yaojiqidin ikki kerubning xəklini yasidi. Hərbirining egizliki on gəz idi..²⁴ Bir kerubning bir qanitining uzunluğu bəx gəz wə yənə bir qanitining uzunluğu həm bəx gəz bolup, bir qanitining uqidin yənə bir qanitining uqiojiqə on gəz idi. ²⁵ İkkinqi kerubning ikki qaniti qoxulup on gəz idi. İkki kerubning qong-kikiqliki wə xəkli ohxax idi. ²⁶ Bir kerubning egizliki on gəz bolup, ikkinqi kerubningkimu həm xundək idi. ²⁷ U kerublarni iqqiriki hanida qoydi. Kerublarning qanatlıri yeyilip turatti. Birsining bir qaniti bir tamoqə tegip, ikkinqisinin qaniti udulidiki tamoqə tegip turatti; ikkisining iqidiki qanatlıri hanining otturisida bir-birigə tegixip turatti..²⁸ U kerublarni altun bilən kaplidi.

²⁹ U ibadəthanining tamlirining pütkül iq qərsini, yəni iqqiriki hanining wə həm taxqiriki hanining qərsini kerub bilən horma dərəhlirining xəkilliri wə qeqək nushiliri bilən nəxiş qildi.

³⁰ Ibadəthanining polini, yəni iqqiriki hanining həm taxqiriki haniningkini altun bilən kaplidi.

³¹ Kalamhanining kirix eoziqə u zəytun yaojiqidin etilgən qox ixiklərnı yasidi. Ixiklərnı kexəkliri wə bexi öyning toqrisining bəxtin bir qismi idi..³² Bu qox ixiklər zəytun yaojiqidin etilgənidi; u ixiklərnı üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushiliri nəxiş qilinip zinnətləngənidi; u ixiklərnı, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirining nəxişlirini altun bilən kaplidi.

³³ Ibadəthanining taxqi hanisining ixikining kexəklirini zəytun yaojiqidin yasidi; ular öyning toqrisining tətтин bir qismi idi; ³⁴ qox qanatlık ixik bolsa arqə yaojiqidin yasaldi. Bir qaniti yeyilip qatlinatti, ikkinqi qanitimu yeyilip qatlinatti. ³⁵ U ularning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushilirini nəxiş qildi; andin ularning üstigə, jümlidin nəxişlər üstigə altun kaplidi.

³⁶ Iqqiriki həylining temini bolsa u üq qəwət yonuləjan tax bilən bir qəwət kedir yaojiqidin yasidi.

³⁷ Sulaymanning səltənətinin tətinqi yilining Zif eyida Pərwədigarning ibadəthanisining uli selindi..³⁸ Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinqi ayda ibadəthanining həqyeri qaldurulmay, layihə boyiqə pütünləy tamam boldi. Xundək qilip uning öyni yasixiqə yəttə yil kətti.

6:20 «u ... uning aldidiki kedir yaoqəqlik kurbangahnimu xundək kaplidi» — bu iqidiki kurbangahqə qurbanlıqlar sunulmaytti; u «huxbuydan» yəni «huxbuygəh» idi.

6:22 «Kalamhaniqə təəlluk boləjan kurbangah» — bu «kurbangah», yəni «huxbuydan» adəttə kalamhanining səl aldidə, «mukəddəs jay»ning iqidə idi.

6:23 «Kerublar» — kerublar bolsa Hudaning həküm-jazalirini yətküzüdiəjan, intayin küqlük pəritilərdur. Məsələn, «Yar.» 3:24 wə «Əz.» 10-babni kərüng.

6:23 Mis. 25:18

6:27 Mis. 25:20

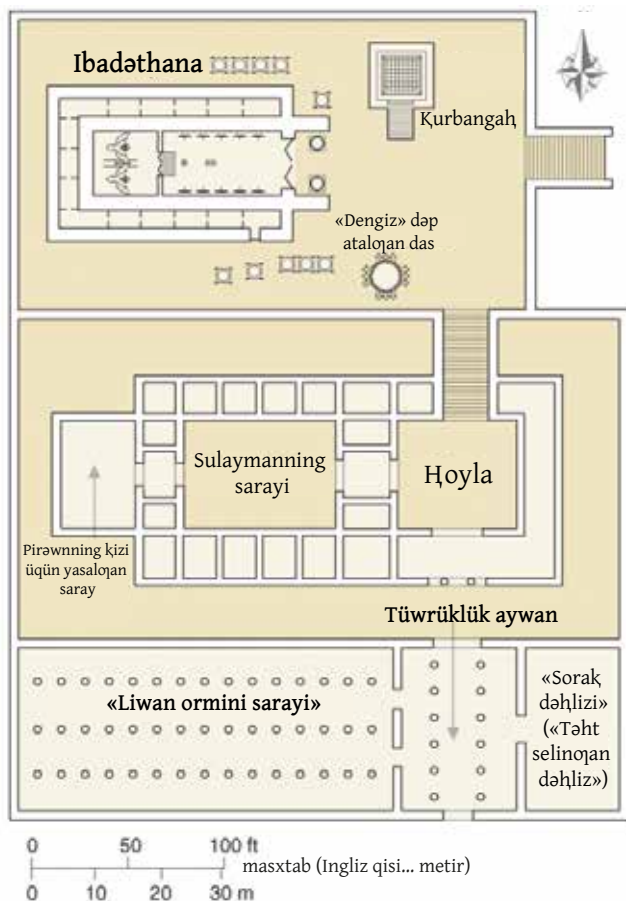
6:31 «Ixiklərnı kexəkliri wə bexi öyning toqrisining bəxtin bir qismi idi» — bəxqə təjmisini: «Ixiklərnı kexəkliri bəx qasiliq idi». İbraniy tilini qüxinix təs.

6:33 «kexəklər öyning toqrisining tətтин bir qismi idi» — bəxqə təjmisini: «ular (kexəklər) tət qasiliq idi». İbraniy tekstini qüxinix təs.

6:37 «tətinqi yilining Zif eyida...» — «Zif» eyi ikkinqi ay. Bu bəlkim miladiyədin ilqiriki 966-yili, Aprel yəni May ayliri boluxi mumkin idi.

6:38 «layihə boyiqə pütünləy tamam boldi» — muxu yərdə «layihə» bəlkim Dawut Mukəddəs Rəhning kərsətməsi arqiliq aldin kərsətkən shemisini kərsitidu («1Tar.» 28:19).

« Padixahlar «1» »

Sulayman kuroqan ibadəthana wə dərğah-saray

Dawut padixah qaytidin saloqan xəhərdin Sulayman yengi qurup saloqan yurt-məhəlligə kirix üçün, kona xəhərdiki kowuqtin ötup qikix kerək idi. Ximaloqə qarap mangoqanda, kixilər awwal bir dəhlizgə, yəni «Tüwrüklük aywan» qiridikən («1Pad.» 7:6). Sol tərəptə «Liwan ormini sarayi» tepildi («1Pad.» 7:2-5). Bu saray asasen sawut-qorallar saklaklik orun idi («1Pad.» 10:16-17); uningdiki qong zal bolsa tət katar kedir tüwrüklər üstigə selinoqan, tamlaroqə altun qalkan-siparlar esiloqanidi. Ong tərəptə «Sorə Dəhlizi» tepildi; xu zalda Sulayman sorəq kilip həlk üçün həküm qikaratti («1Pad.» 7:6-7). Zalda uning intayin nəpis ixləngən qong təhti selinoqanidi.

«Tüwrüklük aywan»din ötkəndə kixilər Sulaymanning orda-sarayining özigə kiraləytti («1Pad.» 7:8a). Orda-saray Sulayman ayali, Pirəwnning kızı üçün məhsus saloqan kəsirni öz iqigə aloqan («1Pad.» 7:8b). Xebaning ayal padixahı Sulaymanni yolkioqanda bu orda-sarayliridin intayin təsirləngənidi («1Pad.» 10-bab).

Sulaymanning bu saray-dərğahning asas quruxı wə selinoqan tərtipining bolsa arheologlar ximaliy Suriyadə kəzip qikқан kədimiy xahana saray-dərğahların qurux-tərtipigə ohxap ketidioqan birnəqqə jayliri bardur.

Ordining quruluşu

7¹ Sulayman öz ordisini bolsa, on üç yilda yasap püttürdi..
7² U yasioqan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunluqini yüz göz, kenglikini ellik göz wə egizlikini ottuz göz qildi. Kedir yaoqiqi tüwrükidin töt qatar wə tüwrüklarning üstigə kedir limliri qoyuloqanidi..³ Tüwrüklarning üstidiki lim ketürüp turoqan egzisimu kedir yaoqiqidin idi. Limlar jəmiy kırık bəx bolup hər katarda on bəxtin idi..⁴ Uning üç kəwət derizisi bar idi, üç kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi..
⁵ Barlik ixiklər wə kexəklər töt qasilik qilinoqandi; ixiklər üç kəznəklik bolup, ixiklər bir-birigə udulmu'udul idi..
⁶ U uzunluqini ellik göz, toqrisini ottuz göz qilip, tüwrüklük bir dəhliz yasidi; uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi..
⁷ Andin keyin u sorək soraydioqan təhti üçün «Sorək dəhlizi» dəp ataloqan yənə bir dəhlizni yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limlirioqə kedir yaoqiqi bilən kaplanoqanidi..
⁸ Sulayman əzi olturidioqan saray, yəni dəhlizning arka həylisioqə jaylaxağan sarayning layihisi «sorək öyi»ningkigə ohxax idi. Sulayman öz əmrigə aloqan Pirəwnning kızı üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti..
⁹ Bu imarətlarning həmmisi iqkiriki tamiridin tartip qong həylining tamlirioqə, ulidin tartip egzining pəwazioqə qımmət taxlardin, yəni əlqəm boyiqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardin yasaloqanidi..¹⁰ Ulliri bolsa qong wə qımmət taxlardin, uzunluqi on göz wə səkkiz göz boluqan taxlardin qilinoqanidi..¹¹ Ullarning üstigə yənə bekitilgən əlqəm boyiqə oyuloqan qımmət esil taxlar wə kedir limliri qoyuloqanidi..¹² Qong həylining qərisidiki tam üç kəwət oyuloqan tax wə bir kəwət yonuloqan kedir limliridin yasaloqanidi. Pərwərdigarning ibadəthanisining iqkiriki həylisining temi wə yənə ordidiki dəhlizining temimu xundak yasaloqanidi..

Usta miskər Hıramning ibadəthanidiki ixliri

2Tar. 3:15-17; 2Tar. 4; 2Tar. 5:1

¹³ Sulayman padixah adəm əwətip Hıramni turdin kəltürdi..¹⁴ U kixi Naftali kəbilisidin boluqan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hıram miskərqliktə türlük ixlarni qilixkə tolimu usta, pəm-parasətlik wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning kexioqə kelip, uning həmmə ixini qildi..¹⁵ U əzi ikki tüwrükni mistin yasidi. Hər bir tüwrükning egizliki on

---

7:1 «Sulayman öz ordisini bolsa, on üç yilda yasap püttürdi» — Sulayman ibadəthanini quruxkə 7 yıl, ez ordisini quruxkə 13 yıl wəqit sərp qildi. Pütkül Mükəddəs Kitabta «7» degən rəqəm bəzidə Huda wə uning mukəmməllikigə baqlıq, «13» bolsa gunah wə asiylıq bilən baqlıq bolidu. Bizdə həq guman yokki, Sulaymanning öz ordisioqə 13 yıl sərp qilixi uning allıkağan təkəbbur bolup kətkənlikini puritip beridu. Həq bolmioqanda, u keprək waktini ez öyi üstigə sərp qiloqan.

7:1 1Pad. 9:10

7:2 «Liwan ormini sariyi» — Sulaymanning ordisinin «Liwan ormini sariyi» dəp atilixining səwəbi uning quruluşida Liwandin kəltürilgən qıraylık kedir yaoqlirini kəp ixlətkənliktin boluqanidi. Orda iqidə «kədir yaoqiqi tüwrükidin töt qatar» boluqini üçün «ormandək» kərüngən bolsa kərək.

7:4 «Üç kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi» — bu ayəttiki bəzi ibraniy səzlər intayin az uqraydioqan boluqaqkə, mənisini pəkət pəraz qiloqlı bolidu. Baxkə bir təjrimisi bəkim: «Üç kəwəttiki hər bir derizə kəznəklik idi».

7:5 «İxiklər üç kəznəklik bolup, ixiklər bir-birigə udulmu'udul idi» — kəp baxkə hil təjrimiliri uqriximu mumkin.

7:6 «Uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi» — bu ayətning ikkinqi kismidiki ibraniyqə ibarilər intayin az uqraydioqan boluqaqkə, mənisini pəkət pəraz qiloqlı bolidu. «...uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi» degənnin baxkə birhil təjrimisi «...uning aldida yənə tüwrüklər wə pələmpəy bar idi».

7:8 «...yəni dəhlizning arka həylisioqə jaylaxağan sarayning...» — baxkə birhil təjrimisi «...yəni xu eydin ayrim boluqan, bir həylilik, dəhliz iqigə jaylaxağan əyning...».

7:8 1Pad. 3:1

7:12 «ordidiki dəhlizining temi...» — yaki «ibadəthanidiki aywinining temi...»

7:13 2Tar. 2:12

7:14 Mis. 31:3

« Padixahlar «1» »

səkkiz göz bolup, aylanmisi on ikki göz idi.

¹⁶ Bu tüvrüklərnin üstigə koyux üçün mistin ikki tajni quyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizliki bəx göz, ikkinji tajning egizlikimu bəx göz idi. ¹⁷ Tüvrüklərnin təpəsidiki tajarlar torlarəja ohxax zinnətlinip, zənjirlər wə torlanəjan həkilar bilən tokukluk idi. Bir tajning xundak yəttə katar tor həkiliri bar idi, ikkinji tajningmu həm xundak yəttə kur tor həkiliri bar idi. ¹⁸ U yənə anarlarni, yəni tüvrüklərnin üstidiki hər bir tajni yepip turidiojan tor həkilərnin üstigə ikki katar anarni yasidi. U birinji wə ikkinji tajojimu ohxaxla xundak kildi. ¹⁹ Aywandiki tüvrüklərnin üstidiki tajliri nilupər xəkillik bolup, egizliki tət gəzdin idi. ²⁰ Ikki tüvrükning tajliridiki tor həkiliriəja yəkin tompiyip qikқан jayning üstidə kəwətmu-kəwət qeridəgən ikki yüz anar nushisi bar idi. Ikkinji tajning qerisimu ohxax idi.

²¹ U tüvrüklərnin ibadəthanining aldidiki aywanəja tiklidi. Ong tərəpigə birni tikləp namini «Yəkin», sol tərəpigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. ²² Tüvrüklərnin üsti nilupər xəklidə yasalojanidi. Buning bilən tüvrüklərnin ixliri pütkenidi.

²³ U mistin «dengiz» dəp atalojan yoojan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on göz kelətti. Uning aylamisi ottuz göz idi. ²⁴ Dasning girwiki asti qeridəp kapak nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qerisining hər bir gezigə undin, ikki katar koyulojan idi. Ular das bilən bir wəqəttə quyup qikқiriləjanidi. ²⁵ Das on ikki buka xəkli üstidə turoquzuləjanidi. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi qərb tərəpkə, üqi jənub tərəpkə, üqi xərk tərəpkə yūzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkisi iq tərəpidə idi. ²⁶ Dasning kəlinliki alikanning kənglikidə bolup, uning girwiki piyalining girwikidə, xəkli eqilojan nilupərdə idi. Uningəja ikki ming bat su siqətti.

²⁷ Uningdin baxka u mistin on təglikni yasidi. Hər bir təglikning uzunluğu tət göz, kəngliki tət göz bolup, egizliki üç göz idi. ²⁸ Bu təgliklər xundak yasalojanidiki, ularning rəsimlik tahtiliri bar idi; tahtiliri ramklari iqigə ornitilojanidi. ²⁹ Ramkilarning otturidiki rəsim tahtaylirida wə ramkilarning əzidimu xirlar, buklar wə kerubların sūrətlik zinnətliri bar idi; xirlar wə bukilarning asti wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. ³⁰ Hər bir təglikning mis okliri bilən tət qəki bar idi; təglikning dasni kətürp turidiojan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirining hər tərəpidə torlanəjan quyma gül xahliri ornitilojanidi. ³¹ Hər təglikning iqidə qongқurluqi bir göz kelidiojan «kiqik təglik» bolup, aqzi dūgilək idi; kiqik təglikning uzunluğu bir yerim göz idi; aqzining ətrapida nəxixlər bar idi; ularning ramkiliri dūgilək əməs, bəliki tət qasilik idi.

³² Tət qəki rəsimlik tahtayliri astida bolup, ularning okliri təglikkə bekitilgənidi. Hər bir qəkning egizliki bir yerim göz idi. ³³ Qəklarning qurulumisi jəng hərwilirining qəqliridə idi. Ularning qazanliri, qəşqanliri, qetikliri wə oklirining həmmisi mistin quyulojanidi. ³⁴ Hər bir təglikning tət burjikidə birdin tət tutquqi bar idi; ular təgliktin qikp turatti wə ular təglik bilən təng quyulojan. ³⁵ Hər bir təglikning təpəsidə egizliki yerim göz kelidiojan bir yumilək jaza bar idi. Hər bir təglikning təpəsidə tirək wə rəsimlik tahtaylar bar idi. Ular təglik bilən

7:15 2Pad. 25:16, 17; Yər. 52:21

7:21 «Ong tərəpigə birni tikləp namini «Yəkin», sol tərəpigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi» — «Yəkin» dəgənnin mənsi bəkim «u mustəhkəmləydu», «Boaz»ning mənsi bəkim «uningda kük bar». Ongdin soləja oқuqənda «U (Pərwərdigar) kük bilən uni (bu əyni) mustəhkəmləydu».

7:23 2Tar. 4:2; Yər. 52:20

7:24 2Tar. 4:3

7:26 «ikki ming bat» — bir bat 22 litr boluxi mumkin idi; undaqta 2000 bat 44000 litr idi. «Dengiz»ning xəli «dangkan xəli»diki das bolsa kerək.

7:29 «gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi» — ibranij tilidiki nushisida kəndə mənidə ixlitilgini bizgə tehi enik əməs.

7:31 «Hər təglikning iqidə qongқurluqi bir göz kelidiojan «kiqik təglik» bolup, ... ularning ramkiliri dūgilək əməs, bəliki tət qasilik idi» — pütkül əyətnin mənsisi alimlar tehi toluk eniklojan əməs. Bizning «pəraziy shema»mizni kəring.

7:34 «Hər bir təglikning tət burjikidə birdin tət tutquqi bar idi» — muxu yərdə ibranij tilidə «burjak» («müriliri») dəgən bu sözning muxu yərdə kəndə mənidə ixlitilgini tehi enik əməs. «Tutquqi» dəgən mənsi ehtimallikə əng yəkin.

təng quyuloqan. ³⁶ U muxu tirək və rəsim tahtayliridiki box orunlarəqa kerub, xir və horma dərəhlirining nushilirini və qərisigə torlanoqan gül xahilirini nəkix kildi. ³⁷ Xu tərəkida u muxu on təglikni yasap boldi. Həmmisi bir nushida quyulup, ohxax qonglukta və xəkildə idi.

³⁸ U mistin on das yasioqan bolup, hər bir daska kirik bat su siqattı; hər bir dasning toqrisi tət gəz idi. On təglikning hər birining təpəsində birdin das bar idi. ³⁹ U bəx dasni ibadəthanining ong yenida və bəxni ibadəthanining sol yenida qoydı; mis dengizni ibadəthanining ong tərpiyə, yəni xərkiy jənub tərpiyə qoydı.

⁴⁰ Hiram xularəqa təəlluk das, kürək və qaqa-kuqilarnimu yasap təyyar kildi. Xundak kiliq Hiram Sulayman padixah üçün Pərwədigarning əyining barliq qurulus hizmitini pütküzdı: —

⁴¹ ikki tüvrük, ikki tüvrükning üstidiki apkursiman ikki bax və bu ikki baxni yepip turidioqan ikki torni yasitip pättürdi, ⁴² xu ikki tor üstigə qayqilaxturuloqan tət yüz anarni yasatti. Bir torda ikki qatar anar bolup, tüvrük üstidiki; apkursiman ikki baxni yepip turatti. ⁴³ U on das təglikni və das təglikigə qoyulidioqan on «yuyux desi»ni, ⁴⁴ «mis dengiz» və uning astidiki on ikki mis buqini yasatkuzdı, ⁴⁵ qazanlarni, kürəklərnə və qaqa-kuqilarnimu təyyar kildi. Hiram Pərwədigarning əyi üçün Sulayman padixahning əmri bilən yasioqan bu həmmə nərsilər parkiraydioqan mistin idi.

⁴⁶ Padixah ularni Iordan tüzlənglikidə, Sukkot bilən Zarətaning otturısında, xu yərdiki seqizlayda kəlip yasap, quydurup qikti.

⁴⁷ Bu nərsilər xunqə kəp boləqaqqa, Sulayman ularning eşirlikini əlqimidi. Xuning bilən misning eşirlikni məlum bolmıdı.

⁴⁸ Sulayman yənə Pərwədigarning əyi iqidiki barliq əswablarni yasatti: — yəni altun huxbuygaqni, «təkdin nan» qoyulidioqan altun xirəni, ⁴⁹ Kalamhana aldida turidioqan sap altun qiraqdanlarni (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; və xularning gulsiman zinnətlirini, qiraqlirini, qiraq kışkuqlirini altundin yasatti; ⁵⁰ das-piyalilirini, piqakqlirini, qaqilirini, təhsilirini və küldanlarning həmmisini sap altundin yasatti; u iqliriki hanining, yəni əng məkəddəs jayning kətlididioqan, qox qanatliq ixlərlərnin girəlrini və eydiki məkəddəs jayning ixlirining girəlrini altundin yasatti.

⁵¹ Sulayman padixah Pərwədigarning əyi üçün kilduridioqan həmmə quruluslar tamam boləqanda, u atisi Dawut Hudaqə atioqan nərsilərnə (yəni kümüx, altun və türlü baxka buyumlar)ni) əkəltürüp Pərwədigarning əyining həzinilirigə koydurdı.

Sulayman əhdə sanduqini ibadəthanioqa əkilip koyıdu

2Tar. 5:2-14; 2Tar. 6; 2Tar. 7:1-10

8 ¹ Xu qaoqda Sulayman Pərwədigarning əhdə sanduqini «Dawut xəhəri»din, yəni Ziondin yetkəp kəlix üçün Israil əksəklirini, kəbilə bəglirini və Israil jəmətlirining bəglirini Yerusalemoqa öz yenioqa yioqilixka qaqirdi.

² Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən heyttə Sulayman padixahning kəxioqa yioqildi. ³ Israilning həmmə əksəklirini yetip kəlgəndə Lawiylar

7:38 2Tar. 4:6

7:48 «təkdin nanlar» — baxka hil təjmilirini: «huzuriy nan»lar, «Hudaning huzuridiki nan»lar) yaki «tizioqan nan». Ular və altun xirə toqruluk «Mis.» 25:23-30 və «Law.» 24:5-9ni kəring.

7:48 Mis. 25:23; 30:1

7:51 2Sam. 8:7, 11; 2Tar. 5:1

8:1 ««Dawut xəhəri»...», yəni Zion...» — «Zion» Yerusalemining iqidiki egizlik bolup, xu yərgə daim qoroqan selinip turatti. Keyin ibadəthanimu Zionda quruloqan.

8:1 2Sam. 5:9; 6:12, 17; 2Tar. 5:2

8:2 «yəttinqi aydiki bekitilgən heyttə» — yəni «kəpilər heyti» yaki «mewə qosul heyti». Bu heyttə 7-ayning 15-22 künliridə etküzüldü («Law.» 23:34-43). Israilning ərliri uningəqa Yerusalemdə kətnixixi lazim idi.

« Padixahlar «1» »

əhdə sanduqini kətürüp mangdi. ⁴ Ular Pərwərdigarning əhdə sanduqini, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq muqəddəs buyumlarni kətürüp elip qıktı. Kaħınlar bilən Lawiylar muxu-larni elip qıktı..

⁵ Sulayman padixah wə uning aldiqə yiqiləjan barlıq Israil jamaiti əhdə sanduqining aldida mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydıqan san-sanaksız qoy bilən kalılarni qurbanlıq kılıxatti.

⁶ Kaħınlar Pərwərdigarning əhdə sanduqini öz jayıqə, ibadəthanining iqki «kalamhana»sioqə, yəni əng muqəddəs jayqə elip kirip, kerublarning kənatlırining astıqə qoydı..

⁷ Qünki kerublarning yeyilip turoqan kənitı əhdə sanduqining orni üstidə boləqəqə, əhdə sanduqı bilən uni kətürüp turıdıqan baldaklarni yepip turatti. ⁸ Bu baldaklar nəhayiti uzun boləqəqə, kalamhanining aldidiki muqəddəs jayda turup, əhdə sanduqining yenidiki ikki baldakning uqlirini kərgili bolatti, biraq əyning sirtida ularni kərgili bolmaytti; bu baldaklar taki bəgüngə kədar xu yərdə turmakta.. ⁹ Əhdə sanduqining iqidə Musa pəyoqəmbər Hərəb teqida turoqanda iqigə saləjan ikki tax tahtidin baxqə heqneəsə yok idi (Israilar Misir zemini-din qıkkəndin keyin Pərwərdigar ular bilən hərəbdə əhdə tüzgənidi)..

¹⁰ Wə xundəq boldiki, kaħınlar muqəddəs jaydin qıqxioqıla, bir bulut Pərwərdigarning ibadəthanisini kəpliwalıdı. ¹¹ Kaħınlar bulut tūpəylidin öz wəzipilirini etəxkə erə turalmaytti; qünki Pərwərdigarning julasi Pərwərdigarning əyini tolduroqanıdı..

¹² Bu pəyttə Sulayman: — Pərwərdigar tum kərangəjululəq iqidə turimən, dəp eytkənidı;

¹³ ləkin, i Pərwərdigar, mən dərwəqə Səning üqün bir həywətlik məkən bolsun dəp, Sən mənggü turıdıqan bir əyni yasıdım, dedı. ¹⁴ Andin padixah burulup barlıq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning aldida turatti. ¹⁵ U mundaq dedı: — «Israilning Hudasi Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhıyə boləqay! U Əz əqzi bilən atam Dawutqə wədə kıləqanıdı wə Əz kəli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutqə yənə: —

¹⁶ «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıkkən kündin buyan namim üqün bu yərdə bir əy salay dəp Israilning hərəkəsi kəbililirining xəhərliridin heqkəyisini tallimidim; biraq həlkim boləjan Israiləqə həkümranlıq kılson dəp Dawutni tallidim» degənidi.. ¹⁷ Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namıqə atəp bir əy selix arzu-niyiti bar idi..

¹⁸ Biraq Pərwərdigar atam Dawutqə: «Kənglündə Məning namıqə bir əy yasaxqə kıləjan niyiting yaxıxıdı; ¹⁹ əmma xu əyni sən yasıməsən, bəlkı səning puxtungdin bolıdıqan oqlung, u Məning namıqə atəp xu əyni salıdı», degənidi.

²⁰ Mana əmdi Pərwərdigar Əz səzigə əməl kıldı. Mən Pərwərdigar wədə kıləqanıdək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdım; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namıqə atəp bu əyni saldı. ²¹ Əydə əhdə sanduqı üqün bir jayni rastlıdım; əhdə sanduqı iqidə Pərwərdigarning ata-bowilirimizni Misir zeminidin elip qıkkənda, ular bilən tüzgən əhdə tahtiliri bardur».

Sulayman Israil üqün dua kılıdı

²² Andin Sulayman Israilning barlıq jamaitigə yüzlinip, Pərwərdigarning kurbangəħining

8:4 «jamaət qediri» — yəni «jamaət yiqilıdıqan qedir» yəki «ibadət qediri».

8:6 «kalamhana» — 6:16 wə izahatini kərtəng.

8:8 «bu baldaklar taki bəgüngə kədar xu yərdə turmakta» — «bəgüngə kədar...» degən səzlər ibadəthəna tehi öz jayida turoqan waktida hatiriləngən, əlwəttə, wə xunglaxqə xuni ispatlayduki, «Padixahlar»ning kəp kısımliri Yəhudadikilərnəng sürgün boluxidin ilgiri yeziləjan. «2pad.» 24-25 bablırini bəlkim keyinki bir pütütkə qoxup yazəjan boluxi mumkin.

8:9 «Hərəb teqı» — Sinay teqıning bəqə bir ismidur.

8:9 Mis. 34:27

8:11 Mis. 40:34, 35; 2Tar. 7:2

8:12 Mis. 20:21; Law. 16:2; Qan. 4:11; 5:22; 2Tar. 6:1

8:13 «səning üqün bir həywətlik məkən» — yənə birhil təjımisı «səning üqün bur turaləqə məkən». «həywətlik məkən» — yənə birhil təjımisı «turaləqə məkən».

8:16 2Sam. 7:6; 2Tar. 6:5

8:17 2Sam. 7:2; 1Tar. 17:1; 2Tar. 6:7

aldida turup, qollarini asmanoja qaritip ketürüp.²³ mundaq dua kildi: — «I Israilning Hudasi Pärwardigar! Nə yukiriki asmanda nə təwəнки yərdə səndək Huda yoktur; aldingda pütün kəlbilə bilən mangidiojan kulliring üqün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsətküysən.

²⁴ Qünki Sən Öz kұлung atam Dawutka bərgən wədidə turdung; Sən Öz əozzing bilən eytkən səzünggə mana bügünkidək Öz kólung bilən əməl kilding.²⁵ Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pärwardigar, Öz kұлung atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring öz yollirioja səgək bolup sən Mening aldimda mangojandək mangidiojan bolsa, sanga əwladlingdin Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojaysən.²⁶ Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən kұлung Dawutka eytkən səzliring əməlgə axurulojay, dəp etünimən!

²⁷ Ləkin Huda Əzi rastla yər yüzidə məkən kíləmdü? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siojduralmiojan yərdə, mən yasiojan bu əy kəndəkmü Sening məkəning bolalisun?!²⁸ Ləkin i Pärwardigar Hudayim, kұлungning duasi bilən iltijasioja kulək selip, kұлungning bügün Sanga kətürgən nidasi wə tilikini angliojaysən;²⁹ xuning bilən Öz kəzliringni kəqə-kündüz bu əygə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytkən jayojə kəqə-kündüz tikkəysən; Öz kұлungning u jayojə qarap kíləjan duasioja kulək salojaysən...³⁰ kұлung wə həlking Israil bu jayojə qarap dua kíləjan qəojdə, ularning iltijasioja kulək selip, Öz məkəning kíləjan asmanlardin turup angliojaysən, angliojiningda ularni kəqürgəysən.

³¹ Əgər birsə öz koxnisioja gunah kilsə wə xundakla ixning rast-yalojanlikini bekitix üqün kəsəm iqukülsə, bu kəsəm bu əydiki kurbangahingning aldioja kəlsə,³² Sən kəsəmnə asmanda turup anglap, əməl kílip öz bəndiliring otturisida həküm qikərojaysən; gunahı bar adəmnə gunahka tartip, öz yolini öz bexioja yandurup, gunahsiz adəmnə aklap, öz adillikioja qarap unioja həkkini bərgəysən.

³³ Öz həlking Israil Sening aldingda gunah kíləjini üqün düxməndin yengilsə, Sanga kaytip bu əyde turup, namingni etirap kílip, Sanga dua bilən iltija kilsə,³⁴ Sən asmanda anglap, Öz həlking Israilning gunahini kəqürüp, ularni Sən ata-bowilirioja təkdım kíləjan zemioja kayturup kəlgəysən.

³⁵ Ular Sanga gunah kíləjini üqün asman etilip yəmojur yəojmaydiojan kiliwetilgən bolsa, ləkin ular bu jayojə qarap Sanga dua kílip namingni etirap kílip, Sening ularni kiyinqilikka salojining tūpəylidin öz gunahidin yenip towa kilsə,³⁶ Sən asmanda turup kulək selip, kulliringning wə həlking Israilning gunahini kəqürgəysən; qünki Sən ularojə mengix kərək boləjan yaxhi yolni əgitisən wə Öz həlkinggə miras kílip bərgən zeminning üstigə yəmojur yəojdurisən!

³⁷ Əgər zeminda aqarqilik ya wəba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya həl qüxsə ya uni qekətkilər ya kəqətkə liqinkiliri besiwalsə, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirining kowuklirioja hujum kílip koxriwalsə, ya hərəkəndək apət ya kesəllik bolsa,³⁸ Sening həlking boləjan Israildiki hərəkəndək kixi öz kənglidiki wəbani bilip, ulardin hərəkəysi kixi qollarini bu əygə sunup, hərəkəndək dua ya kiltija kíləjan bolsa,³⁹ əmdi Sən turuwatқан məkəning asmanda turup anglap, kəqürüm kíləojaysən; Sən hər bir adəmnə kəlbini bilgəqkə, əməl kílip əzining yollirini əzigə yandurojaysən (qünki Sənla, yəlojuz Sənla həmmə insan balilirining kəlbilirini bilgüqidursən);⁴⁰ xundək kílip, ular Sən ata-bowilirimizojə təkdım kíləjan zeminda olturup

8:22 2Tar. 6:12

8:25 2Sam. 7:12, 16; 1Pad. 2:4; Zəb. 132:12

8:27 2Tar. 2:5; Yəx. 66:1; Yər. 23:24; Ros. 7:49

8:29 «u jayojə qarap kíləjan duasioja...» — ya kilmisa: «u jay toqrisidiki duasi...».

8:29 Kan. 12:11

8:31 «Əgər birsə öz koxnisioja ... ixning rast-yalojanlikini bekitix üqün kəsəm iqukülsə, bu kəsəm bu əydiki kurbangahingning aldioja kəlsə...» — bundək kəsəm toqruluk «Qəl.» 5:11-31ni kəring. «Kəsəm bu əydiki kurbangahning aldioja kəlsə...» — mumkinlikli barki, Israilda muxundək kəsəmlərnə iqix üqün kurbangahning aldioja kəlix kərək əməs idi, pəkət: «Hudanəng kurbangahı aldida kəsəm kíləmnəki...» degəndək səzlər eytiləjan bolsa «kurbangah öz aldida turojandək» həsəblinatti.

ömrlarining hamma künleridə səndin qorkidioğan bolidu.

⁴¹ Öz həlking İsraildin bolmioğan, Sening uluq naming tüpəylidin yirak-yiraklardan kəlgən musapir bolsa ⁴² (qünki ular Sening uluq naming, kudrətlik qolung wə sozoğan biliking toqrisida angliylaydu), — undak birsı kelip bu öy tərəpkə qarap dua kilsa, ⁴³ Sən turuwatқан makanıng boloğan asmanlarda uningöja kulak selip, u musapir Sanga nida kilip tiliginining həmmisigə muwapik qilojaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlık əllər namingni tonup yetip, Öz həlking İsraildək Səndin qorkidioğan bolup, mən yasioğan bu öyning Sening naming bilən atalojinini bilidu.

⁴⁴ Əgər Sening həlking Sening tapxurukung bilən düxmini bilən jəng kilixkə qikkanda, Sən tallioğan bu xəhərgə, xundakla mən namingöja atap yasioğan bu öy tərəpkə qarap Sən Pərwərdigaröja dua kilsa, ⁴⁵ Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioja kulak selip, ularni nusrətkə erixturgaysən.

⁴⁶ Əgər ular sanga gunah sadir qiloğan bolsa (qünki gunah kilmaydioğan heqkixi yoxtur) Sən ularöja oqəzəplinip, ularni düxmənlirining qolioja tapxuroğan bolsang, bular ularni yirak-yekinoja, əzlrining zeminoja sürgün kilip elip baroğan bolsa, ⁴⁷ lekin ular sürgün kilinoğan yurtta əs-hoxini tepip towa kilip, əzi sürgün boloğan yurtta Sanga: — Biz gunah kilip, kəbihlikkə berilip Səndin yüz örüp kəttuk, dəp yelinsa, ⁴⁸ — əgər ularni sürgün qiloğan düxmənlirining zeminida pütün kəlbı wə pütün jenidin Sening tərpinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdım qiloğan zeminoja, Sən tallioğan xəhər tərəpkə wə mən namingöja atap yasioğan bu öy tərəpkə yüzini kilip, Sanga qarap dua kilsa, ⁴⁹ Sən turuwatқан makanıng boloğan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijasini anglap ular üqün həküm qikirip, ⁵⁰ Öz həlkingning Sanga sadir qiloğan gunahini, Sanga ötküzgən hamma itaətsizliklerini kəqürüm qilojaysən wə ularni sürgün qiloğanların aldida ularöja rəhim tapkuzojaysənki, xular ularöja rəhim kilsun ⁵¹ (qünki ular Özüng Misirdin, yəni tēmür tawıax peqidin qikarəoğan Öz həlking wə Öz mirasingdur); ⁵² Sening kəzlirig Öz kulungning iltijasioja wə Öz həlkingning iltijasioja oquq boləy, ular hər ixta sanga nida kilip tiliginidə ularöja kulak saləjaysən; ⁵³ qünki Sən ata-bowilirimizni Misirdin qikarəojiningdə Öz kulung Musa arkilik eytkiningdək, Sən həlkingni Özünggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki hamma əllər arisidin ularni ayrim elip talliding, i Rəb Pərwərdigar!..

⁵⁴ Sulayman Pərwərdigaröja xu barlık dua wə iltijalirini kilip boləqanda, kollirini asmanöja qarap kətürüp Pərwərdigarning kurbangahining aldida tizlinip turoğan yərdin kopup, ⁵⁵ ərə turup İsrailling barlık jamaitigə yukiri awazda bəht tiləp mundaq dedi: — ⁵⁶ «Uning barlık wədə qilojini boyiqə Öz həlki İsrailoja aram bərgən Pərwərdigar mubarəktur! U Öz kuli Musaning wasitisi bilən qiloğan hamma məhrıbanə wədılərnig heqbiri yərdə qəlmidi!.

⁵⁷ Pərwərdigar Hudayimiz ata-bowilirimiz bilən boləqandək biz bilən billə boləy; U nə bizdin waz kəqmısun nə bizni taxlimısun; ⁵⁸ buning bilən U kəlbimizni Uning yollirida mengixkə, Əzi ata-bowilirimizöja buyruoğan əmrlər, bəgilimilər wə həkümlərnı tutuxkə Özigə mayil qilojay; ⁵⁹ mening Pərwərdigarning aldida iltija qiloğan bu səzlirim kəqə-kündüz Pərwərdigar Hudayimizning yenida tursun; xuning bilən Öz kulung üqün toqra həküm kilip, həlking İsraıl üqün toqra həküm kilip, hər kündiki dərdigə yətkəysən; ⁶⁰ xuning bilən yər yüzidiki hamma əllər Pərwərdigar Əzi Hudadur, Uningdin baxkisi heqkaysisi yoxtur dəp bilgəy, ⁶¹ xundakla bügün qilojıninglaröja ohxax Uning bəgilimiliridə mengixkə wə əmrlirini tutuxkə kəlbınglar Pərwərdigar Hudayimizöja mukəmməl boləy!».

8:43 «bu öy Sening naming bilən atilidu» — bu ibarə Hudaning ibadəthanisi toqıruluk «bu öy Meningkidur» wə «bu öyde Mening kim ikənlikim ayan kılınıdu» degəndək ikki məqsitini kərsitidu.

8:46 2Tar. 6:36; Pənd. 20:9; Top. 7:20; 1Yuha. 1:8, 10

8:53 Mis. 19:5; Kən. 4:20; 7:6; 9:26, 29; 14:2

8:56 Yə. 21:45

8:60 Kən. 4:35, 39

Sulayman ibadəthanini Hudaqə ataydu

⁶² Wə padixah pütün Israil bilən billə Pərwərdigarning aldida kurbanlıqlarını kildi. ⁶³ Sulayman Pərwərdigarqə inaklık kurbanlıqı süpitidə yigirmə ikki ming kala wə bir yüz yigirmə ming qoy kurbanlıq kildi. Padixah bilən barlık Israillar xundak kılıp Pərwərdigarning öyini uningqə beqıxlidi. ⁶⁴ Xu küni padixah Pərwərdigarning öyining aldidiki həyosining oturisini ayrip mukəddəs kılıp, u yərdə keydürmə kurbanlıqlar, axlık hədiyələri wə inaklık kurbanlıqlarının yaqlarını sundi; qünki Pərwərdigarning aldida turoqan mis kurbangah keydürmə kurbanlıqlar, axlık hədiyələri wə inaklık kurbanlıqlarının yaqlarını qobul kılıxka kikiq kəldi. ⁶⁵ Xuning bilən u waqıtta Sulayman wə uning bilən boloqan pütün Israil, yəni Hamat rayoniqə kirix eqizidin tartip Misir eqiniqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət Pərwərdigar Hudayimizning aldida yəttə kün wə yənə yəttə kün, jəmiy on tət küngiqlik həyt etküzdü. ⁶⁶ Səkkizinqi künidə u həlkni kayturdi; ular padixahning bəhtini tilidi; andin ular Pərwərdigarning Öz küli Dawutka wə həlki Israilqə kılqan yaxxılıqları üqün kəlbidə xadhuram bolup öz öy-qediririgə kaytip kətti.

Pərwərdigar Sulaymanoqə wədə həm agah beridu

2Tar. 7:11-22

9¹ Sulayman Pərwərdigarning öyi, padixah ordisi wə xundakla quruxni arzu kılqan baxka quruxlarni kənglikidək pütküzüp bolqanda, ² Pərwərdigar Sulaymanoqə Gibeonda kərugəndək əmdi ikkinqi kətim uningqə kəründi.

³ Pərwərdigar uningqə mundaq dedi: — «Sən Mening aldimda kılqan dua wə iltijayingni anglidim; Mening namim uningda əbədiqə ayan kılınixi üqün, sən yasioqan bu əyni Özümgə mukəddəs kıldim. Mening kəzirim wə kənglüm xu yərdə həmixə bolidu. ⁴ Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojindək, sənmu sanga buyruqinimning həmmisigə muwapıq əməl kılıx üqün, bəlgilimilirim wə həkümlirimni tutup, pak kəngül wə durusluq bilən aldimda mangsang. ⁵ Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning təhtidə sanga əwladıngdin olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp wədə kılqanındək, Mən padixahlıq təhtingni Israilning üstidə əbədiqə məhkəm kılımən. ⁶ Ləkin özüng ya oqulliring Manga əgixixtin waz kəqip Mən aldinglarda qoyqan əmrlirim bilən bəlgilimilirimni tutmay, bəlki baxka ilahların qulluqıqə kirip ularqə səjdə kılsanglar, ⁷ xu qaqda Mən Israilni ularqə təkdım kılqan zeminidin üzüp qikirimən; wə Öz namimni kərsitixkə Özümgə mukəddəs kılqan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə Israil həmmə həklər arisida səz-qəqək wə tapa-təninəni obyektı bolidu. ⁸ Bu əy gərqə hazır kərkəm kərünsimu, xu zamanda uningdin etkənləning həmmisi zor həyran kəlixip üxkirtip: «Pərwərdigar bu zeminoqə wə bu əygə nemixka xundak kildi?» dəp soraydu.

8:63 2Tar. 7:5-10

8:64 2Tar. 7:7

8:65 «Hamat rayoniqə kirix eqizidin tartip...» — yaki «Libo-Hamattin tartip». «...jamaət Pərwərdigar Hudayimizning aldida yəttə kün wə yənə yəttə kün, jəmiy on tət küngiqlik həyt etküzdü» — «kəpilər həyti»ning bəkitilgən waqti yəttə kün idi. Israillar muxu waqıtka yənə yəttə kün qoxti.

8:66 «Səkkizinqi künidə» — demək, ikkinqi «yəttə kün»din keyinki kündə.

9:1 2Tar. 7:11

9:2 1Pad. 3:5

9:3 Kan. 12:11; 1Pad. 8:29

9:5 2Sam. 7:12, 16; 1Pad. 6:12; 2:4; 1Tar. 22:10; Zəb. 89:28-29; 132:12

9:6 2Sam. 7:14; Zəb. 89:30-32

9:7 Kan. 28:37; Yər. 7:15

9:8 «bu əy gərqə hazır kərkəm kərünsimu,...» — baxka birhil təjimişi (bəzi kona tekstlərgə əgixip): «bu əy bir haraba bolidu,...»

9:8 Kan. 29:23; 2Tar. 7:21; Yər. 22:8

« Padixahlar «1» »

⁹ Kixilər: — Qünki zemindiki hêlkêlêr êz ata-bowilirini Misir zeminidin qîkarôjan Pêrwêrdigar Hudasinî taxlap, êzilirini baxkê ilahlarôja baolap, ularôja sêjdê kilip kullukîda bolôjanlikî ûqûn, Pêrwêrdigar bu pûtêkûl kûlpêtnî ularning bexiôja qûxûrûptu, dêp jawab beridu.

Taxkî ixlar wê baxkê kuruluxlar

2Tar. 8:1-18

¹⁰ Xundak boldiki, yigirmê yil êtûp, Sulayman u ikki êynî, yêni Pêrwêrdigarning êyi bilên padixahê êyini yasap bolôjandin keyin.,¹¹ Turning padixahî Hîram Sulaymanôja barlik têlêplirî boyiqê kedir dêrêhlirî, arqa dêrêhlirî wê altun têminligini ûqûn Sulayman padixahê uningôja Galiliyê êlkisidin yigirmê xêhêrni bêrdi. ¹² Hîram Sulayman uningôja bêrgên xêhêrlêrni kêrûxkê Turdin qîkîp kêldi; lekin ular uningôja hêq yakmîdi. ¹³ U: — Hêy buradirim, sên muxu manga bêrgênîng zadi kandak xêhêrlêr?! — dedi. U ularnî «Kabulning yurti» dêp atidi, wê ular bûgûnkî kûngiqê xundak atilidu. ¹⁴ Hîram bolsa padixahkê bir yûz yigirmê talant altun êwêtkênidi..

¹⁵ Sulayman padixahê Pêrwêrdigarning êyini, êz êyini, Millonî, Yerusalemning sepilini, Hêzornî, Mêgiddonî wê Gêzêr xêhêrlirini yasax ûqûn haxarôja tutkên ixligûqilêrning ixlirî mundaq: — ¹⁶ (Misirning padixahî Pirêwn qîkîp Gêzêrgê hujum kilip elip, uni otta kêydûrûp, xêhêrdê turuwatkên Qanaaniylarnî kirip, xêhêrni toy sowêjisi sûpitidê Sulaymannîng hotunî bolôjan êz kizîôja bêrgênidi) ¹⁷ Sulayman Gêzêr bilên têwênkî Bêyt-Hêoronni bina kildi; ¹⁸ u Baalat bilên êz zeminidiki qêlgê jaylaxkên Tadmornimu yengidin yasidi.,¹⁹ xundakla êzigê has hêmmê ambar xêhêrlirini, «jêng hêrwisi xêhêrlirî»ni, «atliklar xêhêrlirî»ni wê Yerusalemde, Liwanda wê êzi soraydiôjan barlik zeminda halîôjîninî bina kildi.

²⁰ Israillardin bolmîôjan Amoriylar, Hittiyar, Pêrizziylêr, Hîwiylar wê Yêbusiylardin Israil zeminida kêlip qalôjanlarning hêmmisîni bolsa, ²¹ Sulayman bularnî, yêni Israillar pûtûnlêy yokitalmîôjan êllêrning kalduk êwladlirini kulluk haxarôja tutti. Ular bûgûnkî kûngiqê xundak bolup kêldi..

²² Lekin Sulayman Israillardin hêqkimnî kul kîlmay, bêlkî ularnî lêxkêr, hizmetkar, hêkûmdar-êmêldar, hêrwa bilên atliklarning sêrdarlirî kildi. ²³ Bulardin Sulaymannîng ixlirini baxkuridiôjan, yêni ixligûqilêrning ûstîgê koyulôjan qong nazarêtqîlêr bax yûz êllik idi.

²⁴ Pirêwnning kizî Dawutning xêhiridin kêqûp Sulayman uning ûqûn yasîôjan êyde olturôjînidê, u Millo kêl'êsinî yasidi. ²⁵ Sulayman Pêrwêrdigarôja yasîôjan kurbangahde yilda ûq ketim kêydûrmê kurbanliklar bilên inaklik kurbanliklirini sunatti wê Pêrwêrdigarning aldi-diki huxbuygahta huxbuy yakatti. Xu têrikidê u ibadêthanîning ixlirini pûtêkûzdi..

²⁶ Sulayman padixahê Ezion-Gêbêrdê bir tûrkûm kemilêrni yasidi. U yêr bolsa Edom zeminida, Kizil dengiz boyidiki Elatning yenidê idi. ²⁷ Hîram êz hizmetkarlirî, yêni dengizqiliknî obdan

9:10 2Tar. 8:1

9:13 «Kabulning yurti» — «kabul» degênnîng mênisi bêlkim «qêklik» boluxi mumkin. Ibraniy tilidê sêzning ahângi «êrzîmê»kê yekîn kelidu.

9:14 «bir yûz yigirmê talant altun» — bir talant (altun) bêlkim 27 kilogram idi. 120 talant 3240 kilogram; hêzirki pulda bolsa (2008-yilî) 100 milyon dollar bolidu.

9:15 «Millo» — bêlkim Yerusalemdeki egizikkê jaylaxkên bir kêl'ê yaki istihkam idi.

9:18 2Tar. 8:6

9:21 Israillar pûtûnlêy yokitalmîôjan êllêrning kalduk êwladlirî...» — bu ixlarning tarihî «Yêxua pâyôjêmbêr» degên kîsmidê pûtûlgên. Têwratteki «Yêxua»ni kêrûng. Muxu haxarqîlar 13:5-16dê hatirilêngênlêrdin baxkê haxarqîlar bolsa kêrêk idi. «Ular Qanaaniylar katarliklar bûgûnkî kûngiqê xundak bolup kêldi» — bu sêz Israillar tehi êz wêtinidê turojan wahtidê hatirilêngên, êlwêttê.

9:22 Law. 25:39

9:24 2Tar. 8:13

9:25 «Xu têrikidê u ibadêthanîning ixlirini pûtêkûzdi» — bu jûmlîning mênisi bêlkim Sulayman hêyltêrni muxu ibadêthanidê êtkêzûxlirî bilên hêrbir baxkê «ibadêt jaylirî», bolupmu «yûkîrî jaylar»ning inawêtsizlikini kêrsêtti. Demêk, xu qaoqdin baxlap Pêrwêrdigar kurbanliklarnî kôbul kîlôjan jay pêkêt Yerusalemdeki ibadêthanîla idi.

9:26 «Kizil dengiz boyidiki Elat» — yaki «Kizil dengiz boyidiki Elat» (hêzirki nami «Elat»).

bilidioqan nəqqə kemiqilərnı Sulaymanning hizmətkarlırioqə qoxulup kemilərdə ixləxkə əwətti.
²⁸ Ular Ofiroqə berip, u yərdin tət yüz yigirmə talant altunni elip kelip, Sulayman padixahkə apardı..

Xebaning ayal padixahı Sulaymanni izdəp kelidu

2Tar. 9:1-12

10¹ Xebaning ayal padixahı bolsa Sulaymanning Pərwərdigarning nami bilən baqlinixlik boləqan dangk-xəhritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən siniqili kəldi. ² U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yaqut-gəhərlər artiloqan təgilərnı elip, qong dəbdəbə bilən Yerusalemoqə kəldi. Sulaymanning kəxioqə kəlgəndə əz kəngligə pükən həmmə ix toqruluk uning bilən səzləxti. ³ Sulayman uning həmmə sorioqlirioqə jawab bərdi. Həqnemə padixahkə karəngəy əməs idi, bəlki həmmisidə uningəy jawab bərdi.

⁴ Xebaning ayal padixahı Sulaymanning danalikiqə, yasioqan orda-sarayəy, ⁵ dastihan-diki taamlarəy, əməldarlarning qatar-qatar olturuxlirioqə, hizmətkarlırining qatar-qatar turuxlirioqə, ularning kiygən kiyimlirigə, uning səkiylirioqə wə uning Pərwərdigarning əyidə atəp sunoqan kəydürmə qurbanliklirioqə qarəp, üni iqigə quxüp kətti..

⁶ U padixahkə: — Mən əz yurtumda silining ixliri wə danalıkliri toqrısida anglioqan həwər rast ikən; ⁷ Əmma mən kelip əz kəzlim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmişidim; wə mana, mən yeriminimu anglimioqan ikənmən; silining danalıkliri bilən bərikət-bayaxatlikliri mən anglioqan həwərdin ziyadə ikən. ⁸ Silining adəmliri nemidegən bəhtlik-həl Həmişə silining aldi-lirida turup danalıklirini anglaydioqan bu hizmətkarlar nəkədər bəhtliktur! ⁹ Silidin səyüngən, silini Israilning təhtigə olturoquzoqan Pərwərdigar Hudaliri mubərəktur! Pərwərdigar Israiləy mənggülik baqlioqan muhəbbiti üqün, U silini toqra həküm wə adalət sürgili padixah kildi, dedi.

¹⁰ U padixahkə bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yaqut-gəhərlərnı sowəy kildi. Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahkə sunoqan xunqə zor miqdardiki hux-buy buyumlar uningdin keyin həq kəyüngən əməs ¹¹ (Hiramning Ofirdin altun əpkelidioqan kemilirimu Ofirdin yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaqıqı wə yaqut-gəhərlərnı elip kəldi. ¹² Padixah səndəl yaqıqidin Pərwərdigarning əyi üqün wə padixahning ordisi üqün pələmpəy-salasunlar yasatti həm nəoqmə-nawaqılar üqün qiltarlar wə sazları xuningdin yasatti. Xu wəktin keyin xundək zor miqdardiki esil səndəl yaqıqı bu wəktikqə həq kəltürülmidi ya kəyülüp bəkmidi).. ¹³ Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioqə əz xahənə sahawitidin bərgəndin bəxkə, ayal padixahning kəngli tartkən həmmi — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarlıri bilən yoloqə qikip əz yurtioqə kaytip kətti.

Sulaymanning baylikliri

2Tar.9:13-28

¹⁴ Sulaymanoqə hər yili kəltürülgən altunung əzi altə yüz atmix altə talant idi. ¹⁵ Bu kirimdin bəxkə, tijarətkilərdin, okətkilərnıng sodisidin, bərlək Ərəbiyə padixahliridin wə əz zeminidiki əməldarlardin həm altun kəltürüldi.

9:28 «tət yüz yigirmə talant altun» — bir talant (altun) bəlkim 27 kilogram idi. Undəkta 420 talant 11340 kilogram.

10:2 2Tar. 9:1; Mat. 12:42; Luqa 11:31

10:5 «.. uning , yəni Xebaning ayal padixahning... üni iqigə quxüp kətti» — ibranıy tilida «uningda roh qəlmidi». Demək, intayin həyran kəldi.

10:12 2Tar. 9:11

10:14 «666 talant» — 22 tonna.

« Padixahlar «1» »

¹⁶ Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soqturdi wə hər siparoğa altə yüz xəkəl altun kətti; ¹⁷ xundakla üq yüz kəlkanni yapılaqlanoğan altundin yasidi; hər bir kəlkanni yasaxka üq mina altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sariyi»oğa esip qoydi...

¹⁸ Padixah pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanoğan altun bilən kaplattı. ¹⁹ Təhtning altə kəwətlik pələmpiyi bar idi. Təhtning bax yələnqüki yumilak bolup, orundukning ikki yendida tayanocuqi bar idi, hər bir tayanocuqning yendida birdin ərə turoğan xirning həykili bar idi. ²⁰ Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol tərəpidə ərə turoğan on ikki xirning həykili bolup, hər bir baskuqning ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxka heqkandak əldə uningoğa ohxax yasaloqini yok idi.

²¹ Sulayman padixahning barlik jam-piyaliliri altundin yasaloğan; «Liwan ormini sariyi»diki barlik qaqa-kuqilar tawlanoğan altundin yasaloğan; ularning heqkaysisi kümüxtin yasalmioğan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemigə ərziməytti. ²² Qünki padixahka qaraxlik dengizda yürüdiyoğan, Hiramning kemilirigə qoxulup «Tarxix kemə» ətritimu bar idi; «Tarxix kemə əriti» üq yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti.

²³ Sulayman padixah yər yüzidiki barlik padixahlardin bayliqta wə danalika üstün idi. ²⁴ Huda Sulaymanning kəngligə saloğan danalika anglax üqün yər yüzidikilər həmmisi uning bilən didarlixix arzusi bilən kələtti. ²⁵ Kəlgənlərnin həmmisi öz sowoqitini elip kələtti; yəni kümüx qaqa-kuqilar, altun qaqa-kuqilar, kiyim-keqəklər, dubuloğa-sawutlar, tetitkular, atlar wə keqirlarni elip kələtti. Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak kılatti.

²⁶ Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlik əskərlərnə yioqdi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlik əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə əzi turuwatқан Yerusalemoğa orunlaxturdi.

²⁷ Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun kildi.

²⁸ Sulayman aloğan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahning tijarətkiliri ularni Kuwədin bekitilgən bahada alatti. ²⁹ Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisinin bahəsi altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hittiylarning padixahliri həm Suriyə padixahliri üqünmu ohxax bahada elip qikti.

10:16 «600 xəkəl» — 600 xəkəl bəlkim 7 kilogramoğa yeqin.

10:16 1Pad. 14:26

10:17 «üq mina altun» — «mina» eoqirlik birliki idi, hazırki birliklərdə kanqa ikənliki enik əməs.

10:17 1Pad. 7:2

10:18 2Tar. 9:17

10:22 «Tarxix kemə» — Bəlkim Tarxix degən portka berip kelix səpərigə qidamlıq boluğan kemini kərsəttəti. «Tarxix» degən isim İspaniya, ximaliy Afrika yaki Britaniyəni yaki üqünün həmmisini kərsətidu. Bəzi ilimler Somaliyənin (xərkij Afrikaning) dengiz boyıda tətinqi bir Tarxixmu boluğan, dəp karaydu.

10:23 1Pad. 3:12, 13

10:25 «tetitkular» — yaki «huxbuy buyumlar». «Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak kılatti» — yaki «yilmuyil ular xundak kılatti».

10:26 1Pad. 5:20; 2Tar. 1:14; 9:25

10:27 «kədir dərəhlirini...» — yaki «kədir yaoqiqini...». Ləkin bizningqə Sulayman kədir yaoqiqini ixlitipla kəlməy, xu qiraylik dərəhlərdin Yerusalemə ətrəpioğa kəp tiktürdi («Top.» 2:5ni kəring). «jənubiy tüzləngliktiki...» — ibraniy tilidə «Xəfələhdiki...», «Xəfələh» bu yərnin (tüzlənglikning) ismi.

10:27 2Tar. 1:15; 9:27

10:28 «padixahning tijarətkiliri ularni Kuwədin bekitilgən bahada alatti» — Bu jümlənin baxka birhil tərcimisi: «padixahning tijarətkiliri ularni karwanəğa qoxup alatti». «Kuwə» bolsa hazırki Türkiyənin jənubiy tərəpidə.

10:28 2Tar. 1:16; 9:28

10:29 «bir jəng hərwisinin bahəsi altə yüz kümüx tənggə...» — muxu ayəttiki «tənggə»ning kimməti həziroqə enik əməs. Əgər «xəkəl» bolsa 11.4 gramni kərsətidu.

10:29 2Tar. 1:17

Sulayman kəp ayallarni elip, ularning ezitkuluki bilan butpərəslikkə teyilip ketidu

11 ¹ Ləkin Sulayman padixahning kengli Pirəwnning kizidin baxka kəp qətəllik ayallaroja, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoni, Hittiy ayallirioja qüxkənidi. ² Pərwərdigar əslidə muxu əllər toqruluk Israillaroja: «Ularınq kizlirini izdəp barmanglar, wə ularni silərninqilərgə kirgüzmənglar; qünki ular kəngüllirinqilərnini qoqum əz məbudlirioja azduridu» dəp aqaqlandurojan. Biraq Sulaymanning kengli dəl xularoja baqlandi. ³ Uning yəttə yüz ayali, yəni hanixi wə üq yüz keniziki bar idi; ayalliri uning kenglini azdurup buruwətkənidi.

⁴ Xundak boldiki, Sulayman yaxanojanda, uning ayalliri uning kenglini baxka ilahlaroja azdurup buruwətti; xuning üqün uning kengli atisi Dawutningkidək Pərwərdigar Hudasioja mutlək sadik bolmidi.

⁵ Xunga Sulayman Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkomni izdidi; ⁶ Xuning bilan Sulayman Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kildi; u atisi Dawut Pərwərdigaroja əgəxkəndək izqillik bilan əgəxmidi.

⁷ Andin Sulayman Yerusalemlə didiki edirlikta Moabiylarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkom üqün bir «yukiri jay»ni yasidi; ⁸ xuningdək əzining məbudlirioja huxbuy yakidiojan wə kurbanlik kilidiojan hər bir yat əllik ayali üqünmu u xundak kildi; ⁹⁻¹⁰ Xunga Pərwərdigar Sulaymandin rənjidi; gərqə U uningoja ikki kətim kəringən bol-simu, xundakla uningoja dəl muxu ix toqruluk, yəni baxka ilahlarni izdiməslikini tapiliojan bolsimu, uning kengli Israilning Hudasi Pərwədigardin aynip kətti; u Pərwədigarning tapiliojiniyoja əməl kilmidi. ¹¹ Xuning üqün Pərwərdigar Sulaymanoja mundaq dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruojan əhdəm bilan bəlgilirimni tutmiojining üqün, Mən jəzmən padixahlikni səndin yirtiwetip hizmətkaringoja berimən. ¹² Ləkin atang Dawutning wəjidin sening əz künlirində Mən xundak kilməymən, bəlkə oqlungning kolidin uni yirtiwetimən. ¹³ Ləkin pütün padixahlikni uningdin yirtiwətməymən, bəlkə kulum Dawutning wəjidin wə Əzüm talliojan Yerusalemlə üqün oqlungoja bir kəbilini kəldurup qoyimən».

¹⁴ Əmma Pərwərdigar Sulaymanoja bir duxmən, yəni Edomluk Hədadni kəzojidi, u kixi Edomning padixahning nəslidin idi. ¹⁵⁻¹⁶ Əslidə Dawut Edom bilan jəng kiliojan wəqəttə, koxunning sərdari Yoab Edomning həmmə ərlirini yəkatkanidi (qünki Edomdiki həmmə ərlərnə yəkatkuqə, Yoab bilan barlik Israillər u yərdə altə ay turojanidi); u əltürülgənlərnə kəmgili qikkənda. ¹⁷ Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiliri bilan Misiroja kəqip kətkənidi. Hədad u qəojda kəqiq bala idi. ¹⁸ Ular Midiyan zeminidin kəqip Paranoja kəldi. Ular Parandin birnəqqə adəmnə elip əzlrigə koxup Misiroja, yəni Misirning padixahı Pirəwnning kəxioja kəldi. Pirəwn uningoja bir əy təkəsim kəlip, ozuk-tülükmu təminlidi həmdə bir pərqə yərnimu uningoja təkdim kildi. ¹⁹ Hədad Pirəwnning nəziridə kəp iltipət tapkan bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningoja hotun kəlip bərdi. ²⁰ Tahpənəsning singlisi uningoja bir oqlul,

11:1 «Ləkin Sulayman padixahning kengli Pirəwnning kizidin baxka kəp qətəllik ayallaroja, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoni, Hittiy ayallirioja qüxkənidi» — bu bəbtə hatiriləngən həmmə ixlar «Kənan Xərhi»diki əmrlərgə hilap. «Kənan.» 17:16-20ni kəring.

11:1 Kənan. 17:17

11:2 Mis. 34:16; Kənan. 7:3

11:5 Həq. 2:13; 2Pad. 23:13

11:7 «yirginqlik məbud Milkom» — «Milkom» ibraniy tilidə muxu yərdə «Molək» dəp ipadilini.

11:7 2Pad. 23:13

11:9-10 1Pad. 3:5; 9:2; 1Pad. 6:12

11:11 «Mən jəzmən padixahlikni səndin yirtiwetip hizmətkaringoja berimən» — «yirtiwetip ... berimən» — demək, Pərwərdigar padixahlikni Sulaymandin zorəwanlik bilan tartiwetip uning kəl astidiki bərsigə bərməkqi. 28-33-ayətni kəring.

11:11 1Pad. 12:15

11:15-16 «Dawut əltürülgənlərnə kəmgili qikkənda...» — əz adəmlirini kümüx üqün, demək. Bu səzğə kəriojanda Yoabning Edomlarni xundak əltürüxi kəsas məksitidə idi.

11:15-16 2Sam. 8:14; 1Tar. 18:12, 13

« Padixahlar «1» »

Genubatni tuqup bardi. Tahpənəs Pirəwnning ordisida uni ezi qong kildi. Andin Genubat Pirəwnning ailisi, yəni Pirəwnning oqulliri arisida turdi..

²¹ Hədad Misirda: «Dawut ata-bowilirining arisida uhlap kaldı» wə «Qoxunning sərdari Yoabmu öldi» dəp angliqanda Pirəwnğa: — Mening öz yurtumğa beriximğa ijasət kılqayla, dedi.

²² Pirəwn uningğa: — Sening öz yurtumğa baray degining nemə degining, mening kəximda sanga nemə kəmlik kılıdu? — dedi. U jawabən: — Həq nərsə kəm əməs, əmma nemila bolmisun meni kətkili qoyqayla, dedi.

²³ Huda Sulaymanğa yənə bir duxminini kəzoqidi; u bolsa oqojisi, yəni Zobağning padixahi Hədad'ezərning yenidin kəqip kətkən Eliadaning oqlı Rəzon idi.. ²⁴ Dawut Zobağlıqlarnı kətl kılqanda Rəzon ulardin bir top adəmnı əzığə toplaş ularning sərdari boldi. Andin keyin bular Dəməxkğa berip u yərdə turup, Dəməxk üstidin həküm sürdi..²⁵ Xuning bilən Hədad İsrailğa awariqlik tuqduroqandin baxğa, Rəzon Sulaymanning barlık künliridə İsrailning duxmini idi; u İsrailni əq kərətti, əzi Suriya üstidə padixah idi.

²⁶ Sulaymanning Yəroboam degən bir hizmətkari bar idi. U Zərədəhədin kəlgən Əfraimiy Nibatning oqlı bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammu padixahğa kərxi qıktı..

²⁷ Uning padixahğa kərxi qıqıxtiki səwəbi mundaş idi: Sulayman Millo kəl'əsini yasıqanda, atisi Dawutning xəhiridiki sepilning bir bəsükini yasawatatti; ²⁸ Yəroboam kəwul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakqan ikənlikini kərüp, uni Yüsüpning jəmətigə buyruloqan ixning üstigə koydi. ²⁹ Xu künlərdə Yəroboam Yerusalemdin qıkiwatqanda, uni izdəwatqan Xilohluş Ahiyah pəyoşəmbər uni yolda uqratti. Ahiyah yipyengi bir tonni kiywaləqanidi. İkkisi dalada yaloquz kəloqanda ³⁰ Ahiyah üstidiki tonni kəloqə elip, uni yirtip on ikki pərqə kılıp ³¹ Yəroboamğa mundaş dedi: — «Əzünggə on pərqini aləqin; qünki İsrailning Hudasi Pərwədigar mundaş dəydu: — «Mana, padixahlıqni Sulaymanning kəlidin yirtiwetip on kəbilini sanga berimən..³² Biraş Kulum Dawutning wəjidin wə Yerusalem, yəni İsrailning həmmə kəbililiridin tallioqan xəhər üqün bir kəbilə uningğa kəlidu. ³³ — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning ayal məbudi Axtarotğa, Moabiylarning məbudi Kemoxğa wə Ammoniylarning məbudi Milkəmoğa səjdə kılıp, uning atisi Dawutning kəlinəqinidəş kilmay, Mening bəlgilimilirim bilən həkümirimgə əməş kilmay, nəzirimdə durus boləqanni kilmidi, Mening yollirimda mangmidi; ³⁴ ləkin pütkül padixahlıqni uning kəlidin tartiwalmaymən; qünki Mən tallioqan, Əz əmrilirim wə bəlgilimilirimni tutqan kulum Dawutni dəp, uning əmrining barlık künliridə uni həküm sürgüqi kılıp kəldurimən. ³⁵ Əmma padixahlıqni uning oqlining kəlidin tartip elip, sanga berimən, yəni on kəbilini berimən.

³⁶ Ləkin Mening namimning xu yərdə boluxioqə Əzüm tallioqan xəhər Yerusalemda, Mening aldimda kulum Dawut üqün həmixə yoruk bir qıraşq bolsun dəp, uning oqlıqə bir kəbilini berəy..

³⁷ Mən seni tallap, seni barlık halioqan yərlər üstidə həküm sürgüzimən, sən İsrailğa padixah bolisən. ³⁸ Wə xundaş boliduki, əgər sən həmmə buyruəqlirimni anglap, Mening yollirimda

11:20 «Tahpənəs Pirəwnning ordisida uni ezi qong kildi» — yaki «Tahpənəs Pirəwnning ordisida uni ezi əmqəktin ayridi».

11:23 2Sam. 8:3; 10:18

11:24 «Dawut Zobağlıqlarnı kətl kılqanda Rəzon ulardin bir top adəmnı əzığə toplaş ularning sərdari boldi. Andin keyin bular Dəməxkğa berip...» — baxğa birhil tərjimisi: «Rəzon bir top adəmnı əzığə qoxup ularning sərdari boldi. Dawut ularni əltürməqə boləqanda, ular Dəməxkğa berip...».

11:24 2Sam. 8:3

11:26 «Əfraimiy Nibat» — muxu ayəttə «Əfraimiy» ibraniy tilida «Əfratlıq» degən səz bilən ipadiliniidu.

11:26 2Tar. 13:6

11:31 1Sam. 15:28

11:36 «Mening aldimda kulum Dawut üqün yoruk bir qıraşq bolsun» — bu kəqmə mənilik səz bolup, Dawutning handanini kərsitidu; handanning məwjut boləqanlıqi (1) Dawutning Hudağa sadıq boləqanlıqğa guwahlık beridəqan «qıraşq» bolidu; (2) Hudaning Dawutğa, sən arklıq pütkül dunyani soraydəqan Məsiş tuəulidü, dəp bərgən wədisidə turidəqanlıqğa guwahlık beridəqan «qıraşq» bolidu.

11:36 1Pad. 15:4; Zəb. 132:17-18; Pənd. 13:4

mengip, nəzirimdə durus bolqanni kilip, kulum Dawut qilqandək Mening bəlgilirim bilən əmlirimni tutsang, əmdi Mən sən bilən billə bolimən wə Dawutka bir jəmət tikliginimdək, sangimu mustəhkəm bir jəmət tikləymən wə Israilni sanga təkdin kilimən.³⁹ Dawutning nəslini xu ixlar tüpəylidin harlap pəs kilimən, ləkin mənggülik əməs»».

⁴⁰ Xuning üqün Sulayman Yəroboamni əltürüxkə pürsət izdəytti. Ləkin Yəroboam qeqip Misirning padixahi Xixakning qexioqa bardı; Sulayman əlgüqə u Misirda turdı.

⁴¹ Sulaymanning baxka ixliri, uning həmmə qilqan əməlliri wə uning danalıki bolsa «Sulaymanning əməlliri» degən kitabka pütülgən əməsmidi? ⁴² Sulaymanning Yerusalemda Israilning üstidə həküm sürgən waqti kirik yıl boldı. ⁴³ Sulayman ata-bowilirining arisida uhlidi wə atisi Dawutning xəhridə dəpnə kilindi. Andin oqlı Rəhoboam ornida padixah boldı.

Rəhoboam padixahlıqıdin məhrum bolıdu

2Tar. 10:1-19; 11:1-4

12¹ Rəhoboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgəni di. ² Nibətning oqlı Yəroboam xu ixni əngliqanda, xundək boldiki, u tehi Misirda idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahın qeqip Misirda turuwatatti). ³ Əmdi ular adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil jamaiti kəlip Rəhoboamqa söz kilip: ⁴ — Silining atiliri boynimizqa saloqan boyunturukini eoqır kildi. Sili əmdi atilirining bizgə qoyoqan kattik tələpliri bilən eoqır boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti.

⁵ U ularqa: — Həzirqə kaytip üq kündin keyin andin qeximoqa yənə kəlinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti.

⁶ Rəhoboam padixah öz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turoqan moysipitlardin məsləhət sorap: — Bu həlkə beridoqan jawabim toqrısida nemə məsləhət kərsitisilə? — dedi.

⁷ Ular uningqa: — Əgər sili razilik bilən bögün bu həlkning hizmitidə bolimən desilə, (wə dərwəkə ularning hizmitidə bolsilə) ularqa yaxsi sözlər bilən jawab kilsilə, ular silining barlık künliridə hizmətliridə bolıdu, dedi.

⁸ Ləkin u moysipitlarning kərsətkən məsləhətini kayrip qoyup, əzi bilən qong bolqan, aldi-da hizmitidə boluwatqan yaxlardin məsləhət sorap ⁹ ularqa: — Manga «Silining atiliri bizgə saloqan boyunturukni yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkə jawab beriximiz toqruluk kəndək məsləhət berisilə? — dedi.

¹⁰ Uning bilən qong bolqan bu yaxlar uningqa: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoqır kildi, əmdi sili uni bizgə yenik qilqayla» dəp eytkən bu həlkə söz kilip: — «Mening qimqılak barmikim atamning belidin tomraqtur. ¹¹ Atam silərgə eoqır boyunturukni saloqan, ləkin mən boyunturuklarnı tehimu eoqır kilimən. Atam silərgə qamqılar bilən tənbiş-tərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlıq qamqılar» bilən tənbiş berimən», degəylə, — dedi.

¹² Rəhoboam padixah ularqa: «Üq kündin keyin andin qeximoqa yənə kəlinglar» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk üqinqi küni uning qexioqa kəldi.

11:38 «Dawutka bir jəmət tikliginimdək...» — ibraniy tilida «Dawutka bir əy tikliginimdək...».

11:41 ««Sulaymanning əməlliri» degən kitab» — bu kitabın hazır həwirimiz yok.

11:41 2Tar. 9:29-31

11:42 2Tar. 9:30

12:1 2Tar. 10:1

12:2 1Pad. 11:40

12:4 2Tar. 10:4

12:11 «qayanlıq qamqılar» — yaki bolmisa «qayanlar» degənnin nemə ikənliki hazır məlum əməs, həq bolmioqanda padixahning intayın kattik muamilisini kərsitidu.

« Padixahlar «1» »

¹³ Padixah moysipitlarning uningqa bergən məsləhətini taxlap, həlkkə kəttiklik bilən jawab bərdi. ¹⁴ U yaxlarning məsləhəti boyiqə ularqa: — Atam silərgə eoır boyunturukni saloqan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eoır kəlimən. Atam silərgə kəmquilar bilən tənbiḥ-tərbiyə bergən bolsa mən silərgə «qayanlik kəmquilar» bilən tənbiḥ-tərbiyə berimən, dedi.

Kanaan (Pələstin) zemini — «Padixahlar»ning dəwri

« Padixahlar «1» »

¹⁵ Xuning bilən padixah hālkning sēzini anglimidi. Bu ix Pərwərdigar tərīpidin bolōqan; qūnki buning bilən Pərwərdigarning Xilohluk Ahiyahning wasitisidə Nibatning ooli Yəroboamoqa eytkan sēzi əməlgə axurulidoqan boldi.

¹⁶ Pūtkūl Israil padixahning ularning sēzīgə kulak salmiōjinini kərgəndə hālk padixahka jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssəning oolida bizning heq mirasimiz yoktur! Öz əy-qedirliringlarōqa kaytinglar, i Israil! I Dawut, sən əz jəmətinggila igə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar əz əy-qedirlirioqa kaytip ketixti.

¹⁷ Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillaroqa bolsa, Yəroboam ularning üstigə həkūm sürdi.¹⁸ Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillaroqa əwətti, lekin pūtkūl Israil uni qalma-kesək kiliپ oltürdi. U qaoqda Rəhoboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisioqa qikip, Yerusalemoqa tikiwətti.

¹⁹ Xu tərīkidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərūp, bügüngə kədər uningōqa karxi qikip kəldi.

²⁰ Israilning həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlisini angliqanda, adəm əwətip uni hālkning jamaitigə qakirdi. Ular uni pūtkūl Israilning üstigə rəsmiy padixah kildi. Yəhuda kəbilisidin baxka heqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi.

²¹ Rəhoboam Yerusalemoqa kaytip kelip, Israilning jəməti bilən jəng kiliپ, padixahliqni Sulaymanning ooli bolōqan əzīgə kayturup əkilix üqūn Yəhudaning pūtkūl jəmətidin wə Binyamin kəbilisidin bir yüz səksən ming hillanoqan jənggiwar əskərnī toplidi.

²² Lekin Hudaning sēzi Hudaning adimi Xemayaqa kelip: —

²³ «Yəhudaning padixahī, Sulaymanning ooli Rəhoboamoqa, pūttūn Yəhuda bilən Binyaminning jəmətigə wə hālkning kəloqanlirioqa sēz kiliپ: — ²⁴ «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hujumoqa qikmanglar, kərindaxliringlar Israillar bilən jəng kilmanqar; hərbringlar əz əyūnglarōqa kaytip ketinglar; qūnki bu ix Məndindur», degin» — deyildi.

Ular Pərwərdigarning sēzīgə kulak saldi. Pərwərdigarning sēzi boyiqə ular əylirigə kaytip kətti.

Yəroboam altun mozaylarni yasaydu

²⁵ Yəroboam bolsa Əfraim taqlikidiki Xəkəm xəhirini yasap xu yərdə turdi; keyin u yərdin qikip Pənuəlni yasidi.²⁶ Rəhoboam kənglidə əz-əzīgə: — Əmđi padixahliq Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. ²⁷ Əgər bu hālk Pərwərdigarning əyidə kurbanliq kilixka Yerusalemoqa qiksa, bu hālkning kəlbī əz oqojisi, yəni Yəhuda padixahī Rəhoboamoqa yənə mayil bolidu, andin ular meni oltürüp yənə Yəhuda padixahī Rəhoboamning tərīpigə yanarmikin, dedi. ²⁸ Padixah məslihət sorap, altundin ikki mozay həkiliini yasitip hālkqə: — Yerusalemoqa qikix silərgə eoqir keliđi. I Israil, mana silərnī Misir zeminidin qikaroqan ilahlar! — dedi.

²⁹ Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turoquzup koydi. ³⁰ Bu ix gunahka səwəb boldi, qūnki hālk mozaylirining birining aldiđa bax uroqili hətta Danōiqə baratti.

³¹ U həm «egiz jaylar»da ibadət əylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmioqan adəmlərnī kahin

---

12:15 1Pad. 11:11, 31

12:16 «...Israillar əz əy-qedirlirioqa kaytip ketixti» — ibraniy tilida «Israillar əz qedirlirioqa kaytip ketixti».

12:16 2Sam. 20:1

12:17 «Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillar» — bularning kəpinqisi Yəhuda wə Binyamin kəbililiridin bolōqan.

12:18 1Pad. 4:6; 5:14

12:19 «Xu tərīkidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərūp, ... uningōqa karxi qikip kəldi» — bu tarihta muxu yərdin baxlap «Israil» degən sēz adəttə «ximaliy padixahliq», yəni «on kəbilə»ni kərsitidu.

12:19 2Pad. 17:21

12:21 2Tar. 11:1

12:22 2Tar. 11:2

12:25 Mis. 32:30

12:28 Mis. 32:8; 2Pad. 17:16

kilip təyinləp qoydi...

³² Yəroboam yənə səkkizinçi aynıng on bəxinqi künni huddi Yəhüdanıng zeminidiki heytkə ohxax bir heytkilip bekitti. U əzi kurbangah üstigə kurbanlıq kılqılı qıktı. Xundak kilip u Bəyt-Əldə əzi atküzgən mozay məbudlırigə kurbanlıq atküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üqün kahinlarni təyinliidi...³³ U Bəyt-Əldə yasıoan kurbangah üstigə səkkizinçi aynıng on bəxinqi küni (bu ay-künni u əz məyliqə tallioanidi) kurbanlıqlarni sunuxka qıktı; xu tərıqıdə u Israilaroja bir heytk yaratti; u əzi kurbangah üstigə kurbanlıqlarni sundi wə huxbuy yakti..

Namsız bir pəyoqəmbər Bəyt-əl toqruluk bexarət beridu

13¹ Wə mana, Pərwərdigarning buyruki bilən Hudaning bir adimi Yəhüdadın qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu pəytta Yəroboam huxbuy yekixka kurbangahning yenida turatti; ² xu adəm kurbangahja karap Pərwərdigarning əmri bilən qakirip: — I kurbangah, i kurbangah! Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oqul tuqulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yakkan «yukiri jaylar»diki kahinlarni soyup kurbanlıq kılidu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkliri keydürüliidu! — dedi...

³ U küni u bir bexarətlik alamətni jakarlap: Pərwərdigarning muxu sözini ispatlaydioan alamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər təkülüp ketidu, — dedi.

⁴ Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudaning adimining Bəyt-Əldiki kurbangahja karap jakarlıoan sözini anglioanda, u kurbangahja turup kolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Ləkin uningəja karitip sozəjan kəli xuning bilən xu peti kurup kətti, uni əzigə yənə yioqalmidi. ⁵ Andin Hudaning adimi Pərwərdigarning səzi bilən eytkan məjizilik alamət yüz berip, kurbangah həmə yerilip üstidiki küllər təkülüp kətti. ⁶ Padixah Hudaning adimidin: — Pərwərdigar Hudayingdin mening həkkimdə ətüngəysənki, kolumni əsligə kəltürgəy, dəp yalwurdi. Hudaning adimi pərwərdigarning iltipatini ətəuginidə, padixahning kəli yənə əzigə yioqilip əsligə kəltürüldi..

⁷ Padixah Hudaning adimigə: — Mening bilən əyümgə berip əzüngni kutlanduroqin, mən sanga in'am bəray, dedi.

⁸ Ləkin Hudaning adimi padixahja jawab berip: — Sən manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilən barmaymən yaki bu yərdə nən yəp su iqməymən...⁹ Qünki Pərwərdigar Əz sözini yətküzüp manga buyrup: «Sən nə nən yemə nə su iqmə, barəjan yolung bilən kaytip kəlmə» degən, dedi.

¹⁰ Xuning bilən u Bəyt-Əlgə kəlgən yol bilən əməs, bəlki baxka bir yol bilən kaytip kətti.

¹¹ Ləkin Bəyt-Əldə yaxanoan bir pəyoqəmbər turatti. Uning oqulliri kelip Hudaning adimining u küni Bəyt-Əldə kıləjan barlıq əməllirini uningəja dəp bərdi, xundakla uning padixahja kıləjan səzlirinimu atisioja eytip bərdi.

¹² Atisi ulardin, u kaysi yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oqulliri Yəhüdadın kəlgən Hudaning adimining kaysi yol bilən kətkinini kərgənidi..

12:31 «u həmə ... ibadət eyilirini yasidi» — yaki «u həmə ibadət əyini yasidi». Əmma 32-ayətni kəring.

12:31 Qel. 3:10; 1Pad. 13:33; 2Pad. 17:32; 2Tar. 11:15

12:32 «Yəhüdaning zeminidiki heytk» — muxu yərdə «heytk» yəttinqi aynıng on bəxinqi künidə atküzülgən «orma heytki» yaki «kəpilər heytki» idi.

12:33 «Yəroboam əzi kurbangah üstigə kurbanlıqlarni sundi wə huxbuy yakti» — muxundak ixlarni pəkət Lawiy kəbilisi, Harunning jəmətidin boləjanlar, yəni həkikiy kahinlar kılıxka bolatti, əlwəttə.

13:2 «sening üstüngdə adəm səngəkliri keydürüliidu» — muxu hərəkət bu kurbangahni «napak» yaki «haram» kiliwətkən bolatti.

13:2 2Pad. 23:15-20

13:6 Mis. 8:4; 9:28; 10:17; Qel. 21:7; Ros. 8:24

13:8 Qel. 22:18

13:12 «...qünki oqulliri ... kaysi yol bilən kətkinini kərgənidi» — yaki, «andin oqulliri ... kaysi yol bilən kətkinini uningəja kərsətti».

¹³ U oqullirioja: — Manga exækni tokup beringlar, dæp tapilidi. Ular uningoja exækni tokup bərgəndə u uningoja minip ¹⁴ Hudaning adimining kəynidin koqolap kətti. U uni bir dub dərühining astida olturojan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən Hudaning adimi sənmu? — dæp soridi. U: — Mən xu, dæp jawab bərdi.

¹⁵ U uningoja: — Mening bilən öyümgə berip nan yegin, dedi..

¹⁶ U jawabən: — Mən nə sening bilən kəyaltmaymən, nə seningkigə kirəlməymən; mən nə bu yərdə sening bilən nan yəp su iquəlməymən; ¹⁷ qünki Pərwərdigar öz səzi bilən manga tapilap: «U yərdə nan yemə, su iqmigin; barəjan yolung bilən kəytip kəlmigin» degən, dedi.

¹⁸ Keri pəyoqəmbər uningoja: — Mən həm səndək bir pəyoqəmbərdurmən; wə bir pərixta Pərwərdigarning səzini manga yətküzüp: — «Uningoja nan yegürüp, su iquəzgili özüng bilən öyümgə yandurup kəl» dedi, dæp eytti. Lekin u xuni dæp uningoja yalojan eytiwatatti..

¹⁹ Xuning bilən Hudaning adimi uning bilən yenip öydə nan yəp su iqtı. ²⁰ Lekin ular das-tihanda olturojanida, Pərwərdigarning səzi uni yandurup əkəlgən keri pəyoqəmbərgə kəldi.

²¹ U Yəhudadin kəlgən Hudaning adimini qakirip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sən Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik kilip, Pərwərdigar Hudaingning buyruəjan əmrini tutmay, ²² bəlki yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dæp mən'i kiləjan yərdə nan yəp su iquəning tūpəylidin, jəsiting ata-bowiliringning kəbrisidə kəməlməydu», dæp towlidi.

²³ Wə xundək boldiki, Hudaning adimi nan yəp su iquə boləqanda, uningoja, yəni əzi yandurup əkəlgən pəyoqəmbərgə exækni tokup bərdi. ²⁴ U yoləja qikti. Ketiwatkinida, yolda uningoja bir xir uqrap, uni əltürüwətti. Xuning bilən uning əlūki yolda taxlinip qaldı, exiki bolsa uning yə-nida turatti; xirmu jəsətning yenida turatti..

²⁵ Mana birnəqqə adəm ətūp ketiwetip, yolda taxlinip qəlojan jəsət bilən jəsətning yenida turojan xirni kərdi; ular keri pəyoqəmbər turojan xəhərgə kelip u yərdə xu həwərnı yətküzdi.

²⁶ Uni yoldin yandurojan pəyoqəmbər buni anglap: — U dəl Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik kiləjan Hudaning adimidur. Xunga Pərwərdigar uni xiroja tapxurdi; Pərwərdigar uningoja kiləjan səzi boyiqə xir uni titma-titma kilip əltürdi, dedi.

²⁷ U oqullirioja: — Manga exækni tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi.

²⁸ U yolda taxlaklik jəsət bilən jəsətning yenida turojan exək wə xirni tapti. Xir bolsa nə jəsətnı yemigənidi nə exəknımu talimiojanidi. ²⁹ Pəyoqəmbər Hudaning adimining jəsitini elip exəkkə artip yandi. Keri pəyoqəmbər uning üquən matəm tutup uni dəpnə kiləjili xəhərgə kirdi. ³⁰ U jəsətnı öz kəbristanlikida qoydi. Ular uning üquən matəm tutup: — Aq buradirim! — dæp pəryad kətürdi.

³¹ Uni dəpnə kiləjandin keyin u öz oqullirioja: — Mən əlgəndə meni Hudaning adimi dəpnə kiləjan gərgə dəpnə kilinglar; mening səngəklirimni uning səngəklirining yenida koyunglar;

³² qünki u Pərwərdigarning buyruki bilən Bəyt-Əldiki kurbangahqa kəriojan wə Samariyədiki xəhərlərnıng «yukiri jay»liridiki ibadət əylirigə kəriojan, uning jar kiləjan səzi əməlgə axurul-may kəlməydu, — dedi..

³³ Lekin Yəroboam bu wəkədin keyinmu öz rəzil yolidin yanmay, bəlki «yukiri jaylar»oja hərhil həlktin kəhınlarnı təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs kilip» kəhınlik mənəspigə

13:15 «öyümgə berip nan yegin» — «nan yegin» uyquurlarning «qay iqing» deginidək, «tamək yegin» degən mənida.

13:18 Gal. 1:8

13:24 1Pad. 20:36

13:32 «qünki pəyoqəmbər Pərwərdigarning buyruki bilən ... jar kiləjan səzi əməlgə axurulmay kəlməydu, — dedi» — bu sirlik wəkə üstida «koxumqə sez»imizdə tohtilimiz.

13:32 2Pad. 23:16

« Padixahlar «1» »

beoixlaytti; xuning bilən ular «yukiri jaylar»da qurbanlik kilixka kahin bolatti...³⁴ Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətining hesabioğa gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip həlak boluxioğa səwəb boldi.

Huda yənə Yəroboamni agahlanduridu

14¹U wakitta Yəroboamning oqli Abiyah kesəl bolup qaldı. ²Yəroboam ayalıoğa: — Ornungdin kopup, heqkim sening Yəroboamning ayali ikənlikini tonumioğudək kilip öz kiyapitingni əzgətip, Xilohka barəjin. Mana manga: «Bu həlkning üstidə padixah bolisən» dəp eytkən Ahiyah pəyəjəmbər u yərdə olturidu...³ Kəlungə on nan, birnəqqə poxkal, bir kuta həsəl elip uning kəxioğa barəjin. U yigitimizning nemə bolidioğanlikini sanga dəp beridu, dedi.

⁴Yəroboamning ayali xundək kilip, Xilohka berip Ahiyahning əyigə kəldi. Ahiyahning kəzliri kerilikdən kor bolup kərləməytti. ⁵Lekin Pərwərdigar Ahiyahka: — Mana, Yəroboamning ayali öz oqli toqrisida səndin sorioğili kelidu, qünki u kesəldur. Uningə mundaq-mundaq degin; qünki u kəlgəndə baxka kiyapətkə kiriwaləjan bolidu, dəp eytkənidi.

⁶U ixiktin kirgəndə Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundaq dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixka baxka kiyapətkə keriwalding? Sanga bir xum həwərnə berix manga buyruldi...

⁷Berip Yəroboamə mundaq degin: — «Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən seni həlkning arisidin elip kətürüp, öz həlkim Israilə həkümran kilip.⁸ Padixahlikni Dawutning jəmətidin yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmlirimni tutup, nəzirimdə pəkət durus boləjannila kilixta pütün kəlbədin manga əgəxkən kulum Dawutka ohxax bolmiding,⁹ Bəlki əzüngdin ilgiri kəlgənlərnin həmmisidin artuq rəzillik kilip, mening oəzipimni kəzoqap, Meni arəangoğa taxlap, berip əzünggə oəyri ilahlarni, kuyma məbudlarni yasatting.¹⁰ Xuning üqün Mən Yəroboamning jəmətiyə bala quxürüp, Yəroboamning Israildiki handanidin həmma ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən, adəmlər pok-tezəklərnə süpürgəndək Yəroboamning jəmətidin kəlojinini yəq boləquqə süpürimən...

¹¹Yəroboamdin boləjanlardin xəhərdə əlginini itlər yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu. Qünki Pərwərdigar xundək səz kəloqandur. ¹²Əmdi sən bolsang, kopup öz əyünggə barəjin; ayioğing xəhərgə kirgən həman, bala əlidu. ¹³Pütün Israil uning üqün matəm tutup uni dəpnə kəlidu. Qünki Yəroboamning jəmətidin kəbrigə kəyulidioğan yəloquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətining arisida Israilning Hudasi Pərwərdigarning əldidə pəkət xuningda pəzilət tepildi.

¹⁴Əmdi Pərwərdigar Əzigə Yəroboamning jəmətini üzüp taxlaydioğan, Israilning üstigə həküm süridioğan bir padixahni tikləydu. Dərhəkəkət, u pat arida bolidu! ¹⁵Pərwərdigar Israilni urup, huddi suda lingxip kəloğan kumuxtək kilip kəyidu, ata-bowilirioğa təkdin kəloğan bu yaxhi

13:33 «...u xuni «mukəddəs kilip» kahinlik mənəsiyə beoixlaytti» — muxu yərdə «mukəddəs kilip» (kahinlik mənəsiyə beoixlax) intayin kinayilik gəp. Hudaə kahin bolux üqün «mukəddəs kilip Hudaə atilixi» kərk idi. Lekin muxu yərdə muxu «kahinlar» butlarə atilidu.

13:33 1Pad. 12:31, 32

14:2 1Pad. 11:31

14:6 «Sanga bir xum həwərnə berix manga buyruldi» — «manga buyruldi» dəgənlik ibranıy tilida: «mən əwətildim» dəgən bilən ipadiliniidu.

14:7 1Pad. 12:15

14:10 «həmmə ərkək» — ibranıy tilida: «təmoğa kərap siyidioğan hərbi» dəgənlik bilən ipadiliniidu. «...hətta ajiz yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən» — baxka birhil təjmis: «... yaki kikiq yaki qong bolsa, həmmisini taxlaymən». «adəmlər pok-tezəklərnə süpürgəndək ... yəq boləquqə süpürimən» — yaki «adəmlər təzək kəydürgəndək ... yəq boləquqə kəydüriwetimən».

14:10 1Sam. 25:22, 34; 1Pad. 15:29; 16:11; 21:21; 2Pad. 9:8

14:14 1Pad. 15:28, 29

« Padixahlar «1» »

zemindin qomurup, ularni Əfrat daryasining u tərripigə tarkitidu; qünki ular özigə «Axərah butlar»ni yasap Pərwərdigarning oʻzəzipini koziqidi...¹⁶ Yəroboamning sadir qiloqan gunahhlari tūpəylidin, uning Israilni gunah kilduroqini tūpəylidin, Huda Israilni taxlap beridu!»).

¹⁷ Xuning bilən Yəroboamning ayali kopup, yoloqə qikip Tirzahqa kaytip keldi. U oʻyining bosuqisidin atlixioqə bala oldi. ¹⁸ Ular uni dəpnə kildi. Pərwərdigarning Əz quli Ahiyah pəyoqəmbər arkilik eytkan səzidək, pütün Israil uning üqün matəm tutti.

¹⁹ Əmdi Yəroboamning baxka ixliri, yəni jəngliri wə qandək səltənət qiloqanliri tooqrisida mana, «Israil padixahllirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur...²⁰ Yəroboamning səltənət qiloqan waqti yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowilirining arisida uhlidi. Oqli Nadab uning ornida həküm sürdi.

Rəhoboamning səltəniti

2Tar. 12:1-16

²¹ Wə Sulaymanning oqli Rəhoboam bolsa Yəhudaning üstigə həküm sürdi. Rəhoboam padixah bolqanda kirik bir yaxka kirgənidi; u Pərwərdigarning Əz namini ayan qilix üqün, Israilning həmmə kəbililiri arisidin tallioqan Yerusalemlə xəhiridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi...²² Yəhudalar bolsa Pərwərdigarning nəziridə yamanlik kildi; ular əz ata-bowiliri sadir qiloqanliridin ziyadə gunahhlarni kilip, uning həsətlik oʻzəzipini koziqioqanidi. ²³ Qünki ular «yukiri jaylar»ni, «but tüwrük»larni wə həm hər bir egiz dənglar üstidə, hər bir kək dərəhlərləning astida «Axərah» butlarni yasidi. ²⁴ Wə zeminda kəspiy bəqqiwazlarmu bar idi. Ular Pərwərdigar əslidə Israilning aldidin həy dəp qikarqan əllərləning barlik yirginlik haram ixlirini kilatti...

²⁵ Rəhoboam padixahning səltənətinə bəxinqi yilida xundək boldiki, Misirning padixahi Xixak Yerusalemoqə hujum kildi...²⁶ U Pərwərdigarning oʻyidiki gəhər-bayliklarni həm padixahning ordidiki gəhər-bayliklarni elip ketti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatqan altun siparlarnimu elip ketti...²⁷ Ularning ornida Rəhoboam padixah mistin birmunqə sipar-kalkanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saklaydioqan pasiban bəglirining qolioqə tapxurdi. ²⁸ Xundək kilip, padixah hər ketim Pərwərdigarning oʻyigə kiridioqan qaoqda, pasibanlar u sipar-kalkanlarni kəturip qikatti, andin ularni yənə pasibanhanioqə əkirip qoyuxatti. ²⁹ Əmma Rəhoboamning baxka ixliri wə qiloqinining həmmisi «Yəhuda padixahllirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

³⁰ Rəhoboam bilən Yəroboam barlik künliridə bir-biri bilən jəng kilixip turoqanidi. ³¹ Rəhoboam əz ata-bowilirining arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də dəpnə qilindi. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhoboamning oqli Abiyam atisining ornida padixah boldi...

14:15 «Axərah butlar» — bəlkim butpərəslikkə bəoqixlanqan dərəhliklərdur. Dərəhlər bəlkim ayal but xəklidə oyuloqan yoki nəxiqləngən boluxi mumkin idi.

14:15 2Pad. 17:18

14:19 «Israil padixahllirining tarix-təzkiriliri» — bu kitab Təwrattiki «Tarih-Təzkirə» degən kitab əməs, birək xübhəsiszki, Təwrattiki «Tarih-Təzkirə»ning muəllipliri uningdin kəp uqurlarni aloqanidi.

14:21 2Tar. 12:13

14:24 «kəspiy bəqqiwazlar» — bu kixilər butpərəslikkə yoki buthanilaroqə munasiwətlik bolup, pul üqün bəqqiwazlik qilatti.

14:25 2Tar. 12:2

14:26 1Pad. 10:16, 17; 2Tar. 9:15

14:29 «Yəhuda padixahllirining tarix-təzkiriliri» — bu kitab Təwrattiki «Tarih-Təzkirə» degən kitab əməs, birək xübhəsiszki, Təwrattiki «Tarih-Təzkirə»ning muəllipliri uningdin kəp uqurlar aloqanidi.

14:31 «Rəhoboamning oqli Abiyam» — muxu yərdə wə 15:1-8də ibranii tilida «Abiyah»ning imlasi «Abiyam» bolidu.

« Padixahlar «1» »

Abiyah Yəhudaqə həküm süridu

2Tar. 13:1-23

15¹ Nibatning oqlı Yəroboam padixahning səltəniti on səkkizinçi yilida Abiyam Yəhudaning üstigə padixah bolup...² Yerusalemda üç yıl səltənət kildi. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kızı idi...³ Abiyamning kəlbi bowisi Dawutning kenglidək Hudasi Pərwərdigarqə pütünləy beoqlıxlanqan əməs idi, bəlki atisi Rəhoboamning uningdin ilgiri kılqan barlık gunahlırida mangatti. ⁴ Xundaktımu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərwərdigar Yerusalemda uningqə yoruk bir qıraoqlıni kəldurux üçün, Dawutning əwladını uningdin keyinmu tikləp turoquzdi wə Yerusalemnı koqıdidi...⁵ Qünki Dawut Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kılıp, Hıttiy Uriyaqə kılqanlıridin baxqə əmrining həmmə künliridə Pərwərdigar uningqə əmr kılqanlıridin qıkmidi...
⁶ Əmdi Abiyamning pütün əmridə Rəhoboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turdi...
⁷ Abiyamning baxqə ixliri wə kılqanlırining həmmisi «Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turatti.
⁸ Abiyam öz ata-bowilirining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhiri»də dəpnə kildi. Andin oqlı Asa ornida padixah boldi...

Asa Yəhudaqə həküm süridu

2Tar. 14:1-2; 15:16; 16:6,11-14

⁹ İsrailning padixahı Yəroboam səltəniti yigirminçi yilida Asa Yəhudaning üstigə padixah bolup ¹⁰ Yerusalemda kırık bir yıl səltənət kildi. Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kızı idi...¹¹ Asa atisi Dawut kılqandək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. ¹² U kəsپی bəqqıwazları zemindin həydəp, ata-bowiliri yasatqan həmmə yirginlik məbudları yökıtiwətti...¹³ U yənə qong anisi Maakahni yirginlik bir «Axərah» tıwrıknı yasıoqlıni üçün hanıxlik mərtiwisidin qıxürüwətti. Asa bu yirginlik butni kesip Kidron jiloısida kəydürüwətti...¹⁴ «Yükiri jaylar» yökıtilmisimu, Asanın kəlbi əmrining barlık künliridə Pərwərdigarqə pütünləy beoqlıxlanqanıdi. ¹⁵ Həm atisi həm u əzi Pərwərdigarqə atap yasıoqlan nərsilərnı, jumladin kümüx bilən altunni wə türlüx kaqa-kuqılarnı Pərwərdigarning öyigə kəltürdi...

15:1 «Abiyam» — baxqə hil xəkli «Abiyah».

15:1 2Tar. 13:1

15:2 «Abixalomning kızı» — yaki «Abxalomning kızı». Bu «Abixalom» Dawutning oqlı Abxalom boluxı mumkin.

15:2 2Tar. 13:2

15:4 «Dawutning əwladı» — ıbranıy tilida «Dawutning oqlı». «Xundaktımu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərwərdigar Yerusalemda uningqə yoruk bir qıraoqlıni kəldurux üçün, Dawutning əwladını ... turoquzdi wə Yerusalemnı koqıdidi» — Hudaning Dawutkə bir «qıraoqlı» kəlduroqlınlıqı, bəlkim uning keyinki kəp dəwrlərgə: «Dawut Mening sadıq kulum idi» dəp ıspatlıx üçün daim uning handanıdikilərdin birini Yerusalemdiki təhtidə olturoquzup keliwatqanlıqını kərsitidu. Xuningdək, Huda bu ix arqılık (Dawutning əwladlırining uzunoqlıqə təhtə olturuxı), əslidə Dawutkə: Kəlgüsü bir zamanda sening əwladı (Məsih) dunyaoqlı kelip, dunyani Hudaning padixahlıqı kılıdu» degən wədəmnı qoqlım əməlgə axurımən, dəpmu kərsitidu.

15:4 1Pad. 11:36

15:5 2Sam. 11:4, 15; 12:9

15:6 «Abiyamning pütün əmridə Rəhoboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turdi» — xübhısızki, muxu ayəttə «Rəhoboam» bolsa Rəhoboam jəmətini wə «Yəroboam» bolsa Yəroboam jəmətini kərsitidu.

15:8 2Tar. 13:23

15:10 «uning qong anisining ismi Maakah bolup...» — bu ıbaridə ıbranıy tilida «qong anisi» degən «uning anisi» bilən ıpadiliniđu. İbranıy tilida gəhi wəqıtlarda «ata» yaki «ana» adəmnıng əjdadinı kərsitidu. Məsılən, 11-ayətnı kəring.

15:12 «kəsپی bəqqıwazlar» — bu kixilər butpərəslikkə yaki buthanılərqə munasıwətlık ıdi.

15:12 1Pad. 22:47

15:13 «u yənə qong anisi Maakahni ... hanıxlik mərtiwisidin qıxürüwətti» — «hanıxlik mərtiwisi»: Bu səzgə kəriqənda uning qong anisi Maakah padixahlıqta ikkinçi ırunda turatti.

15:13 2Tar. 15:16

15:15 Law. 5:15

¹⁶ Əmdı Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlıq künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip turdi.

¹⁷ Israilning padixahı Baaxa Yəhudaşa qarxi hujum kildi; heqkim Yəhudaning padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisun dəp, Ramah xəhirini məhkəm kılıp yasidi. ¹⁸ U wəqıttə Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdə qalqan barlıq altun-kümüş wə padixahning ordısidiki həzinilərdə qalqan altun-kümüşni elip hizmətkarlırining qolıqə tapxurdi; andin Asa padixah ularni Dəməxktə turuxluq Suriyə padixahı Həzionning nəwrısı, Tabrimmonning oqlı Bən-Hədadkə əwətti wə xular bilən bu həwərnı yətküzüp: —

¹⁹ «Mening atam bilən silining atilirining arisida bolqandək mən bilən silining arilirida bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüş bilən altundin hədiyə əwəttim; əmdı Israilning padixahı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin qollirini üzsilə; xuning bilən u meni kəmal kılıxtin qol üzsun» — dedi.

²⁰ Bən-Hədad Asa padixahning səzigə kirip, öz qoxunining sərdarlırını Israilning xəhərlirigə hujum kılıxkə əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maqaqdiki Abəl, pütkül Kinnərət yurti bilən Naftalining pütkül zeminini bəkindurdi. ²¹ Baaxa bu həwərnı anglap, Ramah istihkamini yasaxtin qolını yiqip, Tirzahkə berip turdi.

²² Asa padixah bolsa pütkül Yəhudaning adəmlirini heqbirini qoymay qakirip yiqdi; ular Baaxa Ramah xəhirini yasaxkə ixlətkən taxlar bilən yaqəqlarnı Ramahtin toxup elip kətti. Asa padixah muxularni ixlitip Binyamin zeminidiki Gebani wə Mizpahni məhkəm kılıp yasidi.

²³ Əmdı Asaning baxkə ixliri, uning zor kudriti, uning qılqınining həmmisi, xundakla yasıqan xəhərlər toqrısında «Yəhuda padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Lekin kəriqənda, uning putida bir kəsəl pəyda boldi. ²⁴ Asa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Dawutning xəhiridə dəpnə kılindi. Andin uning oqlı Yəhəxafat ornida padixah boldi..

Nadab Israil üstigə həküm süridu

²⁵ Yəhudaning padixahı Asaning səltənitining ikkinqi yilida Yəroboamning oqlı Nadab Israil üstigə həküm sürüxkə baxlıdi; u Israilə ikki yıl padixah boldi. ²⁶ U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp atisining yolida mengip, atisining Israilni gunahkə putlaxturoqan gunahlırida mangdi.

²⁷ Lekin Issakar jəmətidin bolqan Ahiyahning oqlı Baaxa uningə qəst kılıp, uni Filistiyələning təwəsidiki Gibbetonda əltürdi. Xu qaqda Nadab pütün Israilar bilən birlikdə Gibbetonə qorxap hujum kiliwatatti.

²⁸ Yəhuda padixahı Asaning səltənitining üqinqi yilida Baaxa Nadabni əltürüp, ezi uning ornida padixah boldi. ²⁹ Wə xundək boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmətinı qepip əltürdi; Pərwərdigarning kuli Xiləhluk Ahiyahning wasitisi bilən eytkən sezi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmətidin nəpisi barlarnı birinimu qoymay pütünləy yəqətti. ³⁰ Bu ix Yəroboamning sadir qılqan gunahlıri həm uning Israilni gunahkə putlaxturoqan gunahlıri tıpyəylidin boldi; u xular bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning qəzıpini kəttik kəzoqıqanıdi.

³¹ Nadabning baxkə ixliri bilən qılqanlırining həmmisi «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

³² Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlıq künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip turdi.

Baaxa Israil üstigə həküm süridu

³³ Yəhudaning padixahı Asaning səltənitining üqinqi yilida Ahiyahning oqlı Baaxa pütün Israil

15:17 2Tar. 16:1

15:18 1Pad. 20:1; 2Tar. 16:2-14

15:24 2Tar. 16:13; 17:1

15:29 1Pad. 14:10, 14

« Padixahlar «1» »

üstigə Tirzahta həküm sürüxkə baxlidi; u yigirmə tət yil səltənət kildi. ³⁴ U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; u Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahqə patkuzoqan gunahida mangdi.

16 ¹ Pərwərdigarning səzi Hənanining ooqli Yəhuoqə kelip Baaxani əyibləp mundak deyildi: — ² «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qikrip, həlkim Israiloqə həkümran kəlip qoydum. Ləkin sən Yəroboamning yolida yürüp həlkim Israilni gunahqə putlaxturdung, ular gunahliri bilən oqəzipimni kəzoqədi. ³ Mana, Mən Baaxani əz jəməti bilən süpürüp yəkitip, jəmətingni Nibatning ooqli Yəroboamning jəmətigə ohxax kəlimən. ⁴ Baaxadin boləqanlardin xəhərdə əlginini itlar yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu».

⁵ Baaxaning baxqə ixliri wə uning kəloqanliri bilən qədrəti toqrisida «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» dəgən kitabta pütülgən əməsmidi? ⁶ Baaxə əz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Tirzahta dəpnə kəlindi; andin uning ooqli Elah ornida padixah boldi.

⁷ Baaxaning Pərwərdigarning nəziridə kəloqan barlik rəziləliki tūpəylidin, Pərwərdigarning Baaxaning bəxiqə wə uning jəmətining bəxiqə qūxūrgini toqruluk səzi Hənanining ooqli Yəhu pəyoqəmbər arkəlik bərilgənidi. Qūnki u Yəroboamning jəməti kəloqiniqə ohxax kəlip əz kəllirining ixliri (jūmlidin Yəroboamning jəmətini qəpip əltürgənliki) bilən Pərwərdigarning oqəzipini kəzoqədi.

Elah Israil üstigə həküm süridu

⁸ Yəhuda padixahı Asaning səltənətinə yigirmə altinqi yilida, Baaxaning ooqli Elah Tirzahta Israiloqə padixah bolup, ikki yil səltənət kildi. ⁹ Ləkin uning jəng hərwilirining yerimioqə sərdar boləqan hizmətkari Zimri uningə qəst kildi; Elah Tirzahta Tirzahtiki ordisdiki oqəjidar Arzaning əyidə xarab iqip məst boləqanda ¹⁰ Zimri kirip uni qəpip əltürdi. Bu wəqəit Yəhudanə y padixahı Asaning səltənətinə yigirmə yəttinqi yili idi. Zimri Elahning ornida padixah boldi..

¹¹ U padixah bolup əz təhtidə olturuxi bilənla u Baaxaning barlik jəmətini qəpip əltürdi; u uning uruk-tuqəkanliri wə dostliridin bir ərkəknimu tirik qəldurmidi. ¹² Xundak kəlip Zimri Pərwərdigarning Yəhu pəyoqəmbər arkəlik Baaxani əyibligən səzini əməlgə axurup, Baaxaning pütkül jəmətini yəqətti. ¹³ Bu ix Baaxaning barlik gunahliri bilən uning ooqli Elahning gunahliri, jūmlidin ularning Israilni gunahqə putlaxturoqan gunahliri, ərziməs butliri bilən Israilning Hudası Pərwərdigarning oqəzipini kəzoqəp, xundak boldi..

¹⁴ Elahning baxqə ixliri wə kəloqanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» dəgən kitabta pütülgən əməsmidi?

Zimri Israil üstigə həküm süridu

¹⁵ Yəhudanə y padixahı Asaning səltənətinə yigirmə yəttinqi yilida Zimri Tirzahta yəttə kün səltənət kildi. Həlk Filistiyəlgə təwə boləqan Gibbetonni qərxiwəlip bargah tikkənidi. ¹⁶ Bargahda turoqan halayik; — «Zimri kəst kəlip padixahni əltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütkül Israil xu kəni bargahda qəxunning sərdari Omrini Israiloqə padixah kildi. ¹⁷ Andin Omri Israilning həmmisini yətləkləp, Gibbetondin qikip, Tirzaqni qərxidi. ¹⁸ Wə xundak bol-

16:2 1Pad. 14:7

16:3 1Pad. 15:29

16:4 1Pad. 14:11; 15:29; 16:12

16:10 2Pad. 9:31

16:11 «uning uruk-tuqəkanliri wə dostliridin bir ərkəknimu tirik qəldurmidi» — buningda «(hər bir) ərkək» ibraniy tilida: «təmoqə qarap siyidiqəqan hər biri» dəgənlik bilən ipadilididi.

16:13 «ərziməs butliri bilən...» — ibraniy tilida «yək boləqan nərsiliri bilən...»

diki, Zimri xəhərning elinöjanlikini kərüp, padixah ordisidiki qoroqanoja kirip, ordioja ot qoyuwatti, özi keyüp oldi. ¹⁹ Bu ix özining gunahlıri üqün, yəni Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıp, Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahqa putlaxturojan gunahda mangojini üqün xundak boldi. ²⁰ Zimrining baxka ixliri wə kəst kıløjini toqrisida «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

²¹ Əmma Israil həlki ikkigə belünüp, ularning yerimi Ginatning oqlı Tibnini padixah kılıxka uningə əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. ²² Əmdi Omrigə əgəxkən həlk Ginatning oqlı Tibnigə əgəxkən həlktin küqlük qıkti. Tibni oldi; Omri padixah boldi.

²³ Yəhədaning padixahı asaning ottuz birinji yilida Omri Israilə padixah bolup on ikki yıl səltənət kildi. U Tirzahta altə yıl səltənət kildi. ²⁴ U Xəmərdin Samariyə egizlikini ikki talant kümüxkə setiwelip, xu egizlik üstigə quruluqlarni selip bir xəhər bina kılıp, uni egizlikning əsliyi igisi Xəmərnin nami bilən «Samariyə» dəp atidi. ²⁵ Omri Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi, əzidin ilgiriki padixahlarning həmmisidin bəttər bolup yamanlık kildi. ²⁶ U Nibatning oqlı Yəroboamning həmmə yollirida, xundakla jümlidin uning Israilni gunahqa putlaxturojan gunahı iqidə mangdi; ular ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning qəzipini qozojidi.

²⁷ Omrining baxka ixliri, uning qıləjanlırining həmmisi, kərsətkən qudriti toqrisida «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

²⁸ Omri ata-bowiliri arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılındi. Andin uning oqlı Ahab ornida padixah boldi.

Ahab həlknı butpərəslikkə tehimu azduridu

²⁹ Yəhəda padixahı Asaning səltənitining ottuz səkkizinji yilida Omrining oqlı Ahab Israilə padixah boldi. Omrining oqlı Ahab Samariyədə yigirmə ikki yıl Israilning üstidə səltənət kildi.

³⁰ Əmma Omrining oqlı Ahab Pərwərdigarning nəziridə əzidin ilgirikilərnin həmmisidin axurup yamanlık kildi. ³¹ Wə xundak boldiki, u Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırida yürux anqə eoji gunah əməstək, u Zidoniyələrnin padixahı Ətbəalning kizi Yizəbəlni hotunlukka aldi wə xuning bilən u Baal degən butning kullukida bolup, uningə səjdə kildi. ³² U Samariyədə yasəjan Baalning buthanisi iqigə Baalə bir qurbangah yasidi.

³³ Ahab həm bir «Axərah but»nimu yasatti; Ahab xundak kılıp uningdin burun etkən Israilning həmmə padixahlırining Israilning Hudasi Pərwərdigarning qəzipini qozojəjan ixliridin axurup yamanlık kildi. ³⁴ Uning künliridə Bəyt-Əllik Hiəl Yeriho xəhərinu yasidi; ləkin u uning ulini saləjanda tunji oqlı Abiram oldi; wə dərwazilirini saləjanda uning kənji oqlı Səgub oldi; xuning bilən Pərwərdigarning nunning oqlı Yəxua arkilik Yeriho toqruluk eytkən səzi əməlgə axuruldi.

Iliyas pəyoqəmbər məydanə qikidu

17

¹ Əmdi Gileadta turuwatqanlardin boləjan Tixbilik Iliyas Ahabka: — Mən hizmitidə turuwatqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kılımənki, mening

16:34 «u uning ulini saləjanda tunji oqlı Abiram oldi; wə dərwazilirini saləjanda uning kənji oqlı Səgub oldi. Xuning bilən Pərwərdigarning ... Yəxua arkilik eytkən səzi əməlgə axuruldi» — Yəxua pəyoqəmbərnin Yeriho xəhərigə qarita ləniti toqruluk «Yəxua» 6:26ni kərüng.

16:34 Yə. 6:26

səziümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqur qüxməydu, dedi...

² Andin Pərwərdigarning səzi uningəja kelip: —

³ Bu yərdin ketip, məxriq tərəpkə berip, İordan dəryasining u tərpidiki kərit ekining boyida əzüngni yoxuroqin; ⁴ wə xundak boliduki, sən ekining süyidin iqisən; mana, sanga u yərdə ozuk yətküzüp berixkə kaqja-kuzoqunlarni buyrudum, deyildi.

⁵ Xuning bilən u Pərwərdigar buyruqandək kilip, İordan dəryasining u tərpidiki kərit ekiniəja berip, u yərdə turdi. ⁶ Kaqja-kuzoqunlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kəqtə yənə nan bilən gəx yətküzüp berətti. U əzi ekining süyidin iqətti. ⁷ Lekin zeminda yamoqur yaəqmioqini üqün birməzgildin keyin ekın su kırıup kətti. ⁸ U wəqıttə Pərwərdigarning səzi uningəja kelip: — ⁹ Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berip, u yərdə turoqin; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni bekixka buyrudum, deyildi...

¹⁰ U ornidin turup Zarəfatka berip, xəhərninğ dərwazisiəja kəlgəndə, mana u yərdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul hotunni qakirip: — Ətünimən, kaqida manga iqlili azrak su elip kəlgəysən, dedi.

¹¹ U su aloqlı mangoqanda, u yənə: — Ətünimən, manga kolungda bir qixləm nanmu aloqaj kəlgəysən, dedi.

¹² Əmma u: — Pərwərdigar Hudayingning həyati bilən, sanga kəsəm kilimənki, məndə həq nan yok, pəkət idixta bir qanggal un, kozida azoqinə may bar, mana ikki tal otun teriwatimən; andin berip əzüm bilən oqluməja nan etip, uni yəp elimiz, dedi.

¹³ İliyas uningəja: — Korkmioqin; berip eytkiningdək kiləqin; lekin awwal bir kiqik tokaq etip, manga elip kəlgin; andin əzüng bilən oqlungəja nan ətkin. ¹⁴ Qünki İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pərwərdigar yər yüzigə yamoqur yaəqduridiəjan künqigilik idixtiki un tügiməydu wə kozidiki may keməyməydu», dedi.

¹⁵ Xuning bilən u berip, İliyasning eytkinidək kildi wə u, İliyas wə ayalning əyidikilər heli künlərgiqə yedi. ¹⁶ Pərwərdigarning İliyas arkilik eytkən səzi boyiqə, idixtiki un tügimidi wə kozidiki maymu keməymidi. ¹⁷ Xu ixlardin keyin xundak boldiki, əyning igisi boləjan bu ayalning oqlı kesəl boldi. Uning kesili xundak əqlirlixip kəttiki, uningda nəpəs qəlmidi.

¹⁸ Ayal İliyaska: — I Hudaning adimi, mening sən bilən nemə aləkəm bar idi? Sən gunahimni yadka kəltürüp, oqlumning jeniəja zamin boluxka kəldingmu? — dedi.

¹⁹ U uningəja: — Oqlungni koluməja bərgin, dəp uni uning kuqikidin elip əzi olturoqan balihaniəja elip qikip əz ornioja koyup, ²⁰ Pərwərdigarəja pəryad kilip: — I Hudayim Pərwərdigar, mən mehman boləjan bu tul hotunning oqlini əltürux bilən uning bəxiəjimu bala qüxürdngmu? — dəp nida kildi.

²¹ U balining üstigə üq kətim əzini qaplap, Pərwərdigarəja pəryad kilip: — I Pərwərdigar Hudayim, bu balining jeni əzigə yənə yenip kirsun! — dəp nida kildi.

²² Pərwərdigar İliyasning pəryadini anglidi; balining jeni uningəja yenip kirixi bilən u tirildi. ²³ İliyas balini balihanidin elip qüxüp, əygə kirip, anisiəja tapxurup bərdi. İliyas: — Mana oqlung tiriktur, dedi.

²⁴ Ayal İliyaska: — Mən xu ix arkilik əmdi sening Hudaning adimi ikənlikinğni, əqlizingdin qikқан Pərwərdigarning səzi həkikət ikənlikini bildim, dedi.

17:1 «Gileadta turuwatқанlardin boləjan Tixbilib İliyas...» — «İliyas» ibraniy tilidiki «Eliyah» degənninğ ərəbqə tələppuzidur. «Eliyah»ning mənisi «Pərwərdigar (Yah) mening Hudayim». «İliyas» oqurmanlərgə tonux boləjaqka, pəyoəmbərninğ naminğ ərəbqə tələppuzini ixləttuk. «Mən hizmitidə turuwatқан İsrailning Hudasi Pərwərdigar» —İbraniy tilida «Mən uning (Hudaning) aldidə turuwatқан, İsrailning Hudasi Pərwərdigar» degən səz bilən ipadiliniidu. İliyas əzini padixahning ordisiida daim oqlisining aldidə turuwatқан hizmətkaroja ohxitidu.

17:1 Yəq, 5:17

17:9 Luqa 4:25, 26

17:21 «bu balining jeni əzigə yənə yenip kirsun!» — «balining jeni»: İbraniy tilida «jan» wə «nəpəs» bir səzdur.

Iliyas pəyoqəmbər Israilni towa qilixka qakiridu

18¹ Uzun waqit ötüp, Pərwərdigarning sözi qurəqəqilikning üqinqi yilida Iliyaska kelip: — Sən berip özüngni Ahabning aldida ayan qilojin, wə Mən yər yüzigə yamoqur yaqdurimən, deyildi.

² Xuning bilən Iliyas özini Ahabning aldida ayan qilojili qikip kətti. Aqarqilik bolsa Samariyədə kəttik idi. ³ Ahab ordisdiki oqojidar Obadiyani qakirdi (Obadiya tolimu təkəwadar kixi bolup Pərwərdigardin intayin qorqatti. ⁴ Yizəbəl Pərwərdigarning pəyoqəmbərlirini öltürüp yökitiwatqanda Obadiya yüz pəyoqəmbərni elip əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oqaroja yoxurup, ularni nan wə su bilən baqqanidi). ⁵ Ahab Obadiyaqə: — Zeminni kezip həmmə bulak wə həmmə jiloqilaroja berip baqqin; u yərlərdə at-qeqirlarni tirik sakliqədə ot-qəp tepilarmikin? Xundak bolsa bizning ulaqlirimizning bir kismini soymay turalarmiz, dedi.

⁶ Ular hər biri jaylaroja bəlünüp mangdi; Ahab öz aldioja mangdi, Obadiyamı öz aldioja mangdi.

⁷ Obadiya öz yolida ketip baroqanda, mana, uningə Iliyas uqridi. U uni tonup yərgə yikilip düm yetip: Bu rast sən, oqojam Iliyasmu? — dəp soridi.

⁸ U uningə: — Bu mən. Berip öz oqojangoja: — Iliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi.

⁹ U Iliyaska mundak dedi: — «Sən kəndəksigə kəminəngni öltürgili Ahabning qoljoja tapxurmakqi bolisən, mən zadi nemə gunah kildim? ¹⁰ Öz Hudaying Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, oqojam adəm əwətip seni izdimigən heq əl wə məmləkət qalmidi. Xu əl, məmləkətlər: «U bu yərdə yok» desə, padixah ularoja seni tapalmioqanoja kəsəm iqukdü. ¹¹ Ləkin sən mənə hazir: — «Berip oqojangoja: — Iliyas kaytip kəldi! degin» — dəsən! ¹² Mən kexingdin kətkəndin keyin, Pərwərdigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundakta mən Ahabka həwər yətküzüp, ləkin u seni tapalmisa, meni öltüridu. Əməliyəttə, kəminəng yaxliqimdin tartip Pərwərdigardin qorqup kəlgənmən. ¹³ Yizəbəl Pərwərdigarning pəyoqəmbərlirini öltürgəndə mənəng kəndak qilojinim, yəni mən Pərwərdigarning pəyoqəmbərliridin yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oqaroja yoxurup, ularni nan wə su bilən təminləp baqqanliqim sən oqojamoja məlum qilinojan əməsmu? ¹⁴ Əmdi sən hazir mənə: — «Berip oqojangoja: — Mana Iliyas kəldi degin», — deding. Xundak qilsam u meni öltüridu!».

¹⁵ Ləkin Iliyas: — Mən hizmitidə turuwatqan samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, mən jəzmən bəgün uning aldida ayan bolimən, dedi..

¹⁶ Xuning bilən Obadiya Ahabning kexioja berip uningə həwər bərdi. Ahab Iliyas bilən kərxəkili bardi. ¹⁷ Ahab Iliyasni kərgəndə uningə: — Bu sənmu, i Israiloja bala kəltürgüqi?! — dedi..

¹⁸ U jawab berip: — Israiloja bala kəltürgüqi mən əməs, bəlkə sən bilən atəngning jəmətidikilər! Qünki silər Pərwərdigarning əmlirini taxlap Baal degən butlaroja tayinip əgəxkənsilər. ¹⁹ Əmdi adəm əwətip Karməl teqida pütkül Israilni yenimoja jəm qil, xundakla Yizəbəlning dastihini-din oqizaliniديوan Baalning tət yüz əllik pəyoqəmbiri bilən Axərahning tət yüz pəyoqəmbirini yioqdur, — dedi.

²⁰ Xuning bilən Ahab Israillarning həmmisigə adəmlərni əwətip, pəyoqəmbərlərni Karməl teqioja yioqdurdi.

²¹ Iliyas barliq həlkəyə yekin kelip: — Qəqanojiqə ikki pikir arisida arisaldi turisilər? Əgər Pərwərdigar Huda bolsa, uningə əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningə əgixinglar, dedi. Əmma həlkə uningə jawab bərməy, ün-tin qikarmidi..

18:15 «Mən hizmitidə turuwatqan Israilning Hudasi Pərwərdigar» — ibraniy tilida «Mən uning (Hudaning) aldida turuwatqan, Israilning Hudasi Pərwərdigar» degən səz bilən ipadiliniđu. Iliyas özini padixahning ordisida daim oqojisining aldida turuwatqan hizmətkaroja ohxitidu.

18:17 Am. 7:10

18:21 Yə. 24:15

« Padixahlar «1» »

²² Iliyas holkka: — Pərwərdigarning pəyoəmbərliridin pəkət mən yaloquz qaldim. Əmma Baalning pəyoəmbərliri tət yüz əllik kixidur. ²³ Əmdi bizgə ikki buğa berilsun. Ular əzligigə bir bukini tallap, soyup parqilap otunning üstigə qoysun, əmma ot yakmisun. Mənmə baxka bir bukini təyyar kilip ot yakmay otunning üstigə koyay. ²⁴ Silər bolsanglar, öz ilahlırlinglarning namini qakirip nida kilinglar. Mən bolsam, Pərwərdigarning namini qakirip nida kilimən. Qaysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi. Həmmə holk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi.

²⁵ Iliyas Baalning pəyoəmbərlirigə: Silər kəp boləq awwal əzünglar üqün bir bukini tallap təyyar kilinglar; andin heq ot yakmay öz ilahınglarning namini kiqkirip nida kilinglar, dedi.

²⁶ Ular uning degini boyiqə əzligigə berilgən bukini elip uni təyyar kildi. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini kiqkirip: — I Baal, bizgə jawab bərgin! dəp nida kildi. Ləkin heq awaz yaki heq jawab bolmidi. Ular raslanəqan qurbangah qərisidə tohtimay əskrəytti. ²⁷ Qüx kirgəndə Iliyas ularni zanglik kilip: — Ünlükrək kiqkiringlar; qünki u bir ilah əməsmu? Bəkim u qongkur hiyaləqə qəmiüp kətkəndu, yaki ix bilən qikip kətkəndu, yaki bir səpərgə qikip kətkəndu? Yaki bolmisa u uhlawatkan boluxi mumkin, uni oyoqitixinglar kerək?! — dedi.

²⁸ Ular tehimu ünlük qakirip öz kaidisi boyiqə qanoqə milinip kətküqə əzlini kiliq wə nəyzə bilən tilatti. ²⁹ Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatkan» hələtkə qüxüp kəqlik kurbanlik waktioqə xu hələttə turdi. Ləkin heq awaz anglanmidi, yaki jawab bərgüqi yaki ijabət kילוquqi məlum bolmidi..

³⁰ Iliyas həmmə holkka: — Yenimoqə yəkin kelinglar, dedi. Həmmə holk uningəqə yəkin kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki yikitiłəqan qurbangahini kaytidin kurup qikti.

³¹ Iliyas on ikki taxni aldi. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning «Naming Israil bolsun» degən səzini tapxuruwaləqan Yakupning oqulliridin qikkan kəbililərnin sani bilən ohxax idi. ³² Xu taxlardin u Pərwərdigarning nami bilən bir qurbangahni yasidi. U qurbangahning qərisidə ikki seah dan patkudək azgal kolidi. ³³ Andin u otunni rastlap, bukini parqilap otunning təpisiqə koydi.

³⁴ U: — Tət idixni suqə toxkuzup uni keydürmə kurbanlik wə otunning üstigə təkünglar, — dedi. Andin: Yənə bir kətim kilinglar — dewidi, ular xundək kildi. U yənə: — Üqinqi mərtiwə xundək kilinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwə xundək kילוqanda ³⁵ su qurbangahning qərisidin ekip qüxüp, kolənoqan azgalnimu su bilən toldurdi.

³⁶ Kəqlik kurbanlikning wakti kəlgəndə Iliyas pəyoəmbər kurbanlikka yəkin kelip mundak dua kildi: — Əy Pərwərdigar, İbrahim bilən İshak wə Israilning Hudasi, Əzüngning Israil-da Huda boləjiningni axkara kילוqaysən, xundakla mening Sening kulung bolup bularning həmmisini buyrukung bilən kילוqanlikimni bügün bildürgəysən. ³⁷ Manga ijabət kילוqaysən, əy Pərwərdigar, ijabət kילוqaysən; xuning bilən bu holkka sən Pərwərdigarning Huda ikənlikingni həmdə ularning kəlbirini toqra yoloqə yanduroquqi əzüng ikənlikingni bildürgəysən, dedi.

³⁸ Xuning bilən Pərwərdigarning oti qüxüp keydürmə kurbanlikni, otunni, taxlarni wə topini keydürüp azgaldiki sunimu yokitiwətti.

³⁹ Həklərnin həmmisi buni kərüpla, ular düm yikilip: — Pərwərdigar, u Hudadur, Pərwərdigar, u Hudadur, deyixti.

⁴⁰ Iliyas holkka buyrup: — Baalning pəyoəmbərlirini tutunglar, heqkaysini koyup bərmənglar, — dedi. Ular ularni tutkanda Iliyas ularni kixun jילוqisiqə elip berip, u yərdə kətl kildurdi.

18:29 «Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatkan» hələtkə qüxüp kəqlik kurbanlik waktioqə xu hələttə turdi» — «bexarət beriwatkan» ibrəni tilida «pəyoəmbərqlik kילוwatkan» degən ibarə bilən ipadiliniidu. «kəqlik kurbanlik» qüxtin keyin saat üqlərdə bolatti.

18:31 Yar. 32:27; Yə. 4:5, 20; 2Pad. 17:34

18:32 «ikki seah» — bir seah bəkim 13.5 litr idi, 2 seah 27 litr.

18:36 Mis. 3:6; Mat. 22:32; Mar. 12:26; Lükə 20:37; Ros. 7:32

⁴¹ Iliyas Ahabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kattik yamoqurning xaldirliqan awazi anglanmakta, — dedi.

⁴² Ahab qopup yəp-iqix üqün qikti. Əmma Iliyas Karməlning qokkisiqə qikip yərgə engixip, bexini tizining otturisiqə qoyup tizlinip ⁴³ hizmətkariqə: — Qikip dengiz tərəpkə kariojin, dedi. U qikip səpselip qarap: — Heqnərsə kərünməydu, dedi. U jəmiy yəttə kətim: — Berip qarap bakkin, dəp buyrudi.

⁴⁴ Yəttinqi kətim kəlgəndə u: — Mana, dengizdin qikiwatkan, adəm alikiniyək kiqik bir bulutni kərdum — dedi. Iliyas uningqə: — Qikip Ahabka: — «Harwini kətip təwəngə qüxkin, bolmisa yamoqur seni tosuwalidu», dəp eytkin, — dedi.

⁴⁵ Angoquqə asman bulut bilən tutulup, boran qikip kattik bir yamoqur yaqdi. Ahab harwiqə qikip Yizrəəlgə kətti. ⁴⁶ Pərwərdigarning qoli Iliyasning wujudida turoqə, u belini baqlap Ahabning aldida Yizrəəlning kirix eqiziqliqə yügürüp mangdi.

Iliyas pəyoqəmbər Yizəbəldin qəqidu

19¹ Lekin Ahab Iliyasning həmmə kəlojinini, jümlidin həmmə pəyoqəmbərlərnə kiliqlap əltürginini Yizəbəlgə eytip bərdi.

² Yizəbəl bolsa Iliyaskə bir həwərqə əwətip: — Əgər ətə muxu wəktikqə sən xularning janliriqə kəlojiningdək mən sening jeningni ohxax kilmisam, ilahlar mangimu xundək kilsun həmdə uningdinmu ziyadə kilsun! — dəp eytkuzdi.

³ U buni bilgəndə, əz jenini kutkuzmak üqün qeqip Yəhuda təwəsidiki Bəər-Xəbaqə bardi. U u yərdə əz hizmətkarini qaldurup qoyup, ⁴ Əzi qəlning iqiğə qarap bir kün yol mangdi. U u yərdiki bir xiwakning kexiqə kelip uning astida olturup, əzining əlümigə tilək tiləp: — I Pərwərdigar əmdi boldi, jenimni aləqin; nemilə dēgənbilən mən ata-bowilirimdin artuq əməsmən, — dedi.

⁵ U xu xiwak astida yetip uhlap qaldı. Mana bir pərixte uni noqup uningqə: — Qopup, nan yegin, dedi.

⁶ U qarisa bexida kizik qoqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliqili yatti. ⁷ Andin Pərwərdigarning Pərixtsisi yənə kelip ikkinqi kətim uni noqup uningqə: — Qopup nan yegin. Bolmisa yolungning eqirini kətürəlməysən, dedi.

⁸ U qopup yəp-iqti. Xu taamdin aləqan kuwwət bilən u kərik qeqə-kündüz mengip Hudaning teqi Hərəbəgə yetip bardi. ⁹ U u yərdiki qəroqə kirip qəndi. Wə mana, Pərwərdigarning səzi uningqə kelip mundaq deyildi: — I Iliyas, bu yərdə nemə kiliwətsən?.

¹⁰ U jawab berip: — Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Huda Pərwərdigar üqün zor otluq muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israilar Sening əhdəngni taxlap qurbangahlırinqni yikitiq, Sening pəyoqəmbərlirinqni kiliq bilən əltürdi. Mən, yəloquz mənla qaldim wə ular mening jənimni aləqili kəstləwatidu, dedi.

¹¹ U uningqə: — Qikip, Pərwərdigarning aldida taqda turoqin, dedi. Mana, Pərwərdigar ətöp ketiwatatti; uning aldida zor küqlük bir xamal qikip, taqlarni sundurup, qoram taxlarni parqi-

19:8 «Hudaning teqi Hərəb» — «Hərəb teqi» dəl Paran qəl-bayawaniqə jaylaxkan, Musa pəyoqəmbər turup Israil üqün «Təwrat qanuni»ni qəbul kəloqan «Sinay teqi»dur.

19:8 Mis. 34:28; Mat. 4:2

19:9 «U u yərdiki qəroqə kirip qəndi» — ibraniy tilida «U axu qəroqə kirip qəndi» deyilidu. «Axu qə» dēgən səzgə karioqanda oylaymizki, bu qəar tonux bir jay bolsa kərək. Yəhudi y əlimilar bu qəarni Huda Musa pəyoqəmbərnə yoxurup kəyoqan jay idi dəp qəaraytti, biz bu pikirgə qəyilmiz («Mis.» 33:21-22ni kəruq).

19:10 «Pərwərdigar üqün zor otluq muhəbbət bilən həsət kildim» — demisəkmə, Iliyasning: «otluq muhəbbət bilən həsət kildim» dēgini əzining Israilning Hudəqə əməs, bəlkə türlük yirginqlik butlarqə ibadət kəloqanliqə qarap «ibadət pəkət Hudəqə ilə mənəsup bolux kərək» dəp butlarqə yəki butlarning kəynida turuwtkan jin-xəytanlarqə wə ularning wəkili boləqan sahta pəyoqəmbərlərgə boləqan həsitini kərsitidu.

19:10 Rim. 11:3

« Padixahlar «1» »

lap qeqiwatti. Lekin Pərwərdigar xamalda əməs idi. Xamaldin keyin bir yər təwrəx boldi. Lekin Pərwərdigar yər təwrəxtə əməs idi. ¹² Yər təwrəxtin keyin bir lawuldiqan ot kətürüldi. Lekin Pərwərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxkına, mulayim bir awaz anglandi..

¹³ Wə xundak boldiki, Iliyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap ojarning aqziqə berip turdi. Mana, bir awaz qikiş uningə: — I Iliyas, sən bu yərdə nemə kiliwatisən? — dedi.

¹⁴ U jawab berip: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda Pərwərdigar üqün zor otluk muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israilar Sening əhdəngni taxlap qurbangahlırignı yikipti, Sening pəyojəmbərlirignı kiliq bilən əltürdi. Mən yaloquz mənla qaldim wə ular mening jənimni əlojili kəstləwatidu, dedi.

¹⁵ Pərwərdigar uningə mundaq dedi: — Barəqin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qəligə barəqin. U yərgə barəqanda Hazaəlni Suriyə üstigə padixah boluxkə məsih kəloqin.. ¹⁶ Andin Nimxining oqlı Yəhəni Israilning üstigə padixah boluxkə məsih kəloqin; əz ornungə pəyojəmbər boluxkə Abəl-Məhəlahlik Xafatning oqlı Elixanimu məsih kəloqin. ¹⁷ Wə xundak boliduki, Hazaəlning kiliqidin kəqip kutuloqan hər birini Yəhu əltüridu; Yəhuning kiliqidin kəqip kutuloqan hər birini Elixə əltüridu.. ¹⁸ Lekin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning al-dida tizlirini pükmişən wə uningə aqzini səyğüzmişən hər birini əzümə saklap qaldurdum, — dedi..

¹⁹ U u yərdin qikiş, Xafatning oqlı Elixani tapti. U qaqda u yər həydəwatatti; uning aldida on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinqisi bilən qox həydəwatatti. Iliyas kəlip uning üstigə əz yepinqisini taxlap artip qoydi.. ²⁰ U uyların taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kəlip: — Məni berip atam bilən anamni səygili qoyəqin, andin mən kəlip sanga əgixəy, — dedi. U uningə: — Kaytkin; mən sanga nemə kildim? — dedi..

²¹ U uningdin ayrılıp, əzi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabdukini otun kəlip, gəxini pixurup həlkə bəriwidi, ular yedi. Andin u ornidin kopup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

Huda Israilni Suriyədin qutkuzidu

20¹ Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül qoxunını jəm kildi; u ottuz ikki padixahni at wə jəng hər wiliri bilən elip qikiş, Samariyəgə qorxap hujum kildi. ² U əqliləni xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahı Ahabning kəxiqə əwətip uningə: — ³ «Bən-Hədad mundaq dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, sening əng qiraylık hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi.

⁴ Israilning padixahı uningə: — I oqjam padixah, sili eytkənliridək mən əzüm wə barlıqim siliningkidur, dəp jawab bərdi.

⁵ Əqlilər yənə kəlip: — «Bən-Hədad səz kəlip mundaq dəydu: — Sanga dərwəxə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, dəgən həwəni əwəttim. ⁶ Lekin ətə muxu waqitlarda hizmətkərlirimni yeningə əwətimən; ular ordang bilən

19:12 «boxkına, mulayim bir awaz anglandi» — yaki «yenik, box bir tinix awaz anglandi».

19:15 «Hazaəlni Suriyə üstigə padixah boluxkə məsih kəloqin» — «məsih kəlix» toqrisida 1:34diki izahatni kəring.

19:17 2Pad. 9:14-37

19:18 «uningə aqzini səyğüzmişən hər birini əzümə saklap qaldurdum, — dedi» — Hudaning Iliyas pəyojəmbərgə eytkən səzlirining əhmiyiti, xundakla Iliyasning Hərəb teoqija səpirining məksiti toqruluk «qoxumqə səz»imizni kəring.

19:18 Rim. 11:4

19:19 «uningə oqlı Elixani tapti.. uning üstigə əz yepinqisini taxlap artip qoydi» — Iliyas muxu hərəkiti bilən «Sən Elixəqə pəyojəmbərlik hizmitim tapxuruldi» dəgəndək idi.

19:20 «Kaytkin; mən sanga nemə kildim?» — Iliyasning bu dəgini bəlkim Elixəqə: «Pəyojəmbərlik yoli təs, seningdə Hudaning qakirikı bolmisa manga hərgiz əgəxmə!» dəgəndək bir aqah boluxi mumkin. «Padixahlar (2)» 2-babta Iliyas Elixəqə yənə buningə oħxap ketidioqan səzni kəlidu.

hizmatkarliringning oylirini ahturup, sening kezliringda nemə əziz bolsa, ular xuni kəlioğa elip kelidu» — dedi.

⁷ U waqıtta İsrailning padixahı zemindiki həmmə aqsakallarnı qakirip ularoğa: — Bu kixining kandaq awariqilik qikarmaqçı boləjanlıkını bilip kelinglar. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp kəlioğında mən uningəyə yax demidim, dedi.

⁸ Barlıq aqsakallar bilən həlkning həmmisi uningəyə: — Kulak salmioğın, uningəyə maqul demigin, dedi.

⁹ Buning bilən u Bən-Hədadning əlqilirigə: — Oğjam padixahqa, sili adəm əwətip, öz kəminiliridin dəsəptə sorioğanning həmmisini ada kəlimən; lekin keyinkisigə maqul deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əqilər yenip berip xu səzni yətküzdi.

¹⁰ Bən-Hədad uningəyə yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariyə xəhəridə manga əgəxkənlərnin kollirioğa oqumliqudək topa kəlip kəlsa, ilahlar mangimu xundak kəlsun wə uningdin axurup kəlsun!» — dedi.

¹¹ Ləkin İsrailning padixahı jawab berip: — «Sawut-kərallar bilən jabdunoquqi sawut-kərallardin yexingüqidək mahtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi.

¹² Bən-Hədad bu səzni angliqanda hərəkəysi padixahlar bilən qedirliroda xarab iquxiwatatti. U hizmatkarliroğa: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə həjüm kəlixkə tizilixti.

Pərwərdigar İsrailni kətküzidu

¹³ U waqıtta bir pəyoğəmbər İsrailning padixahı Ahabning kəxioğa kəlip: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu zor bir top adəmnı kərdüngmu? Mana, Mən bu küni ularni sening qəlungəyə tapxurimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dedi.

¹⁴ Ahab: — Kimning wasitisi bilən bolidu? dəp soridi. U: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Waliylarning oqulamliro bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim həjümni baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən əzüng, dedi.

¹⁵ U waqıtta waliylarning oqulamliroini saniwidi, ularning sani ikki yüz ottuz ikki nəpər qikti. Andin keyin u həmmə həlkni, yəni barlıq İsrailarnı saniwidi, ularning sani yəttə ming nəpər qikti. ¹⁶ İsrailar xəhərdin qüx waqtida qikti. Bən-Hədad bilən xu padixahlar, yəni yərdəmgə kəlgən ottuz ikki padixah bolsa qedirliroda xarab iqip məst boluxkanidi. ¹⁷ Waliylarning oqulamliro yürüxtə awwal mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidi, ular uningəyə həwər berip: — «Samariyədin adəmlər keliwatidu» — dedi.

¹⁸ U: — Əgər sülhü tüzüxkə qikқан bolsa ularni tirik tutunglar, əgər soquxkəli qikқан bolsimu ularni tirik tutunglar, dedi.

¹⁹ Əmdi waliylarning bu oqulamliro wə ularning kəynidiki qəxun xəhərdin qikip, ²⁰ hərbiro əzigə uqrioğan adəmnı qəpip əltürdi. Suriylər qaqtı; İsrail ularni qəqlidi. Suriyəning padixahı Bən-Hədad bolsa atka minip atlıqlar bilən qəqip kutuldi. ²¹ İsrailning padixahı qikip həm atlıqlarnı həm jəng hərwilirini bitqit kəlip Suriylərnı kəttik kəp-qəp kildi.

²² Pəyoğəmbər yənə İsrailning padixahning kəxioğa kəlip uningəyə: — Əzüngni mustəhkəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə kəlixing kəraklikini oylap bəkkin. Qünki kələr yili ətiyazda Suriyəning padixahı sən bilən jəng kəlioğili yənə qikidu, dedi.

²³ Suriyəning padixahning hizmatkarliro uningəyə mundak dedi: — «Ularınin ilahı taql ilahı boləqəqka, ular bizgə küqlük kəldi. Ləkin biz tüzləngliktə ular bilən soquxsak, jəzmən ularoğa küqlük kəlimiz. ²⁴ Əmdi xundak kəlioqaylıki, padixahlarınin hərbiroini öz mənəsidin qüxürüp, ularning ornida waliylarnı tikligəyła. ²⁵ Andin sili məhrum boləjan qəxunliroğa barawər boləjan

20:11 «Sawut-kərallar bilən jabdunoquqi sawut-kərallardin yexingüqidin mahtinip kətmisun!» — dəgən maqal-təmsilning mənisi bəlkim «Jəng aldidə turup əzüngni qəlibiqi sanima» — «Qüqürini ham sanima» dəgəndək.

yənə bir köxunni, yəni atning orniqə at, hərwining orniqə hərwa təyyar kıldurup əzlrigə yioqayla; biz tüzlənglikdə ular bilən soquxayli; xuning bilən ularqə küqlük kəlməmduk?». U ularning səzigə kulək selip xundək kildi.

²⁶ Keyinki yili ətiyazda Bən-Hədad Suriylərnə editlap toluk yioqip, Israil bilən jəng kılqılı Afək xəhriqə qikti. ²⁷ Israillarmu əzlrini editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng kılaxkə qikti. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərnə aldida huddi ikki top kiiq oqlak padisidək kəründi. Lekin Suriylər pütkül zeminni kaplıqanıdi.

²⁸ Əmma Hudaning adimi Israilning padixahining kexioqə kelip uningqə: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Suriylər: Pərwərdigar taq ilahidur, jiloqlarning ilahı əməs, dəp eytkini üqün, Mən bu zor bir top adəmning həmmisini sening kolungqə tapxurimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər», dedi.

²⁹ Ikki tərəp yəttə kün bir-birining udulida bargahlırida turdi. Yəttinqi küni soqux baxlandı. Israillar bir kündə Suriylərdin yüz ming piyadə əskərnə əltürdi. ³⁰ Qalojanlar Afək xəhriqə kəqip kırıwalı; lekin sepili ərülüp ulardin yigirmə yəttə ming adəmning üstigə qüxüp besip əltürdi. Bən-Hədad əzi bəder kəqip xəhərgə kirip iqqiridiki bir ɵygə məküwalı.

³¹ Hizmətkarlırı uningqə: — Mana biz Israilning padixahlırini rəhimlik padixahlar dəp anglıduk; xuning üqün bəllirimizgə bəz baqlap baxlırimizqə kula yögəp Israilning padixahıqə təslingə kıkaylı. U silining janlırini ayarmikin? — dedi. ³² Xuning bilən ular bəllirigə bəz baqlap baxlırioqə kula yögəp Israilning padixahining kexioqə berip uningqə: — Kəminiliri Bən-Hədad: «Jenimni ayioqayla», dəp iltia kildi, dedi. U bolsa: — U tehi həyatmu? U mening bura-dirim, dedi.

³³ Bu adəmlər bu səzni yaxxilikning alamiti, dəp oylap, dərğalla uning bu səzini qing tutuwe-lip: — Bən-Hədad silining buradərliqidur! — dedi. U: — Uni elip kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hədad uning kexioqə qikti; xuning bilən u uni kolidin tartip jəng hərwisioqə qıkardı.

³⁴ Bən-Hədad uningqə: — Mening atam silining atilridin aloqan xəhərlərnə siligə kəyturup beray. Atam Samariyədə rəstə-bazarlırini tikligəndək sili əzlıri üqün Dəməxktə rəstə-bazarları tikləy, — dedi. Ahab: — Bu xərt bilən seni kəyup berəy, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kılıxti wə u uni kəyup bərđi.

³⁵ Pəyoqəmbərlərnə xagırtlırining biri Pərwərdigarning buyrukı bilən yənə birigə: — Səndin ətünimən, meni uroqin, dedi. Lekin u adəm uni uroqili unimidi. ³⁶ Xuning bilən u uningqə: — Sən Pərwərdigarning səzini anglimioqin üqün mana bu yərdin kətkinidə bir xir seni boqup əltürıdu, — dedi. U uning yenidin qıkkənda, uningqə bir xir uqrəp uni əltürdi.

³⁷ Andin keyin u yənə bir adəmni tepip uningqə: — Səndin ətünimən, meni uroqin, dedi. U adəm uni kattıq urup zəhimləndürdi. ³⁸ Andin pəyoqəmbər berip əz kiyapitini əzgərtip, kəzlırini tengik bilən tengip yol boyıda padixahni kütüp turdi.

³⁹ Padixah xu yərdin ətəkəndə u padixahni qakirip: — Kəminiliri kəskin jəng məydənioqə qıkkənidim, wə mana, bir adəm manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixigə qing kərioqin, hərəkəndək səwəbtin u yəkəp kətsə, sən əz jeningni uning jening orniqə tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. ⁴⁰ Lekin mən kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yəkıtip kəydum, dedi. Israilning padixahı uningqə: — Əzüng bəkitkinidə sanga həküm kılınıdu! — dedi.

⁴¹ U dərğal kəzlıridin tengikni eliwətti; Israilning padixahı uni tonup uning pəyoqəmbərlərdin biri ikənlikini kərđi. ⁴² Pəyoqəmbər uningqə: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən həlakətkə bəkitkən adəmni kolungdin kutulqılı kəyoqin üqün sening jening uning jening ornidə elınıdu; sening həlqıng uning həlqıning ornidə elınıdu», dedi..

20:35 «Pəyoqəmbərlərnə xagırtlırı» — bu ibarə səz ıbraniy tilidə «pəyoqəmbərlərnə oqullırı» dəğəlik bilən ipadılınıdu.
20:42 1Pad. 22:37, 38

⁴³ Xuning bilən Israilning padixahi hapa bolup, oqaxlikka qomgən halda Samariyaga kaytip ordisoqa kirdi.

Ahab katillik kilip Nabotni olturidu

21¹ Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Yizrællik Nabotning Yizrælda, Samariyoning padixahi Ahabning ordisining yenida bir üzümzarliki bar idi. ² Ahab Nabotqa sez kilip: — Öz üzümzarliqingni manga bərgin, mening əyümgə yekin boluq, uni bir səy-kektatlik baq kilay. Uning ornida sanga obdanrak bir üzümzarlik berəy yaki layik kərsəng bahasını nək berimən, dedi.

³ Əmma Nabot Ahabqa: — Pərwədigar meni ata-bowilirimning mirasini sanga setixni məndin neri kilsun, dedi.

⁴ Ahab Yizrællik Nabotning: «Ata-bowilirimning mirasini sanga bərməymən» dəp eytqan səzidin hapa bolup oqaxlikka qomgən halda ordisoqa kaytti; u kariwatta yetip yüzini tam tərəpkə örüp nanmu yemidi. ⁵ Hotuni Yizəbəl uning kexioqa kelip: Rohiy kəypiyating nemixka xunqə təwən, nemixka nan yeməysən? — dedi.

⁶ U uningoqa: — Mən Yizrællik Nabotqa sez kilip: «Üzümzarliqingni manga puloqa bərsəng, yaki layik kərsəng uning ornioqa baxka üzümzarlik berəy» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlikimni bərməymən» dedi, — dedi.

⁷ Hotuni Yizəbəl uningoqa: — Sən hazır Israilning üstigə səltənət kiloquci əməsmu? Qopup nan yəp, kənglüngni hux kiloqin; mən sanga Yizrællik Nabotning üzümzarliqini erixtürimən, dedi.

⁸ Andin u Ahabning namida bir hət yezip, üstigə uning məhürini besip, hətni Nabotning xəhridə uning bilən turuwatqan aqsakallar wə mətiwərlərgə əwətti. ⁹ Həttə u mundak yazoqanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkning arisida Nabotni tərde olturoquzqin; ¹⁰ ikki adəmnı, yəni Beliyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabotning üstidin ərz kiloquzup: «Sən Hudaqə wə padixahka lənət okudung» dəp guwahlik bərgüzünglar. Andin uni elip qikip qalma-kesək kilip oltürünglar».

¹¹ Xəhərnıng adəmliri, yəni uning xəhridə turuwatqan aqsakalar bilən mətiwərlər Yizəbəlning ularoqa əwətkən hetidə pütülgəndək kildi; ¹² ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabotni tərde olturoquzdi. ¹³ Andin u ikki adəm, yəni Beliyalning baliliri həlkning aldidə Nabot üstidin ərz kilip: «Nabot Hudaqə wə padixahka dəxnəm kildi» dəp guwahlik bərdi. Xuning bilən ular Nabotni xəhərnıng taxkiriqə sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesək kilip oltürdi. ¹⁴ Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabot qalma-kesək kilip oltürüldi» dəp həwər bərdi.

¹⁵ Yizəbəl Nabotning qalma-kesək kilinip oltürülgənlikini angliqanda Ahabqa: Qopup, Yizrællik Nabotning sanga puloqa bərgili unimioqan üzümzarliqini tapxurup aloqin; qünki Nabot hayat əməs, bəlki əldi, dedi.

¹⁶ Xundak boldiki, Ahab Nabotning olgənlikini anglap, Yizrællik Nabotning üzümzarliqini igiləx üqün xu yərgə bərdi. ¹⁷ Lekin Pərwədigarning səzi Tixbilik İliyaska kelip mundak deyildi: — ¹⁸ «Qopup berip, Samariyadə olturuxluk Israil padixahi Ahab bilən uqraxkin; mana u Nabotning üzümzarlikida turidu; qünki uni igiliwelix üqün u yərgə bərdi. ¹⁹ Uningoqa: — «Adəm oltürdüngmu, yerini igiliwəldingmu?» — degin. Andin uningoqa yənə sez kilip: — Pərwədigar mundak dəydu: — «Nabotning kəninı itlar yalıoqan jayda sening kəningnimu itlar yalaydu» — degin».

²⁰ Ahab İliyaska: — I dūxminim, meni taptıngmu? — dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, mən seni taptim; qünki sən Pərwədigarning nəziridə rəzillik kilix üqün əzüngni setiwəttıng.

21:10 «Beliyalning balisi» — ıbraniy tilida «Belial» İblisning (yəni Xəytanning) yənə bir ismi. Demək, bu sez tolimu iplas adəmnı kərsitidu.

« Padixahlar «1» »

²¹ Pərvərdigar: «Mana, Mən üstüngə bala qüxürüp nəslingni yokitip, sən Ahabning Israilda qaloqan jəmətidiki həmmə ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yokitimən;»

²² wə sən Mening oqəzipimni qozoqap Israilni gunahqa azduroqining üqün sening jəmətingni Nibatning oqli Yəroboamning jəməti wə Ahiyahning oqli Baaxaning jəmətigə ohxax qilimən» — dəydu, — dedi..

²³ — Yizəbəl toqrisidimu Pərvərdigar səz qilip: «Yizrəəlning sepilining texida itlar Yizəbəlni yəydu..²⁴ Ahabning jəmətidikilərdin xəhərdə əlgənlərnə itlar yəydu; səhrada əlgənlərnə bolsa asmandiki kuxlar yəydu» dedi²⁵ (Bərhək, hotuni Yizəbəlning qutritixliri bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzillik qiloqili əzini satqan Ahabdək heqkim yok idi..²⁶ U Pərvərdigar Israilarning aldidin həydəp qooqliwətkən Amoriylarning qiloqinidək qilip, yirginqlik butlaroqə tayinip əgixip, lənətlək ixlarni qilatti).

²⁷ Ləkin Ahab bu səzlərnə angliqanda əz kiyimlirini yirtip bədinigə bəz yəgəp, roza tutti. U bəz rəhtə yatatti, jimjit mangatti.

²⁸ U wəqəttə Pərvədigarning səzi Tixbilik İliyaska kelip: —

²⁹ «Ahabning Mening aldimda əzini qandək təwən tutuwatqanlığını kərdüngmu? U əzini Mening aldimda təwən tutuwatqanlığı tūpəylidin, bu balani uning künliridə kəltürməymən, bəlkə uning oqlining künliridə uning jəmətigə kəltürimən» — deyildi.

Ahab jəngdə əlidu

2Tar. 18:2-34

22¹ Üq yiloqə Suriyə bilən Israilning otturidə jəng bolmioqəqə, ular tinqliktə ətti. ² Üqinqi yilda bolsa Yəhədaning padixahı Yəhəxəfat Israilning padixahını yoklap bardi.

³ Israilning padixahı əz hizmətkarlırioqə: — Gileadtiki Ramot bizningki ikənlikini bilisiləroqə? Xundək ikən, nemixkə biz jim olturup, təhiqə Suriyəning padixahining qolidin uni almaymiz? — dedi.

⁴ U Yəhəxəfatqə: — Jəng qiloqili mening bilən Gileadtiki Ramotqə berixkə məqul bolamdlə? — dəp soridi. Yəhəxəfat Israilning padixahioqə jawab berip: — Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim əzlining həlkidur, mening atlırim silining atlıridur, dedi..

⁵ Ləkin Yəhəxəfat Israilning padixahioqə: — Ətünimənki, bəgün əwwal Pərvədigarning səzini sorap kərgəyla, dedi.

⁶ Xuning bilən Israilning padixahı pəyoqəmbərlərnə, yəni tət yüzqə ədəmni yioqdurup ulardin: — Sokuxqili Gileadtiki Ramotqə qıksam bolamdu, yok? — dəp soriwidi, ular: — Qıqkın, Rəb uni padixahning qolioqə beridu, deyixti.

⁷ Ləkin Yəhəxəfat bolsa: — Bulardin baxqə, yol soriqudək Pərvədigarning birər pəyoqəmbiri yokmu? — dəp soridi..

⁸ Israilning padixahı Yəhəxəfatqə jawab berip: — Pərvədigardin yol soraydioqan yənə bir ədəm bar; ləkin u mening toqramda qutlukni əməs, bəlkə balayı'apətni kərsitip bəxarət bərgəqkə,

21:21 «Mən ... nəslingni yokitip,...» — yaki «Mən nəslingni...keydürwetip,...». «Ahabning Israilda qaloqan jəmətidiki həmmə ərkək» — ibraniy tilidə: «Ahabning Israilda qaloqan jəmətidə, taməqə qarap siyidioqan hərbi» dəgənlik bilən ipadilini. «hətta ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini...» — buning baxqə birhəl tərjimisi: «yaki qul yaki hər bolsun, həmmisini...».

21:21 2Pad. 9:7, 8, 9

21:22 1Pad. 15:29; 16:3, 11

21:23 2Pad. 9:35-37

21:25 1Pad. 16:33

22:4 «Biz silining-mening dəp ayrimaymiz» — ibraniy tilidə «Mən əzüm sanga ohxax bolimən» dəgən səz bilən ipadilini. 22:7 «Bulardin baxqə, yol soriqudək Pərvədigarning birər pəyoqəmbiri yokmu?» — Yəhəxəfat (5-ayəttə): «Bəgün əwwal Pərvədigarning səzini sorap kərgəyla» dəydu. Ləkin «pəyoqəmbərlər» «Pərvədigar» (ibraniy tilidə «Yəhwə, Yəhəwah») dəgən namni (əwwal) ixlətməy, bəlkə «Huda» (ibraniy tilidə «əlohim») yaki «Rəb» («Adonay») dəp ixlitidu. Xunga Yəhəxəfat «pəyoqəmbərlər»ning bəxarətliridin kəttik guman qiloqan bolsa kerək. 7-ayət wə keyinki ayətlərnimu kəring.

« Padixahlar «1» »

mən uni eq kərimən. U bolsa Imlahning oolli Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyliri, sili undak demigəyla, dedi.

⁹ Andin Israilning padixahı bir qakirini qakirip uningoja: — Qakkan berip, Imlahning oolli Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi.

¹⁰ Əmdi Israilning padixahı bilən Yəhudaning padixahı Yəhoxafat xahanə kiyimlirini kiyixip, Samariyaning dərwasısının aldidiki hamanda hərbi öz təhtidə olturuxti. Ularning aldida pəyojəmbərlərləning həmmisi bexarət bərməktə idi..¹¹ Kənanahning oolli Zədəkiya bolsa əzi tēmürdin münggüzlərləni yasap qikip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərləni yokatquqə üsüp ursila», dedi. ¹² Həmmə pəyojəmbərlər xuningoja ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotqa qikip sözsiz muwəppəkiyə qəzinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning kəliqə tapxuridikən», deyixti.

¹³ Mikayani qikipiqlə barəjan həwərqi uningoja: — Mana, həmmə pəyojəmbərlər birdək padixahqa yaxhi həwər bərməktə; əmdi etünimən, sening səzüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yaxhi bir həwərni bərgin, dedi.

¹⁴ Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, Pərwərdigar manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi.

¹⁵ U padixahning aldiqə kəlgəndə padixah uningdin: I Mikaya, jəng kiliqlə Gileadtiki Ramotqa qikşak bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoja jawab berip: — Qikip muwəppəkiyə qəzinisən; qünki Pərwərdigar xəhəri padixahning kəliqə beridu, dedi..

¹⁶ Ləkin padixah uningoja: — Mən sanga kənqə kətim Pərwərdigarning namida rast gəptin baxkisini manga eytmaslikkə kəsəm iqlüzüxüm kərək?! — dedi.

¹⁷ Mikaya: — Mən pütkül Israilning taqlarda padiqisiz koylardək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbi tinq-aman öz öyigə kaytsun», dedi, — dedi.

¹⁸ Israilning padixahı Yəhoxafatqa: — Mana, mən siligə «U mening toqrəmda kətlükni əməs, bəki həman balayı'apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi.

¹⁹ Mikaya yonə: — Xunga Pərwərdigarning səzini angliqin; mən Pərwərdigarning öz təhtidə olturojanlikini, asmanning pütkül kəxunliri uning yenida, ong wə sol tərpidə turojanlikini kərdüm..²⁰ Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotqa qikip, xu yərdə həlak boluxkə aldaydu?» — dedi. Birsı undak, birsı mundaq deyixti; ²¹ xu wakitta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup: «Mən berip alday», dedi. Pərwərdigar uningdin: «Kəndək usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidi, ²² u: — «Mən qikip uning həmmə pəyojəmbərlirining aqlzida yalojanqi bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: — «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundək kil» — dedi..²³ Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyojəmbərlirining aqlziqə yalojanqi bir rohnı saldi; Pərwərdigar sening toqrəmda balayı'apət kərsitip səzlidi» — dedi.

²⁴ Xuni anglap Kənanahning oolli Zədəkiya kəlip Mikayaning kaqitiqə birni selip: — Pərwərdigarning Rohı kaysi yol bilən məndin etüp, sanga səz kilixkə bardı?! — dedi.

²⁵ Mikaya jawab berip: — Özüngni yoxurux üqün iqliridiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi..

²⁶ Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahning oolli Yoaxkə tapxurup, ²⁷ ularqə tapilap: «Padixah mundaq dəydu: — Uni

22:10 2Tar. 18:9

22:15 «Pərwərdigar xəhəri padixahning kəliqə beridu» — xühşisizki, Mikaya bu səzni kinayilik tələppuz bilən eytidu. Qünki padixah dərhal uningdin gumanlinip kalidu (16-ayətni kəring).

22:19 2Tar. 18:18; Ayup 1:6-12; 2:1

22:22 «U roh: - «Mən qikip uning həmmə pəyojəmbərlirining aqlzida yalojanqi bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: — «uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundək kil» — dedi» — bu ayətlərdin bu rohning bir yalojan səzləydiqən jin ikənliki kərinidu. Hudaning Öz Rohı yaki parixtiliri heqqaqan yalojan səz kiləlməydu. Demək, Huda jin-xaytanlarqə Ahab padixahni aldxkə yol koyidu.

22:25 «Özüngni yoxurux üqün iqliridiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi» — yaki «Özüngni yoxurux üqün eydin eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi».

« Padixahlar «1» »

zindanoqja solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kıynap nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi.

²⁸ Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən söz kılmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbinglar anglanglar, dedi.

²⁹ Israilning padixahı bilən Yəhədaning padixahı Yəhəxafat Gileadtiki Ramotkə qıktı. ³⁰ Israilning padixahı Yəhəxafatka: — Mən baxkə kıyapətkə kirip jənggə qıqay; sili bolsila öz ki-yimlirini kıyip qıkkayla, dedi. Israilning padixahı baxkə kıyapət bilən jənggə qıktı.

³¹ Suriyəning padixahı jəng hərwiliri üstidiki ottuz ikki sədarəqja: — Qongliri yaki kıqıqliri bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən sokuxunglar, dəp buyrudi.

³² wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sədarliri Yəhəxafatni kərgəndə: — Uni qokum Israilning padixahı dəp, uningəqja hujum kılojili buruldi. Ləkin Yəhəxafat pəryad kətürdi. ³³ jəng hərwilirining sədarliri uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni kooqlimay, burulup ketip kəlixti. ³⁴ Əmma birəylən kərisioqila bir okya etiwidi, ok Israilning padixahıning sawutining mürisidin təwənkı ulıkidin ətüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwinı yandurup meni səptin qıkarəqin; qünki mən yaridar boldum, dedi. ³⁵ U küni jəng barəqanseri kəttik boldi. Padixah bolsa Suriylərləning udulida öz jəng hərwisioqja yəlinip ərə turdi. Zəhmidin kəni hərwining tegigiqə ekip, kəq kirgəndə u ərđi.

³⁶ Kün patarda koxun arisida bir kəttik sada anglinip: — Hər adəm öz xəhırigə yansun! Hərbiri öz yurtioqja yenip kətsun! — deyildi.

³⁷ Padixah ərđi, kixilər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahni Samariyədə dəpnə kildi. ³⁸ Birsı padixahning hərwisini Samariyəning kəlidə yuoqanda (bu kəl pahıxə ayallar yuyunıdıoqan jay idi), Pərwərdigarning eytkən səzi əməlgə axurulup, itlar uning kəninı yalidi.

³⁹ Ahabning baxkə ixliri, kıloqanlirining həmmisi, jümlidin uning yasioqan «pıl qıx sariyi» wə bina kıloqan həmmə xəhərlər toqruluk «Israil padixahlırlirining tarıh-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

⁴⁰ Ahab ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning ooqli Ahaziya ornida padixah boldi.

Yəhəxafat Yəhəda üstidə həküm sürıdu

2Tar. 20:30-37; 21:1

⁴¹ Asaning ooqli Yəhəxafat Israilning padixahı Ahabning səltənitining tətinqı yilida Yəhədaqja padixah boldi. ⁴² Yəhəxafat padixah boləqanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə bəx yıl səltənət kildi. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. ⁴³⁻⁴⁴ U hər ixta atisi Asaning barlık yollirida yürüp, ulardin qıkmay Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kılatti. Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmioqanidi; halayık yənıla «yukiri jaylar»da kurbanlık kılip huxbuy yəqətti.

⁴⁵ Wə Yəhəxafat bilən Israilning padixahı otturisida tinqlik boldi.

⁴⁶ Yəhəxafatning baxkə ixliri, uning kərsətkən kudriti, kəndək jəng kıloqanliri toqrısida «Yəhəda padixahlırlirining tarıh-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

⁴⁷ U atisi asaning künliridə zemindin kooqliwetilmigən kəspiy bəqqiwazlarnı zeminidin həydəp qıqardı.

⁴⁸ U wəqıtta Edomning padixahı yok idi, bəlki bir waliy həküm sürətti.

⁴⁹ Yəhəxafat Ofirdin altun elip kəlix üqün bir «Tarxix kəmə» ətritini kurdı. Ləkin kəmilər

22:28 Mik. 1:2

22:41 2Tar. 20:31

22:47 «kəspiy bəqqiwazlar» — bu kixilər butpərəslikkə yaki buthanılaraqja munasiwətlik idi.

« Padixahlar «1» »

heqyergə baralmidi; qünki ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyran boləjanidi..

⁵⁰ U waqıtta Ahabning oqlı Ahaziya Yəhoxafatqa: — Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıring bilən kemilərdə barsun, dedi. Lekin Yəhoxafat unimidi.

⁵¹ Yəhoxafat öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də ata-bowilirining kəbrisidə dəpnə kılindi. Andin oqlı Yəhoram ornida padixah boldi.

Ahaziya Israil üstidə həküm süridu

⁵² Ahabning oqlı Ahaziya Yəhudaning padixahı Yəhoxafatning səltənətinin on yəttinqi yilida Samariyədə Israilning üstidə padixah bolup ikki yil səltənət kildi. ⁵³ U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kılıp atisining yolida wə anisining yolida yürüp, xundakla Israilni gunahqa putlaxturojan Nibatning oqlı Yəroboamning yolida mangdi; ⁵⁴ u atisi kıləjanning həmmisini kılıp, Baalning kullukıda bolup, uningə səjdə kılıp, Israilning Hudasi Pərwərdigarning qəzipini kəzojidi.

22:49 «Yəhoxafat ... bir «Tarxix kəmə» ətritini kürdi» — «Tarxix kəmə» bəkim Tarxix degən portqa berip kelixniki uzun səpərgə qidamlıq boləjan kemini kərsitətti. «Tarxix» degən isim İspaniya, ximaliy Afrika yaki Britaniyəni yaki üqining həmmisini kərsitidu.